

Kadernota 2022

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	4
Inleiding Kadernota 2022	5
Overzicht van voorstellen	10
Programma Sociaal Domein	18
Doelenboom Sociale Zaken	20
Doelenboom Maatschappelijke ondersteuning	25
Doelenboom Gezondheidszorg	30
Doelenboom Onderwijs	32
Doelenboom Jeugd	34
Programma Ruimte	37
Doelenboom Openbare orde en veiligheid	39
Doelenboom Openbare ruimte en verkeer	41
Doelenboom Duurzaamheid, milieu en VTH	43
Doelenboom Bouwen, wonen, ruimtelijke ontwikkeling, Gemeentelijk Vastgoed en VTH	49
Programma Economie en vrije tijdsbesteding	55
Doelenboom Cultuur en Recreatie & Toerisme	57
Doelenboom Economie en werkgelegenheid	60
Doelenboom Sport	62
Programma Fundament	64
Doelenboom Dienstverlening en klantcontact	66
Doelenboom Bedrijfsvoering	69
Bijlagen	73
Lijst met verklarende afkortingen	74

Inleiding Kadernota 2022

Inleiding Kadernota 2022

De kadernota 2022 is de laatste kadernota van deze collegeperiode. Bij het tot stand komen van de kadernota hebben wij de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- een sluitende begroting 2022;
- het niveau van voorzieningen blijft op peil;
- er komt geen verhoging van de OZB.

Met de kadernota 2022 hebben we invulling gegeven aan deze uitgangspunten. Dat was niet makkelijk want we hebben te maken met een aantal onzekerheden, waarvan de algemene uitkering de belangrijkste is. En ondanks de financieel zorgelijke situatie van onze gemeente zijn wij toch in staat geweest te investeren in de samenleving, o.a. door:

- middelen vrij te maken voor de continuering van automaatje
- van het scheidingspunt
- het innovatiefonds
- de aanpak van de laaggeletterdheid
- de inzet op schuldhulpverlening en -verlening.

Deze investeringen sluiten nauw aan bij ons coalitieakkoord “Kernachtig & veranderend Twenterand”: wij bieden adequate zorg en ondersteuning aan wie dat nodig heeft, van jong tot oud.

Tegelijkertijd markeert deze kadernota de start van een traject waarin het college van b&w de gemeente Twenterand duurzaam financieel gezond wil maken. Jaarlijks slagen wij er in een sluitende begroting aan te bieden aan de raad. En jaarlijks is het ook altijd een grote zoektocht om dit voor elkaar te krijgen. Maar de rek is er nu toch echt uit. De tijd van gaten dichtlopen is voorbij. En daarom willen we naar een situatie, waarin kaders leiden tot keuzes die Twenterand meerjarig financieel gezond maken.

Opdracht en aanpak Twenterand Duurzaam Financieel Gezond

De financiële situatie van Twenterand is op de lange termijn zorgelijk. Het college van b&w wil daar wat aan doen en de gemeente Twenterand Duurzaam Financieel Gezond maken. Om dat voor elkaar te krijgen is er een ambtelijke werkgroep ingesteld. Deze werkgroep heeft van het college van b&w de opdracht gekregen om mogelijkheden om inkomsten te verhogen, kosten te besparen en uitgaven te beperken, te beschrijven en te kwantificeren. Via een groeimodel moet dit uiteindelijk leiden tot een begroting die structureel en meerjarig sluitend is.

De opdracht wordt in drie fasen uitgevoerd. In de eerste fase wordt een financiële analyse gemaakt van de huidige situatie (nulmeting) die de structurele uitgaven en inkomsten, reserves, investeringen en risico's in beeld brengt. Deze fase wordt begin september 2021 afgerond. In de tweede fase worden scenario's beschreven waaruit gekozen kan worden (één of een combinatie van scenario's). Voorbeelden van scenario's zijn inkomsten verhogen, voorzieningenniveau verlagen en samenwerkingen aangaan. Deze fase wordt begin 2022 afgerond. De derde fase is het uitwerken van de gekozen scenario's naar concrete voorstellen. Deze voorstellen landen in een zogenaamd overdrachtsdocument dat aangeboden wordt aan de nieuwe gemeenteraad.

College en raad worden tussentijds steeds betrokken bij de uitvoering om te komen tot een gedragen advies. In fase drie kan ervoor gekozen worden om ook de samenleving te betrekken. De werkgroep levert in februari 2022 een rapport op voor de gemeenteraad.

Voor onze inwoners

Die ambitie sluit aan op ons coalitieakkoord 2018 – 2022 ‘Kernachtig & veranderend Twenterand’. Daarin zeggen we dat we de gemeentefinanciën verder gezond gaan maken. In datzelfde akkoord staat ook dat we de relatie met de inwoners en ondernemers willen verbeteren en er voor ze zijn als de situatie daarom vraagt. En dat staat bij ons toch echt bovenaan: inwoners die onze zorg het hardst nodig hebben, moeten op ons kunnen blijven rekenen. Dat wordt ons door de rijksoverheid heel moeilijk gemaakt. De roep om extra geld voor de gemeenten wordt via alle mogelijke manieren gedaan. Door ons als gemeente, maar ook via de verschillende netwerken waarin we als gemeente vertegenwoordigd zijn zoals de P10, Regio Twente en de VNG. En vele gemeenten doen die oproep met ons, in de hoop dat het rijk in gaat zien dat het zo niet verder kan. We blijven strijdvaardig tot ons

doel bereikt is. En ondertussen werken we door aan onze mooie gemeente en doen wat nodig is voor Twenterand.

Inhoudelijke ontwikkelingen

Het vertrekpunt voor de kadernota zijn de inhoudelijke ontwikkelingen voor de komende periode. Per programma beschrijven we of deze ontwikkelingen leiden tot opgaven waar wij als gemeente een rol in hebben.

Programma Sociaal Domein:

Zorg en ondersteuning, werk en inkomen, (passend) onderwijs en overig preventief beleid met name rond jeugd en gezondheid vormen het hart van het Programma Sociaal Domein. De gemeente heeft een wettelijke taak in het sociaal domein. Wij verliezen niet uit het oog dat er altijd een vangnet moet zijn voor de meest kwetsbaren. Ook zullen er de juiste voorzieningen moeten zijn ter ondersteuning van die eigen kracht. Maar het blijft een situatie van financiële zorgen, vooral veroorzaakt door structureel onvoldoende rijksbijdragen. Veel onderwerpen vragen de aandacht in 2022. De inclusieve arbeidsmarkt, laaggeletterdheid, de schuldenaanpak, de nieuwe wet inburgering, het beperken van gevolgen van scheidingen en alternatief vervoer. Op het gebied van gezondheid onderzoeken we de mogelijkheid van een Preventieakkoord. Het belang van gezondheid is pijnlijk onderstreept met de corona-pandemie en de gevolgen daarvan zullen we ook in 2022 nog merken. Daarnaast ligt er veel druk op de Wmo-voorzieningen en de bijstandsbudgetten en heeft transformatie en innovatie steeds onze speciale aandacht.

Programma Ruimte:

De opgaven binnen het programma Ruimte zijn groot. De komst van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) leiden tot een andere manier van werken. Daarnaast dragen we via de RES bij aan de afspraken in het Klimaatakkoord waarin we als gemeente vooral een regierol vervullen en het halen van de doelen samen met inwoners, ondernemers en andere partners uit de samenleving doen. In bouwen en wonen zitten belangrijke opgaven, maar ook in klimaatadaptatie, bereikbaarheid, mobiliteit en openbare orde en veiligheid.

De problematiek rondom het Kanaal Almelo – de Haandrik heeft een enorme impact. Bewoners van het gebied verkeren in grote zorgen en onzekerheden. Het is de provincie die als eigenaar van het kanaal verantwoordelijk is voor een goede schade-afhandeling.

Programma Economie en Vrijtijdsbesteding:

De opgave op het terrein van Economie en Vrijtijdsbesteding is ook in 2022 het invullen van de regisserende en faciliterende rol van de gemeente. Steeds meer wordt ingezet op het versterken van netwerken en onze relaties daarbinnen. Lokale netwerken, maar we moeten ook steeds meer gebruik maken van regionale, provinciale, landelijke en grensoverschrijdende structuren en mogelijkheden. Daarnaast krijgt ook de verbinding tussen Economische en Sociale Zaken steeds meer gestalte.

Programma Fundament:

De inhoud van Fundament is ondersteunend aan en randvoorwaardelijk voor alle programma's en doelen. Wij kiezen ervoor een regiegemeente te zijn. Die keuze maken we enerzijds omdat we vinden dat in de samenleving veel potentie is om de doelen op een goede manier te realiseren. En soms zijn we tot regie genoodzaakt door het feit dat we niet voor alle taken de goede expertise of voldoende capaciteit in huis hebben. De in deze kadernota gevraagde formatie-uitbreiding is noodzakelijk om de wettelijke taken en bestuurlijke prioriteiten uit te kunnen voeren. Deze € 490.000 is de structurele doorwerking van het raadsvoorstel over de aanpak van de formatieve knelpunten zoals op 20 april 2021 in de raad aan de orde is geweest en is aangenomen. Deze ambtelijke inzet wordt aangewend om wettelijke taken uit te voeren en doelen te realiseren en is dus ook te zien als een investering in onze samenleving.

Binnen het programma Fundament gaat het in 2022 om de herinrichting en verduurzaming van het gemeentehuis. Daarnaast wordt gewerkt aan een goede balans tussen vaste krachten en flexibele inzet om vanuit een stabiele basis goed te kunnen reageren op veranderingen en resultaatgerichtheid te blijven. Wat betreft vereiste competenties en vaardigheden wordt voortdurend gewerkt aan professionalisering van medewerkers. Zij worden ondersteund met ICT-systemen en heldere processen en besluitvorming. Op 16 maart 2022 worden de gemeenteraadsverkiezingen gehouden. Die worden door de gemeente georganiseerd volgens de voorgeschreven wet- en regelgeving.

Binnen de programma's worden bij de doelenbomen de ontwikkelingen nader toegelicht.

Samenwerkende gemeente

Naast de eerdergenoemde uitgangspunten om tot een sluitende begroting te komen voor de jaarschijf 2022, werken wij op een zo kosteneffectief mogelijke manier. Dit doen wij als een gemeente 'die bestuurt afhankelijk van de maatschappelijke opgave, doelen realiseert in samenwerking met en in de samenleving en haar wettelijke taken uitvoert'. Met andere woorden: wij proberen bij het behalen van onze doelen en het uitvoeren van onze wettelijke taken zo veel als mogelijk samen te werken met onze maatschappelijke partners. Noem het regiegemeente of samenwerkende gemeente. In onze afweging geven wij dan ook prioriteit aan de verplichte wettelijke taken. Als er wordt gekozen voor niet-wettelijke taken, wordt dat expliciet beargumenteerd. Daarnaast kiezen wij voor taken waarvan het effect in de samenleving duidelijk zichtbaar is voor onze inwoners/organisaties, of onwenselijke effecten worden vermeden. Nieuwe activiteiten, en zeker die welke structurele middelen vergen, kunnen gezien de financiële positie niet worden gehonoreerd. Omdat we uitgaan van een reële begroting zijn daarnaast de ontwikkelingen vanuit de jaarrekening 2020 meegenomen in deze kadernota. U vindt deze terug in de tabel en ze komen terug als voorstel bij het betreffende programma. De ambtelijke organisatie wordt in de kadernota 2022 en verder, ontzien. Wij maken werk van plannen die op (redelijke) termijn na de verkiezingen geld gaan opleveren. Immers, we willen Twenterand Duurzaam Financieel gezond maken.

Financieel Overzicht

Financieel perspectief 2022-2025

Financieel gezien is het vertrekpunt voor deze kadernota het saldo uit de programmabegroting 2021. De meerjarenraming in de begroting 2021 sluit negatief. De uitkomsten van de meicirculaire 2021 zijn bij het opstellen van de kadernota nog niet in te schatten. Zodra de meicirculaire door ons ontvangen is, wordt de raad middels een brief geïnformeerd over de effecten hiervan op de begroting. Deze raadsbrief wordt toegestuurd vóór de raadsbehandeling. De investeringen vindt u terug in de tabel bij de bedragen waar een 'n' (nadeel) achter staat. De structurele investeringen bedragen in totaal ruim 1 miljoen (€ 1.063.602). De incidentele investeringen bedragen € 345.879. Voorgesteld wordt deze te dekken uit reserves.

Startsituatie								
	2022		2023		2024		2025	
Saldo begroting 2022 (vanuit de begroting 2021)	€ -	n	€ -	n	€ -	n	€ -	n
	108.811		1.131.341		2.003.357		2.505.030	
Effect september- en december circulaire	€ 144.000	v	€ 131.000	v	€ 454.000	v	€ 454.000	v
Tussenstand	€ 35.189	v	€ -	n	€ -	n	€ -	n
			1.000.341		1.549.357		2.051.030	
Opgave personeel	€ -	n	€ -490.000	n	€ -490.000	n	€ -490.000	n
	490.000							
Herijking algemene uitkering			€ 506.145	v	€ 607.374	v	€ 607.374	v
Terugdraaien begroot effect herijking	€ 502.500	v	€ 1.005.000	v	€ 1.507.500	v	€ 1.507.500	v
Woonplaatsbeginsel jeugdwet			€ -	n	€ -	n	€ -	n
			1.000.000		1.000.000		1.000.000	
Startpunt kadernota	€ 47.689	v	€ -979.196	n	€ -924.483	n	€ -	n
							1.426.156	

Structurele effecten vanuit de jaarrekening								
Wmo voorzieningen en HO	€ -	n	€ -300.000	n	€ -300.000	n	€ -300.000	n
	300.000							
Software kosten	€ -	n	€ -250.000	n	€ -250.000	n	€ -250.000	n
	250.000							
Subtotaal	€ -	n	€ -	n	€ -	n	€ -	n
	502.311		1.529.196		1.474.483		1.976.156	

Voorstellen/verplichtingen structureel								
Sociaal:								
Ophoging individuele studietoelage	€ -17.100	n	€ -17.100	n	€ -17.100	n	€ -17.100	n
Gastgezinnen Evenmens	€ -6.502	n	€ -6.502	n	€ -6.502	n	€ -6.502	n
	€ -23.602	n	€ -23.602	n	€ -23.602	n	€ -23.602	n
Subtotaal	€ -	n	€ -	n	€ -	n	€ -	n
	525.913		1.552.798		1.498.085		1.999.758	

Besparingen structureel								
Sociaal:								
Algemene voorziening was- en strijkservice	€ 50.000	v	€ 50.000	v	€ 50.000	v	€ 50.000	v
Extra formatie Veilig Thuis Twente	€ 31.400	v	€ 31.400	v	€ 31.400	v	€ 31.400	v
	€ 81.400	v	€ 81.400	v	€ 81.400	v	€ 81.400	v
Ruimte:								
Heffen leges principeverzoeken	€ 12.250	v	€ 12.250	v	€ 12.250	v	€ 12.250	v
Vrijval voorziening riool (GRP 2019-2023)	€ 200.000	v	€ 200.000	v				
	€ 212.250	v	€ 212.250	v	€ 12.250	v	€ 12.250	v

Economie:				
Leader	€ 25.000 v	€ 25.000 v	€ 25.000 v	€ 25.000 v
	€ 25.000 v	€ 25.000 v	€ 25.000 v	€ 25.000 v
Fundament:				
Uitstellen ophoging opleidingsbudget	€ 82.000 v			
Besparing op abonnementen	€ 26.000 v	€ 26.000 v	€ 26.000 v	€ 26.000 v
Minder gebruik dienstauto's	€ 7.000 v	€ 7.000 v	€ 7.000 v	€ 7.000 v
Beëindigen programma Twenterand Digitaal	€ 38.500 v	€ 77.000 v	€ 115.500 v	€ 115.500 v
Temporiseren datagestuurd werken	€ 75.000 v			
	€ 228.500 v	€ 110.000 v	€ 148.500 v	€ 148.500 v
Totaal besparingen	€ 547.150 v	€ 428.650 v	€ 267.150 v	€ 267.150 v

Saldo kadernota	€ 21.237 v	€ - n	€ - n	€ - n
		1.124.148	1.230.935	1.732.608

Voorstellen/verplichtingen incidenteel

Sociaal:				
Continuering Automaatje Twenterand	€ -36.000 n	ntb	ntb	ntb
Versterking OZJT (regionale taken zorg en jeugdhulp in Twente)	€ -27.000 n	€ -27.000 n		
Voortgang pilot scheidingspunt	€ -55.200 n	ntb	ntb	ntb
Innovatiefonds	€ -50.000 n	ntb	ntb	ntb
Verlenging actieplan laaggeletterdheid	€ -25.875 n	ntb	ntb	ntb
Continuëren 3e gezinswerker	€ -69.304 n	ntb	ntb	ntb
Inzet schuldhulppreventie- en verlening	€ -52.500 n	ntb	ntb	ntb
	€ - n	€ -27.000 n	ntb	ntb
	315.879			
Fundament:				
Faciliteren raad en griffie	€ -30.000 n			
	€ -30.000 n			
	€ - n	€ -27.000 n	€ -	€ -
	345.879			

Deze bedragen komen ten laste van de reserve sociaal domein (€ 315.879) en de Algemene Risico Reserve (€ 30.000)

Met deze voorstellen sluit de kadernota voor het jaar 2022 met een licht positief saldo van € 21.337. De meerjarenbegroting laat echter een behoorlijk nadeel zien. De jaarschijf 2025 is doorgerekend o.b.v. 2024 omdat deze geen onderdeel was van de meerjarenbegroting 2021. Voor de algemene uitkering is uitgegaan van hetzelfde bedrag aan inkomsten als in 2024. Verfijning vindt nog plaats bij de meerjarenbegroting 2022.

Leeswijzer

In deze inleiding van de kadernota 2022 liggen de keuzemogelijkheden voor om te komen tot een reëel sluitende begroting. Voor een gedetailleerdere beschrijving van de voorstellen met financiële consequenties verwijzen wij naar de programma's en doelenbomen. De voorstellen zijn samengevat in de rubriek 'Voorstellen'. De ontwikkelingen komen in beeld onder de doelenbomen. In diezelfde doelenbomen leest u het beoogd effect, de (sub-)doelen en bijbehorende activiteiten. De kleuren bij de subdoelen en activiteiten geven aan of de taak wettelijk of niet-wettelijk is. Rood = wettelijk, groen = niet wettelijk en oranje = deels wettelijk. In deze kadernota beschrijven we alleen de subdoelen en activiteiten waar ontwikkelingen op zijn. Het andere reguliere werk wordt niet verder beschreven.

Overzicht van voorstellen

Toelichting

In deze kadernota beschrijven wij in de programma's en doelenbomen de voorstellen met financiële consequenties. In deze tegel vindt u de voorstellen per programma.

Subdoelen

Overzicht voorstellen en ontwikkelingen Programma Sociaal Domein

Activiteiten

- **VOORSTEL: Inzet van lokale minimaregelingen: Individuele studietoeslag**

De Participatiewet wijzigt op het onderdeel 'Individuele Studietoeslag'. Veel studenten hebben een bijbaan om hun studie te kunnen betalen. Maar studenten met een structurele medische beperking kunnen vaak niet of nauwelijks bijverdienen. Voor hen is er sinds de inwerkingtreding van de Participatiewet de individuele studietoeslag.

Aanpassing van de studietoeslag is nodig om de beoogde doelgroep beter te bereiken en eenvoudiger toegang te geven tot de regeling. Op dit moment verschilt de hoogte van deze toeslag per gemeente. In de nieuwe situatie geldt een vast bedrag van € 300 per maand, landelijk is dit bepaald. In Twenterand is de toeslag nu € 750 per jaar. Per traject betekent dit extra kosten van € 2.850,- die dekking moeten vinden in onze begroting. Overige aanpassingen betreffen het loslaten van de leeftijdsgrens, de regeling wordt uit de bijstandssystematiek gehaald en het instellen van een aparte inlichtingenplicht.

Voorstel is om de middelen voor aanpassing van de individuele studietoeslag structureel op te nemen in de begroting voor een bedrag van € 17.100,-. Dit is op basis van de raming aantallen 2020 (6 personen x € 2.850) en betreft een openeinderegeling.

Voorstel	i/s	financiën	v/n
Individuele studietoeslag	s	€ 17.100	n

- **VOORSTEL: Inzet schuldhulppreventie en -verlening.**

De schuldenaanpak heeft deze collegeperiode prioriteit. Onderdeel hiervan was de pilot van de armoederegisseur. Deze is na aanbesteding neergelegd bij Inluzio. De pilot loopt eind 2021 af. Een evaluatie is in voorbereiding en uitgaande van de eerste beelden komen wij tot het volgende inzicht: Positief is dat er een flinke positieve beweging is gekomen rond dit thema. We willen echter de pilot in huidige vorm niet voortzetten omdat gebleken is dat de gewenste regiefunctie over de keten beter vanuit de gemeente in plaats vanuit een externe organisatie kan worden uitgevoerd. De werkzaamheden van de armoederegisseur (wettelijke vroegsignalering schulden, verbinden van en regie over de keten) willen we beleggen bij het gemeentelijke Meldpunt Schulden en dit uitbreiden. In onze aanpak is samenwerking in het netwerk rond schuldenaanpak belangrijk en groeiende. De samenwerking ook met vrijwilligersorganisaties achten wij hierin van groot belang. Vroegsignaleren van schulden is sinds 1-1-2021 opgenomen in de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) en daarmee een wettelijke taak van de gemeente. Maar de gemeente kan dit niet alleen.

Vroegsignalering wordt ook gedaan in het maatschappelijk middenveld. Stichting BOOT/Manna/Waypoint werken al samen rond vroegsignalering en met de andere netwerkpartners (SUN, st. Leergeld) werken wij aan versteviging van de (keten)samenwerking, aan professionalisering, verbinding met andere onderdelen van het sociaal domein en communicatie. Dit willen we een eenmalige impuls geven. Deze samenwerking helpt bovendien om een deel van de bezuiniging minimeerbaar te ondervangen. Voor deze versterkte aanpak vragen wij eenmalig € 52.500 aan extra incidentele middelen, ten laste van de reserve sociaal domein.

Voorstel	i/s	Financiën	v/n
Inzet schuldhulppreventie en -verlening	i	€ 52.500	n

- **VOORSTEL: Algemene voorziening was- en strijkservice**

Algemene voorziening was- en strijkservice

Gemeente Twenterand wordt, net als vele gemeenten, geconfronteerd met oplopende kosten binnen de Wmo door vergrijzing en de invoering van het abonnementstarief. Dit effect wordt met name gezien bij huishoudelijke ondersteuning (HO), maar ook bij andere voorzieningen zoals wonen.

De was- en strijktaken maken onderdeel uit van de HO. Een manier om grip op de kosten te houden en de HO toekomstbestendig te maken is de was- en strijktaken uit de maatwerkvoorziening te halen en deze als een algemene voorziening aan de inwoners aan te bieden in de vorm van een was- en strijkservice. Vele andere gemeenten hebben dit ook al gedaan en zijn succesvol gebleken in het realiseren van een kostenbesparing.

Het opzetten van een was- en strijkservice als algemene voorziening betekent dat de was niet langer thuis gewassen wordt door de vaste eigen hulp. De was wordt thuis opgehaald, op een centraal punt gewassen en weer thuis schoon geleverd. Wie geen gebruik wenst te maken van deze was- en strijkservice moet dit zelf op een andere manier oplossen, bijvoorbeeld door het inzetten van het eigen netwerk. Als de was- en strijkservice door individuele omstandigheden geen goede oplossing is blijft een maatwerkvoorziening altijd mogelijk.

Deze service kan worden uitgevoerd door een partner uit het voorliggend veld. Dit kan een commerciële aanbieder zijn of een maatschappelijke partner. De gemeente ziet bijvoorbeeld kansen om de was- en strijkservice uit te laten voeren door een samenwerking van Voetbalvereniging DOS'37, De Twentse Zorgcentra en inVia. Deze partners hebben in 2019 een subsidie ontvangen vanuit het Innovatiefonds Sociaal Domein. Met deze gelden zijn wasmachines op de voetbalvereniging gerealiseerd.

De was- en strijkservice biedt kansen om mensen met een uitkering of op een andere manier een afstand tot de arbeidsmarkt hebben te laten participeren in deze voorziening. De algemene voorziening zorgt dus voor een daling in de kosten op de HO enerzijds en wellicht ook op de uitkeringsuitgaven anderzijds. Het doel voor 2022 en verder is om minimaal € 50.000,- minder te besteden aan de uitvoering van was- en strijktaken ten opzichte van de begroting 2021.

Voorstel	i/s	Financiën	v/n
Algemene voorziening was- en strijkservice	s	€ 50.000	v

- **VOORSTEL: Beschikbaar stellen en financieren van regionaal maatwerkvervoer**

Continuering Automaatje Twenterand

Automaatje is halverwege 2019 gestart en kende direct een voorspoedige groei, zowel qua aantallen deelnemende reizigers als qua aantal vrijwillige chauffeurs. Bij Automaatje snijdt het mes aan twee kanten: sociaal contact voor reiziger en chauffeur en dus een vorm van eenzaamheidsbestrijding, en het tegen lage kosten voorzien in een behoefte aan lokale en regionale mobiliteit van (veelal) alleenstaande inwoners. Een groei die voorjaar 2020 gestagneerd werd t.g.v. corona maar waar door een tijdelijke omvorming tot Belmaatje, een positieve draai aan werd gegeven. Inmiddels verzorgt AutoMaatje coronaproof weer het vervoer voor medisch noodzakelijke ritten en voorziet het in vaccinatie- en testvervoer. Corona maakt dat het project niet volledig heeft kunnen draaien. Zodra de situatie het toelaat worden de normale ritten weer uitgevoerd en vindt er een intensieve promotiecampagne plaats om de eerder ingezette groei te continueren en om als voorliggende voorziening tot volle wasdom te komen. Gezien de maatschappelijke en demografische ontwikkelingen, evenals de stijgende (vervoers-)kosten in het sociale domein, wordt een verdere voortzetting van AutoMaatje in 2022 aanbevolen. Een bedrag van € 36.000,- wordt daarom eenmalig opgenomen, ten laste van de reserve sociaal domein.

Voorstel	i/s	Financiën	v/n
Continuering Automaatje Twenterand	i	€ 36.000	n

- **VOORSTEL: Gastgezinnen Evenmens**

Gastgezinnen Evenmens

Eind 2019 heeft Stichting Evenmens Twenterand middelen vanuit het innovatiefonds verkregen om de pilot Gespecialiseerde Gastgezinnen te starten. De gastgezinnen zijn gestart als ondersteuning voor

gezinnen met kinderen met een (lichte) zorgvraag of jonge mantelzorgers die opgroeien in een gezin met zorg. De vrijwillige gastgezinnen vangen deze kinderen op. Via Evenmens hebben zij een training gehad om zich te specialiseren hierin. Er zijn 13 gastgezinnen ingeschreven in Twenterand. Eind 2020 waren er in totaal 10 koppelingen geweest, waarbij 14 kinderen zijn geholpen. De inzet van een gastgezin ontlast ouders en jonge mantelzorgers, waardoor geïndiceerde zorg wordt uitgesteld of niet nodig is. De kosten van gastgezinnen waren hiermee € 21.000 lager dan wanneer reguliere zorg was ingezet (uitgaande van één dagdeel geïndiceerde zorg per week). Gezien het succes van de gastgezinnen is het voorstel om deze op te nemen in het reguliere aanbod van Evenmens Twenterand. Dit zal €6.502 kosten (structureel).

Voorstel	i/s	Financiën	v/n
Gastgezinnen Evenmens	s	€ 6.502	n

- VOORSTEL: Uitvoeren innovatiefonds Sociaal Domein**

Twenterand vindt het belangrijk om vernieuwing aan te jagen in het sociaal domein, maar ook kosten te besparen. Innovatie gaat niet vanzelf en diverse zaken worden aangevraagd. Goed voorbeeld zijn de gespecialiseerde gastgezinnen (zie elders in deze kadernota). Het innovatiefonds is op dit moment de enige mogelijkheid om incidenteel te investeren in het sociaal domein, omdat er binnen de huidige subsidieverordening geen ruimte voor is. Op termijn heeft het de voorkeur om het innovatiefonds onderdeel te laten uitmaken van het subsidiebeleid, hier wordt al rekening mee gehouden. Dit betekent echter wel dat er incidentele middelen van 50.000 euro voor 2022 nodig zijn. Deze komen ten laste van de reserve sociaal domein.

Voorstel	i/s	Financiën	v/n
Innovatiefonds	i	€ 50.000	n

- VOORSTEL: Voortgang pilot Scheidingspunt**

In september 2021 loopt na een periode van anderhalf jaar de pilot Scheidingspunt af. Na een vliegende start is het aantal zaken in het voorjaar van 2021 gedaald. De verwachting is echter dat er in de tweede helft van 2021 een toename zal zijn van het aantal scheidingen, mede vanwege corona-effecten. Voorstel is om deze pilot met een jaar te verlengen vanwege de zeker aanwezige problematiek en om de pilot een betere kans te geven. Het Scheidingspunt onderdeel van het coalitieakkoord en oog houden voor de schadelijke effecten van scheiding, met name voor kinderen vinden wij belangrijk. Hiervoor is een incidenteel budget van € 55.200 nodig. Deze komt ten laste van de reserve sociaal domein.

Voorstel	i/s	Financiën	v/n
Voortgang pilot Scheidingspunt	i	€ 55.200	n

- VOORSTEL: verlenging actieplan laaggeletterdheid**

In het coalitieakkoord krijgt het bestrijden van laaggeletterdheid prioriteit. Het is essentieel om inwoners mee te laten doen aan de samenleving. Laaggeletterde inwoners kunnen bijvoorbeeld taalcurssussen volgen die worden aangeboden door het ROC van Twente of via het Taalpunt Twenterand. Er wordt momenteel bekeken hoe (na afloop van het huidige actieplan) hier verder invulling aan zal worden gegeven na 2021. Aangezien die ontwikkeling nog loopt en om het huidige niveau te kunnen handhaven, wordt voorgesteld het huidige budget van 2021 ook voor 2022 op te nemen. Het gaat om een bedrag van € 25.875 euro, te dekken uit de reserve Sociaal Domein.

Voorstel	i/s	Financiën	v/n
Verlenging actieplan laaggeletterdheid	i	€ 25.875	n

- **VOORSTEL: Beschikbaar stellen en toewijzen van jeugdhulp**

Versterking OZJT (regionale taken zorg en jeugdhulp in Twente)

Een belangrijk deel van de taken voor jeugdhulp en ondersteuning regionaal belegd. Hiertoe is binnen de regio OZJT (Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp in Twente) in het leven geroepen. Een kleine organisatie, die met inzet van gemeenten de regionale taken vormgeeft. Op verzoek van regionale bestuurders heeft OZJT een meerjarenperspectief gemaakt waarin staat wat nodig is om alle kerntaken te kunnen uitvoeren. Al enige tijd zien wij druk op de bezetting van OZJT. Taken als bijv. contractmanagement en de financiële toetsing van dossiers (bijvoorbeeld bij aanbieders in problemen) vergen meer dan er bezetting is. Na een eerste verkennend overleg hierover in de bestuurscommissie OZJT blijkt er ons inziens erkenning voor deze vraag. Echter gezien de vele ontwikkelingen (landelijk [jeugdwet/regiovisie- Norm voor Opdrachtgeverschap] en regionaal [bijvoorbeeld de GezondheidsGR - waarop werken we samen] en gezien de financiële positie van gemeenten) gaan wij er van uit dat eerst tijdelijk versterking zal plaatsvinden. Wij nemen nu daarom incidenteel € 27.000,- op (2 jaar lang), ten laste van de reserve sociaal domein. In de begroting 2022 zal de formele uitkomst van regionale besluitvorming worden verwerkt.

Voorstel	i/s	Financiën	v/n
Versterking OZJT	i	€27.000 (voor 2 jaar)	n

- **VOORSTEL: Veilig Thuis Twente**

Alternatieve financiering Veilig Thuis Twente

Veilig Thuis Twente (VTT) had extra formatie nodig als gevolg van de aangescherpte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Hierdoor kwamen meer meldingen over inwoners binnen bij VTT. Om wachtlijsten te voorkomen was onder andere extra formatie nodig. In de begroting van 2021 is rekening gehouden met een gemeentelijke bijdrage om deze extra formatie mee te financieren. Het Rijk heeft echter aan centrumgemeente Enschede geld uitgekeerd waarmee de extra formatie voor VTT gefinancierd kan worden. Hiermee vervallen de gemeentelijke kosten voor deze extra formatie en is het bedrag nu ingebracht als structurele besparing (€ 31.400) bij de kadernota.

Voorstel	i/s	Financiën	v/n
Veilig Thuis Twente	s	€ 31.400	v

- **VOORSTEL: Afspraken maken en beheren met instellingen, zorgaanbieders, huisartsen en Raad voor kinderscherming**

Continueren derde gezinswerker

Het continueren van de derde gezinswerker in 2022 vraagt een incidentele investering van € 69.304,-. De middelen voor deze derde gezinswerker zijn voor het jaar 2021 toegekend. De businesscase onder het gezinswerk laat zien dat de investering wordt terugverdiend én duurdere zorg voorkomen wordt. Een gezinswerker is goed geworteld in het lokale netwerk, laagdrempelig en kan snel een gezin helpen bij het voorkomen van zwaardere problematiek. Ook kan de gezinswerker vrij lang in een gezin werken, snel beschikbaar zijn en is deze laagdrempelig voor het gezin waardoor een goede en snelle inschatting gemaakt kan worden van de problematiek. Door korter op de bal te zitten, kan eerder ingegrepen worden, wordt problematiek minder zwaar en kunnen duurdere zorgkosten bespaard worden. De dekking wordt gevonden in de reserve Sociaal Domein. Gezien de financiële situatie van de gemeente is slechts een eenmalige bijdrage mogelijk.

Voorstel	i/s	Financiën	v/n
Continueren derde gezinswerker	i	€ 69.304	n

- **VOORSTEL: Financiële ontwikkelingen Sociaal Domein**

VOORSTEL Financiën Wmo en Jeugd

De financiën sociaal domein blijven ook in 2022 en verder onze nadrukkelijke aandacht vragen. Net

als in eerdere documenten begint dit thema met onvoldoende Rijksfinanciering. Op het moment van schrijven (mei 2021) loopt een arbitrage tussen VNG en het kabinet over extra structurele middelen op het gebied van jeugd. Ondanks dat is aangetoond dat gemeenten jaarlijks structureel fors financiële middelen tekort komen (zie ook het AEF-rapport), is er nog steeds geen duidelijkheid over de toekomstige (structurele) financiering. Ondertussen is door lobby wel een extra incidentele compensatie door het kabinet toegezegd voor 2021. Het gaat landelijk om € 613 miljoen. Dit is deels voor de huidige financiële nood, maar vooral ook om knelpunten in bijvoorbeeld de acute zorg in de jeugdGGZ aan te pakken. Het exacte effect voor Twenterand is nog niet bekend. Hoe dan ook, wij blijven binnen ons vermogen inzetten op transformatie in het sociaal domein. Met andere woorden, we streven vernieuwing(en) en efficiëntere inzet van middelen na in het sociaal domein. De uitkomsten van de recente cijfers op de nieuw gedecentraliseerde taken per 2015 kennen per saldo bemoedigende uitkomsten, maar kijkend naar de rekeninguitkomsten 2020 en de ramingen in de huidige begroting dienen ook een aantal aanpassingen in deze kadernota plaats te vinden.

a) Woonplaatsbeginsel Jeugdwet

De wetswijziging woonplaatbeginsel Jeugdwet, die regelt welke gemeente financieel verantwoordelijk is voor de jeugdhulp, is zoals u weet uitgesteld naar 2022 en inmiddels is er nadere informatie beschikbaar hoe dit wordt verrekend met gemeenten via de herijking algemene uitkering (per 2023). Via een CBS-simulatie komen er lagere kosten voor Twenterand, maar dat betekent tegelijkertijd ook een lagere algemene uitkering. Voor de meeste gemeenten verloopt dit (als de cijfers kloppen) budgetneutraal. In onze begroting is al structureel rekening gehouden met 1 miljoen lagere kosten. Dit moet worden bijgesteld naar nul en dat betekent per saldo een nadeel van 1 miljoen vanaf 2023.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Woonplaatsbeginsel Jeugdwet	s	€1.000.000 (vanaf 2023 e.v.)	n

b) Voorzieningen Wet maatschappelijke ondersteuning.

Naast het bemoedigende beeld voor Wmo-begeleiding, blijkt dat voor de Wmo-voorzieningen het beeld minder rooskleurig is. Huishoudelijke ondersteuning en Woonvoorzieningen vergen extra middelen. Er zijn meer aanvragen, onder andere door het abonnementstarief, de vergrijzing/langer zelfstandig thuis wonen en ook tariefstijgingen voor huishoudelijke ondersteuning. De jaarrekening 2020 bevestigt dit (zie de jaarrekening voor een uitgebreide toelichting). Om budgettair hierop in te spelen nemen wij € 300.000,- structureel extra op in deze kadernota.

Om op de geschetste financiële perspectieven te anticiperen wordt gekeken naar kostenbesparingen. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan het invoeren van een was- en strijkservice. Zie hiervoor elders onder deze doelenboom. Initiatieven die al eerder zijn ingezet en vruchten afwerpen worden voortgezet. Zo wordt de lijn die al is ingezet op het gebied van jeugd rond de beïnvloeding van externe verwijzingsprocessen, de praktijkondersteuner jeugd bij de huisarts en de blijvende inzet van het voorliggend veld onverminderd doorgezet. Ondanks alle inspanningen blijven er ook risico's als openeinderegelingen, vergrijzingseffecten en denken wij aan de effecten van corona. Welke effecten heeft dit bijvoorbeeld op de problematiek onder jeugd en volgt er mogelijk nog een zogenaamde boeg golf? Al met al betekent dit dat ook deze kadernota met de nodige onzekerheden tot stand is gekomen.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Wmo voorzieningen en HO	s	€ 300.000	n

Overzicht voorstellen en ontwikkelingen Programma Ruimte

Activiteiten

- **VOORSTEL: Heffen leges principeverzoeken**

Een principeverzoek is bedoeld om globaal af te tasten wat de gemeente van een ruimtelijk plan vindt en of het haalbaar is. Een principeverzoek is vaak het allereerste stadium van een planprocedure. Voor de behandeling van een principeverzoek, die gratis is, worden leges ingevoerd om extra

inkomsten te genereren. Uitgaande van 35 principeverzoeken per jaar gaat het structureel om € 12.250 per jaar. Mogelijk wordt onder de Omgevingswet, die op 1 januari 2022 in werking treedt, niet meer van een "principeverzoek" gesproken, maar heeft de rechtsopvolger van het principeverzoek een andere naam.

Voorstel	i/s	Financiën	v/n
Principeverzoek	s	€ 12.250	v

- VOORSTEL: Onderhouden en beheren 231 km vrij verval riolering en 760 gemalen Gemeentelijk Rioleringsplan 2019-2023**
 We kunnen de laatste 2 jaar van het GRP (2022 en 2023) een bedrag van € 200.000 laten vrijvallen van de voorziening vanwege lagere rentekosten dan geraamd. Dit is in 2019 en 2020 in de jaarrekening ook al gedaan wat een voordeel was voor het saldo van de jaarrekening.

Voorstel	i/s	Financiën	v/n
Vrijval voorziening riolering	i	€200.000 (2022 en 2023)	v

Klimaatadaptatie

In 2021 heeft de gemeenteraad de aanpak voor klimaatadaptatie vastgesteld. Op basis daarvan werken we in 2022 verder aan het tegengaan van wateroverlast, droogte en hittestress.

Overzicht voorstellen en ontwikkelingen Programma Economie en Vrije tijdsbesteding

Activiteiten

- VOORSTEL: Leader**
 Met ingang van 2022 zal er geen structureel budget (25.000) meer zijn voor leader. Dit betekent niet dat we stoppen. Vanaf 2022 zullen co-financieringsvraagstukken voor leader gefinancierd worden uit andere budgetten zoals bijvoorbeeld het kernbudget of werkbudget economie. De omvang van het bedrag blijft gelijk aan 25.000 euro.

Voorstel	i/s	Financiën	v/n
Leader	s	€ 25.000	v

Overzicht voorstellen en ontwikkelingen Programma Fundament

Activiteiten

- VOORSTEL: In beeld brengen welke kennis, vaardigheden, houding en gedrag van kritiek belang zijn voor het behalen van de ambities en doelstellingen (rolafhankelijk)**
 Uitstellen ophoging opleidingsbudget
 Vanwege de financiële situatie wordt de ophoging van het opleidingsbudget met 1 jaar uitgesteld. Er wordt vooral geïnvesteerd in opleidingen en trainingen die gericht zijn op (functioneel) noodzakelijke kennis en ontwikkeling.

Voorstel	i/s	Financiën	v/n
Uitstellen ophoging opleidingsbudget	i	€ 82.000	v

- **VOORSTEL: Budgettaire ontwikkelingen personeel**

Opgave personeel

In deze kadernota gevraagde formatie-uitbreiding is noodzakelijk om de wettelijke taken en bestuurlijke prioriteiten uit te kunnen voeren.

Voorstel	i/s	Financiën	v/n
Opgave personeel	s	€490.000	n

Temporiseren datagestuurde werken

Bij de behandeling van de begroting 2021 is gesproken over het belang om datagestuurde werken verder uit te bouwen binnen de organisatie. Immers, datasturing kan ondersteunend zijn bij de dagelijkse werkzaamheden, maar zeker ook bij het voorspellen van ontwikkelingen en het meten van voortgang van (politieke) doelrealisatie. En het vergroot de mogelijkheid om te werken met beleidsinformatie en sturingsinformatie om daarmee ook primaire processen continu te kunnen meten en verbeteren.

In de begroting 2021 is het voorstel om dit vorm te geven met 1 jaar uitgesteld. Echter, in verband met de noodzaak om de begroting 2022 sluitend te krijgen is het voorstel opnieuw opgeschort. Dit levert in 2022 een voordeel op van € 75.000 op. De extra middelen zijn met ingang van 2023 verwerkt.

Voorstel	i/s	Financiën	v/n
Temporiseren datagestuurde werken	i	€ 75.000	v

- **VOORSTEL: Inkopen, beheren en uitgeven van kantoorartikelen, meubilair, abonnementen, materiaal en materieel**

Besparing op abonnementen

Het budget abonnementen wordt verlaagd naar € 30.000 leidend tot een besparing van € 26.000.

Voorstel	i/s	Financiën	v/n
Besparing op abonnementen	s	€ 26.000	v

Besparing door minder gebruik dienstauto's

Vanuit de veronderstelling dat er niet alleen in tijden van corona maar ook daarna meer met Teams overlegd wordt en minder gereisd, wordt een lager gebruik van dienstauto's geraamd. Dat mindere gebruik wordt gespreid over alle dienstauto's wat leidt tot een besparing waarvoor € 7.000. wordt ingeboekt.

Voorstel	i/s	Financiën	v/n
Minder gebruik dienstauto's	s	€ 7.000	v

- **VOORSTEL: Beschikbaar houden van programmatuur**

Software kosten

Uit de jaarrekening 2020 bleek een forse overschrijding van de kosten software. De oorzaak hiervan is m.n. doordat in de begroting de vervanging en uitbreiding van software niet meegenomen is. Dit betreft grotendeels een structurele kostenpost en heeft dus ook z'n weerslag op de begroting 2022 en verder. Er is een extra raming opgenomen van € 250.000.

Voorstel	i/s	Financiën	v/n
Software kosten	s	€250.000	n

Het programma Twenterand Digitaal bevat een jaarlijks investeringsbudget van € 150.000 voor de aankoop software. In de praktijk gebeurt dit vrijwel niet meer, want software wordt bijna altijd gehuurd,

'werken in de cloud'. Afschaffen van dit programma levert vrijval aan kapitaallasten op, oplopend van € 38.500 in het eerste jaar, met jaarlijks € 38.500 tot in totaal € 154.000 in het vierde jaar.

Voorstel	i/s	Financiën	v/n
Twenterand Digitaal	s	€ 38.500	v

• **VOORSTEL: Faciliteren Raad en griffie**

De volgende ontwikkelingen zullen in 2022 (en daarna) voor raad en griffie actueel zijn. Deze ontwikkelingen behoeven veelal een zoektocht om er op de juiste wijze mee om te gaan. Uitgangspunt daarbij is steeds: een hoogwaardige kwaliteit van bestuurlijke besluitvorming.

- Hoe om te met gaan met de leermomenten uit de Covid-19 pandemie.
- Verminderde belangstelling voor "politiek" en opkomstbevordering.
- Burgers worden mondiger: opkomst van burgerparticipatie en overheidsparticipatie (inwonersbetrokkenheid).
- Groeiende en veranderende intergemeentelijke samenwerking, met name binnen de Regio Twente.
- Meer aandacht voor ondermijning en integriteit.
- Digitalisering van het besluitvormingsproces.
- Wettelijke verplichting tot ondertiteling van de uitzendingen en videoverslagen van de raadsvergaderingen en raadsdebatten, alsmede de archivering daarvan.
- Voorbereiding op de gemeenteraadsverkiezingen van 2022. Opleidingstraject en ondersteuning nieuwe raadsleden.

Veel van deze ontwikkelingen worden (ook) vanuit de organisatie opgepakt en behoeven derhalve vanuit het budget voor raad en griffie geen extra middelen. Dat geldt echter niet voor laatstgenoemde ontwikkeling. Deze ontwikkeling vergt wel extra middelen die bovendien niet in het krappe reguliere budget voor raad en griffie beschikbaar is. Het betreft hier de aanschaf van devices c.q. notebooks voor de nieuwe raadsleden, alsmede het opleidingstraject voor de nieuwe raadsleden. Hiervoor is een eenmalig bedrag van EUR 30.000 nodig. Voorgesteld wordt om dit te dekken uit de ARR.

Voorstel	i/s	Financiën	v/n
Faciliteren Raad en griffie	i	€ 30.000	n

Programma Sociaal Domein

Inleiding

Perspectief 2022 sociaal domein

Zorg en ondersteuning, werk en inkomen, (passend) onderwijs en overig preventief beleid met name rond jeugd en gezondheid vormen het hart van het Programma Sociaal Domein. Dit programma streeft er naar dat de inwoners van Twenterand zo veel mogelijk zelf hun dagelijkse dingen kunnen doen en daar zelf over beslissen om mee te kunnen doen in de samenleving. Thuis, in de buurt, bij een vereniging of organisatie of op het werk. Alle mogelijkheden (eigen kracht) van inwoners en hun omgeving worden hierbij benut. Waar dat niet lukt worden inwoners hierbij geholpen of ondersteund. In het jeugdbeleid en onderwijs stimuleren wij ontwikkeling van individuen. In de zorg en minimabeleid worden beperkingen c.q. ontbrekende middelen gecompenseerd. Rond werkgelegenheid is er aandacht voor specifieke doelgroepen met arbeidsbeperkingen. Veranderingen hebben vooral betrekking op mensen in een kwetsbare positie. De sociaal economische problematiek in onze gemeente is stevig en dus de opgave in het sociaal domein ook fors.

Het inhoudelijk kader van dit programma wordt gevormd door onze integrale beleidsnota Sociaal Domein 2019-2022, waarbij een stevige koppeling met (het ontwikkelprogramma) Transformatie aan de orde is. Vernieuwen en besparen gaan hand in hand. Met samenwerkingspartners en inwoners willen we komen tot nieuwe oplossingen, nieuwe vormen van samenwerking en ondersteuningsvormen, met als doel het nog beter, efficiënter en doelmatiger ondersteunen van inwoners die dit nodig hebben. Dit doen we op basis van een visie in combinatie met ervaringen uit de praktijk. Tenslotte versterken regionale samenwerking en lokale inzet elkaar bij het vormgeven van taken binnen het sociaal domein.

De gemeente heeft een wettelijke taak in het sociaal domein. Wij verliezen niet uit het oog dat er altijd een vangnet moet zijn voor de meest kwetsbaren. Ook zullen er de juiste voorzieningen moeten zijn ter ondersteuning van die eigen kracht. Het voorliggend veld wordt daarom continu aangepast. Meer kijken naar wat nodig is om onze inwoners mee te laten doen in plaats van dat de grenzen van de huidige domeinen of regels de norm zijn. Daarmee wordt de ondersteuning meer integraal, efficiënter en dicht bij huis zodat wij maatwerk kunnen leveren dat aansluit bij de kracht van onze inwoners. Interactie en bevorderen van initiatieven uit de samenleving verdienen ruimte voor ontwikkeling om inwoners te ondersteunen en de benutting van hun eigen kracht waar te laten maken. Via onze Transformatie-aanpak stimuleren wij innovatie, deze komt niet vanzelf tot stand.

Kijkend naar de ontwikkelingen in het sociaal domein de komende periode zien wij diverse inhoudelijke ontwikkelingen en nog immer een zorgelijke financiële situatie. Wij noemen allereerst de belangrijkste inhoudelijke ontwikkelingen: Inzake sociale zaken wordt de komende jaren gewerkt aan de Inclusieve Arbeidsmarkt, mede als vervolg op het in eigen regie nemen van de WSW. Om vaak kwetsbare jongeren perspectief te bieden en voortijdig schoolverlaten te voorkomen werken we in Twente aan de Twentse Belofte. Oog voor de ingrijpende effecten van schuldenproblematiek wordt via onze Agenda Schuldenaanpak voortgezet. Tenslotte wordt gewerkt aan de Veranderopgave inburgering, een wetswijziging die gemeenten meer de regie geeft om nieuwe Twenteranders zo snel mogelijk mee te laten doen aan de samenleving.

Inzake gezondheid komt er meer oog voor preventie. Landelijk ligt er een propositie Sociaal Domein vanuit de VNG met o.a. dit onderwerp en lokaal onderzoeken wij de mogelijkheid tot een Preventieakkoord. Daarnaast is er ook oog voor de gevolgen van scheidingen en alternatief vervoer (Automatje of ander aanvullend vervoer). Het belang van gezondheid wordt nu extra duidelijk vanwege de coronapandemie. Jeugdigen in heel Nederland, dus ook in Twenterand, hebben het moeilijk als gevolg van corona. Dit blijkt uit de GGD-monitoren en onze eigen ervaringen en signalen vanuit de toegang tot het sociaal domein. Ook kwetsbare inwoners en ouderen, en beroepsgroepen als zorg, handhaving en onderwijs hebben of hadden het zwaar. We merken dat om verschillende redenen niet iedereen even veerkrachtig is om hiermee om te gaan of dat er problemen of (onderwijs) achterstanden ontstaan. Niet alle effecten zijn nog duidelijk, maar met onze ketenpartners blijven we alert en bieden wij de nodige steun.

Inzake maatschappelijke ondersteuning blijft de (door)decentralisatie van beschermd wonen en maatschappelijk opvang de nodige aandacht vragen. De druk op Wmo-voorzieningen neemt toe en alternatieven worden gezocht, zoals een was- en strijkservice, en hopelijk komt er landelijke bijsturing op het abonnementstarief.

In het beleidsterrein jeugd werken wij samen met Wmo o.a. verder aan het Twents Model rond inkoop en de komende jaren zullen regionaal meerdere inkoopprocessen rond zorg in beeld komen. Een belangrijk kader wordt de Regiovisie Jeugd (Norm voor opdrachtgeverschap), die dit jaar - middels een raadsbesluit - kaders zal stellen rond het zorglandschap in Twente en de regionale samenwerking. Als laatste noemen we de wijziging van het woonplaatsbeginsel jeugd per 2022, hetgeen veel inzet vraagt en ook financiële effecten heeft.

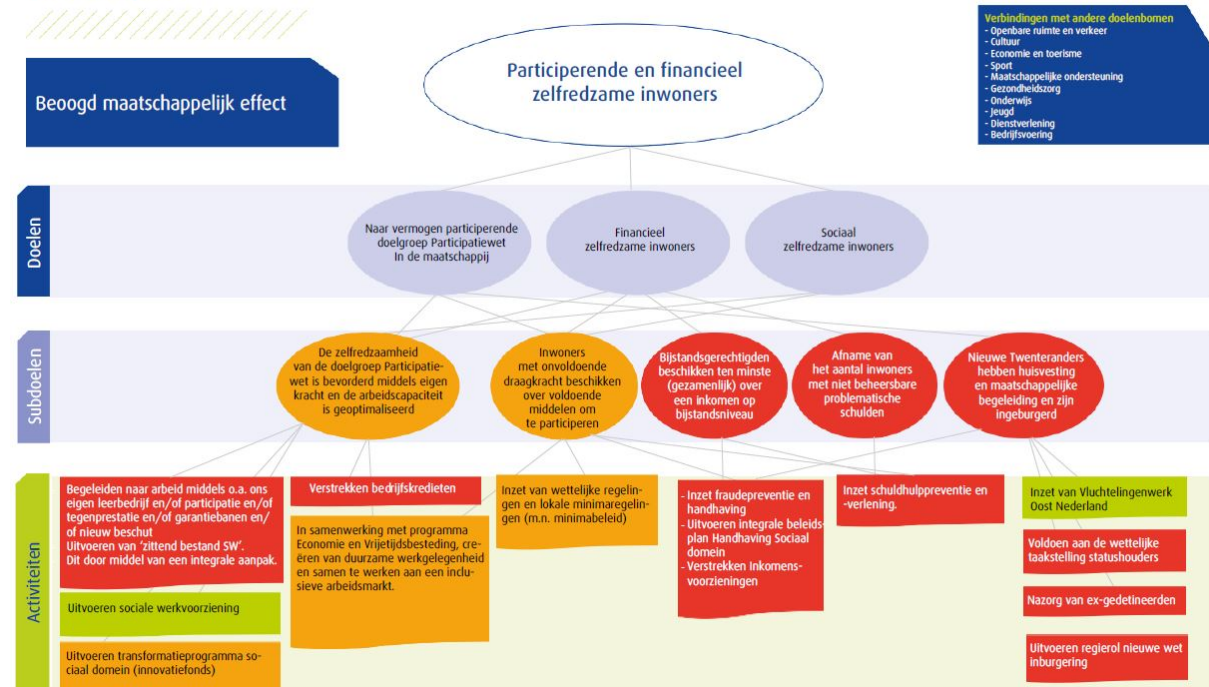
Inzake onderwijsontwikkelingen vraagt onderwijshuisvesting veel aandacht. Middels het integraal huisvestingsplan (IHP) wordt overzicht gecreëerd. De timing is goed, want er zijn allerlei extra ontwikkelingen op het gebied van ventilatie en verduurzaming die om extra aandacht vragen, naast het 'reguliere' werk van onderhoud, renovatie en eventuele nieuwbouw. Er liggen concrete verzoeken tot nieuwbouw of uitbreiding. Tot slot houdt laaggeletterdheid en het bevorderen onderwijskansen, ook in de voorschoolse periode, prioriteit.

Financieel blijven er zorgen. Er is nog steeds sprake is van onvoldoende rijksfinanciering voor de nieuwe gedecentraliseerde taken (met name Jeugdhulp). Daarnaast blijven kosten toenemen en blijven er open einden en risico's, o.a. wegens vergrijzing/langer zelfstandig thuiswonen en instroom van nieuwe doelgroepen in de participatiewet. Inkomsten (BUIG) en uitgaven (Werkdeel) staan onder druk. Daarmee ligt er de komende jaren nog steeds een stevige financiële opgave. Wij blijven daarom ons maximaal inzetten en gaan door met bijsturing, want middelen zijn niet onbeperkt. De noodzaak voor Transformatie blijft hierdoor urgent.

Doelenboom Sociale Zaken

Doelenboom

Sociale zaken | 2022

Beoogd maatschappelijk effect

Participerende en financieel zelfredzame inwoners

Doel: Naar vermogen participerende doelgroep Participatiewet In de maatschappij

Het doel van de Participatiewet is om mensen zoveel mogelijk te laten participeren op de reguliere arbeidsmarkt. De gemeente kan voor iedereen dezelfde instrumenten en voorzieningen inzetten. Hierbij wordt zoveel mogelijk uitgegaan van de eigen kracht van de inwoner.

Doel: Financieel en sociaal zelfredzame inwoners

Het hebben van werk of een zinvolle dagbesteding zijn dingen die meedoen in de samenleving mogelijk kan maken. Het zorgt voor ritme en structuur en het geeft eigenwaarde. We willen dat elke inwoner van de gemeente Twenterand de mogelijkheid krijgt om naar vermogen mee te doen aan de samenleving. We ondersteunen inwoners die niet zelf in hun levensonderhoud kunnen voorzien met een uitkering. Voor de meest kwetsbaren uit onze samenleving ligt er een opgave wat betreft het vinden van passend werk.

Kinderen moeten zich kunnen ontplooiën, hun eigen mogelijkheden ontdekken en ontwikkelen en volop mee kunnen doen in de samenleving. Belangrijk is dat zij perspectief houden op een gelukkig leven. Elk kind moet niet alleen kunnen beschikken over voedsel, kleding en andere basisbehoeften, maar moet ook mee kunnen op schoolreis, lid van de bibliotheek kunnen worden en bijvoorbeeld wekelijks kunnen sporten of muziek maken.

Doel: Sociaal zelfredzame inwoners

Subdoel: De zelfredzaamheid van de doelgroep participatiewet is bevorderd middels eigen kracht en de arbeidscapaciteit is geoptimaliseerd

Activiteiten

- **ONTWIKKELING:** In samenwerking met programma Economie en Vrijtijdsbesteding, creëren van duurzame werkgelegenheid en samen te werken aan een inclusieve arbeidsmarkt.

ONTWIKKELING: Voor Twenterand willen we graag een inclusieve arbeidsmarkt waarin iedereen met arbeidsvermogen in staat wordt gesteld om mee te doen in de samenleving. Mede als gevolg van het in eigen regie nemen van de WSW. Hierbij gaat het ook om duurzame plekken voor mensen met een arbeidsbeperking of een (grote) afstand tot de arbeidsmarkt. Hier is niet alleen draagvlak voor nodig, maar ook creativiteit.

Bij diverse organisaties is deze creativiteit te vinden. Zo zijn er voorbeelden van ondernemers die zorgen dat werknemers aan het werk kunnen blijven door bij collega-ondernemers een baan te creëren maar ook ondernemers die samen met de werknemer kijken naar de persoonlijke omstandigheden, om uitval te voorkomen.

Als mensen met een arbeidsbeperking meer kansen krijgen en vaker bij een reguliere werkgever aan de slag gaan, ontstaat er een meer inclusieve arbeidsmarkt.

De opgave is om bedrijven – vanuit hun bedrijfsbelang – meer te laten bijdragen aan de gemeentelijke programmadoelen. Deze doelen richten zich niet alleen op economie, maar zeker ook op bevorderen van (arbeids-)participatie (in het bijzonder ouderen en vluchtelingen), duurzaamheid en leefbaarheid. Twenterand onderneemt al initiatieven met ondernemers op dit punt en de komende tijd komen we met een plan om door te ontwikkelen. Gelukkig zijn er veel bedrijven en organisaties die een maatschappelijke verantwoordelijkheid nemen.

Subdoel: Inwoners met onvoldoende draagkracht beschikken over voldoende middelen om te participeren

Activiteiten

- **VOORSTEL:** Inzet van lokale minimaregelingen: Individuele studietoeslag

De Participatiewet wijzigt op het onderdeel 'Individuele Studietoeslag'. Veel studenten hebben een bijbaan om hun studie te kunnen betalen. Maar studenten met een structurele medische beperking kunnen vaak niet of nauwelijks bijverdienen. Voor hen is er sinds de inwerkingtreding van de Participatiewet de individuele studietoeslag.

Aanpassing van de studietoeslag is nodig om de beoogde doelgroep beter te bereiken en eenvoudiger toegang te geven tot de regeling. Op dit moment verschilt de hoogte van deze toeslag per gemeente.

In de nieuwe situatie geldt een vast bedrag van € 300 per maand, landelijk is dit bepaald. In Twenterand is de toeslag nu € 750 per jaar. Per traject betekent dit extra kosten van € 2.850,- die dekking moeten vinden in onze begroting. Overige aanpassingen betreffen het loslaten van de leeftijdsgrens, de regeling wordt uit de bijstandssystematiek gehaald en het instellen van een aparte inlichtingenplicht.

Voorstel is om de middelen voor aanpassing van de individuele studietoeslag structureel op te nemen in de begroting voor een bedrag van € 17.100,-. Dit is op basis van de raming aantallen 2020 (6 personen x € 2.850) en betreft een openeinderegeling.

Voorstel	i/s	financiën	v/n
Individuele studietoeslag	s	€ 17.100	n

Subdoel: Bijstandsgerechtigden beschikken ten minste (gezamenlijk) over een inkomen op bijstandsniveau

Activiteiten

- **ONTWIKKELING:** Begeleiden naar arbeid middels o.a. ons eigen leerbedrijf en/of participatie en/of tegenprestatie en/of garantiebannen en/of nieuw beschut

Met de komst van de Participatiewet is de sociale werkvoorziening op slot gegaan en zijn de instrumenten nieuw beschut werk en structurele loonkostensubsidies toegevoegd aan het palet van

instrumenten om mensen aan het werk te helpen. De gemeente Twenterand is een van de koplopers op het gebied van nieuw beschut en het inzetten van loonkostensubsidies voor met name de doelgroep afkomstig van het VSO/PRO onderwijs. De gemeente Twenterand vindt het belangrijk dat deze kinderen voortijdig worden begeleid richting duurzame arbeid. Het voordeel van dit succesvolle beleid is dat er weinig jongeren thuis op de bank zitten. Het nadeel is echter dat we financiële druk zien ontstaan op zowel het budget waar de kosten voor begeleiding richting werk uit worden betaald (het zogeheten W-deel) als op het budget waar de kosten voor de uitkeringen uit worden betaald (de zogeheten BUIG). Zo wordt nieuw beschut bekostigd uit het W-deel en de structurele loonkostensubsidies uit de BUIG. Overigens is de omvang van de rijksbijdrage van de BUIG landelijk aan de orde maar uitgesteld vanwege corona. Wij verwachten een bijstelling en komen hier bij de begroting op terug.

Zoals hierboven vermeld is de sociale werkvoorziening op slot gegaan, De discussie over de toekomstige uitvoering van de SW loopt nog. Hierover is nog geen besluit genomen, bij de begroting komen we daar specifiek op terug.

Subdoel: Afname van het aantal inwoners met niet beheersbare problematische schulden

Activiteiten

- **VOORSTEL: Inzet schuldhulppreventie en -verlening.**

De schuldenaanpak heeft deze collegeperiode prioriteit. Onderdeel hiervan was de pilot van de armoederegisseur. Deze is na aanbesteding neergelegd bij Includio. De pilot loopt eind 2021 af. Een evaluatie is in voorbereiding en uitgaande van de eerste beelden komen wij tot het volgende inzicht: Positief is dat er een flinke positieve beweging is gekomen rond dit thema. We willen echter de pilot in huidige vorm niet voortzetten omdat gebleken is dat de gewenste regiefunctie over de keten beter vanuit de gemeente in plaats van uit een externe organisatie kan worden uitgevoerd. De werkzaamheden van de armoederegisseur (wettelijke vroegsignalering schulden, verbinden van en regie over de keten) willen we beleggen bij het gemeentelijke Meldpunt Schulden en dit uitbreiden. In onze aanpak is samenwerking in het netwerk rond schuldenaanpak belangrijk en groeiende. De samenwerking ook met vrijwilligersorganisaties achten wij hierin van groot belang. Vroegsignaleren van schulden is sinds 1-1-2021 opgenomen in de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) en daarmee een wettelijke taak van de gemeente. Maar de gemeente kan dit niet alleen. Vroegsignalering wordt ook gedaan in het maatschappelijk middenveld. Stichting BOOT/Manna/Waypoint werken al samen rond vroegsignalering en met de andere netwerkpartners (SUN, st. Leergeld) werken wij aan versteviging van de (keten)samenwerking, aan professionalisering, verbinding met andere onderdelen van het sociaal domein en communicatie. Dit willen we een eenmalige impuls geven. Deze samenwerking helpt bovendien om een deel van de bezuiniging minimeer te ondervangen. Voor deze versterkte aanpak vragen wij eenmalig € 52.500 aan extra incidentele middelen, ten laste van de reserve sociaal domein.

Voorstel	i/s	Financiën	v/n
Inzet schuldhulppreventie en -verlening	i	€ 52.500	n

Subdoel: Nieuwe Twenteranders hebben huisvesting en maatschappelijke begeleiding en zijn ingeburgerd

Activiteiten

- **ONTWIKKELING: Uitvoeren regierol nieuwe wet Inburgering**

De nieuwe wet inburgering start met ingang van 1 januari 2022. De gemeente Twenterand werkt in Twents verband nauw samen om deze uitdaging “goed te laten landen” in onze gemeente. De belangrijkste twee veranderingen zijn ten opzichte van de huidige situatie:

- a. De gemeente krijgt de regie op de inburgering (in de oude situatie lag de regie bij de inburgeraar);
- b. De taaleis binnen de inburgering wordt verhoogd van niveau 2 (=A2) naar niveau 3 (=B1).

De Twenterandse aanpak is volop in voorbereiding en heeft als uitgangspunt dat door aandacht voor de persoonlijke omstandigheden en mogelijkheden van de nieuwe Twenterander een (spoedige) integratie en participatie in onze samenleving zal worden bereikt.

Leerroutes

In het nieuwe stelsel is de gemeente verantwoordelijk voor de inkoop van inburgeringsleerroutes. In het nieuwe inburgeringstelsel zijn er drie leerroutes, te weten:

- B1-Route: vanuit de grootste groep inburgeraars zal naar verwachting de B1-Route volgen. In deze leerroute wordt inburgering gecombineerd met participatie, zoals (vrijwilligers)werk.
- Onderwijsroute: de onderwijsroute is voor hoogopgeleide jongeren tot 28 jaar. Het is een voltijds-traject van ongeveer 2 jaar. Inburgeraars studeren af op taalniveau B1 en krijgen een aantal noodzakelijke vakken.
- De Z-route (zelfredzaamheidsroute): de Z-route (zelfredzaamheidsroute) is voor inburgeraars met een lage leerbaarheid. Het is een intensief traject van zo'n 2 jaar, gericht op het zelfstandig kunnen meedraaien in de maatschappij. Deze route wordt niet afgesloten met een examen, maar is volbracht na een eindgesprek met de gemeente en het behalen van een minimale urennorm van 1.600 uur.

Op dit moment zijn we in Twents verband bezig met de aanbestedingen van de B1-route en de onderwijsroute. Belangrijke speerpunten voor Twenterand zijn de prijs en kwaliteit en de bereikbaarheid van de inburgeringslocaties. Duidelijk is nu al dat voor de onderwijsroute geldt dat de Rijksbijdrage voor een inburgeringstraject (= € 10.000) niet toereikend zal zijn. Dit is overigens een landelijk probleem, waarbij er een lobby is vanuit de VNG in samenspraak met de Twentse gemeenten om meer gelden voor deze wettelijke taak te krijgen.

Een taakstelling blijft onderdeel van deze wet. De gemeente Twenterand verwacht in het kalenderjaar 2022 40 nieuwe Twenteranders te huisvesten.

Metingen en verplichte indicatoren

Beleidsdoelen	Begroot 2022	Begroot 2021	2020	2019	2018	2017	2016	Bron
Naar vermogen participerende (niet) uitkeringsgerechtigden								
Aantal uitkeringsgerechtigden* (participatiewet)	490	460	432	442	462	511(01-7)	489 (31/5)	CIV
Aantal personen met een loonkostensubsidie (nieuwe indicator 2021)	110	103	97	-	-	-	-	CIV
Aantal uitkeringsgerechtigden (IOAW/IOAZ)	24	25	22	24	25	36(01/07)	38 (31/5)	CIV
Aantal activeringstrajecten	410	350	330	334	366	490	434 (31/5)	CIV
Aantal Wsw 'zittend bestand' in arbeidsjaren	213	225	255	267	267	285 (01-07)	295	meicirculaire
Aantal taakstelling vergunninghouders	40	30	38	28	50	65 (31-12)	40 (31/5)	-
Financieel zelfredzame inwoners								
Aantal aanvragen bijzondere bijstand**	380	380	432	562	471	275(01-07)	169 (31/5)	CIV
Aantal personen die uitgestroomd zijn naar werk	54	70	44	70	76	62	26 (31/5)	CIV
Aantal aanvragen inkomenstoeslag**	352	270	404	327	307	257	128 (31/5)	CIV
Aantal personen die beroep doen op de studietoelage**	9	7	11	8	11	2 (01-07)	2 (31/5)	CIV
Sociaal zelfredzame inwoners								
Aantal personen die beroep doen op de Meedoenregeling**	322	400	218	423	400	400	147 (31/5)	CIV
Aantal personen die beroep doen op de jeugd sport en cultuurfonds	140	165	124	163	105	105	56	extern
Beschut werk	nbn	nbn	11	11	5	5	-	-
Aantal kinderen schoolpakket	87	80	95	79	60	60	-	Interne systemen

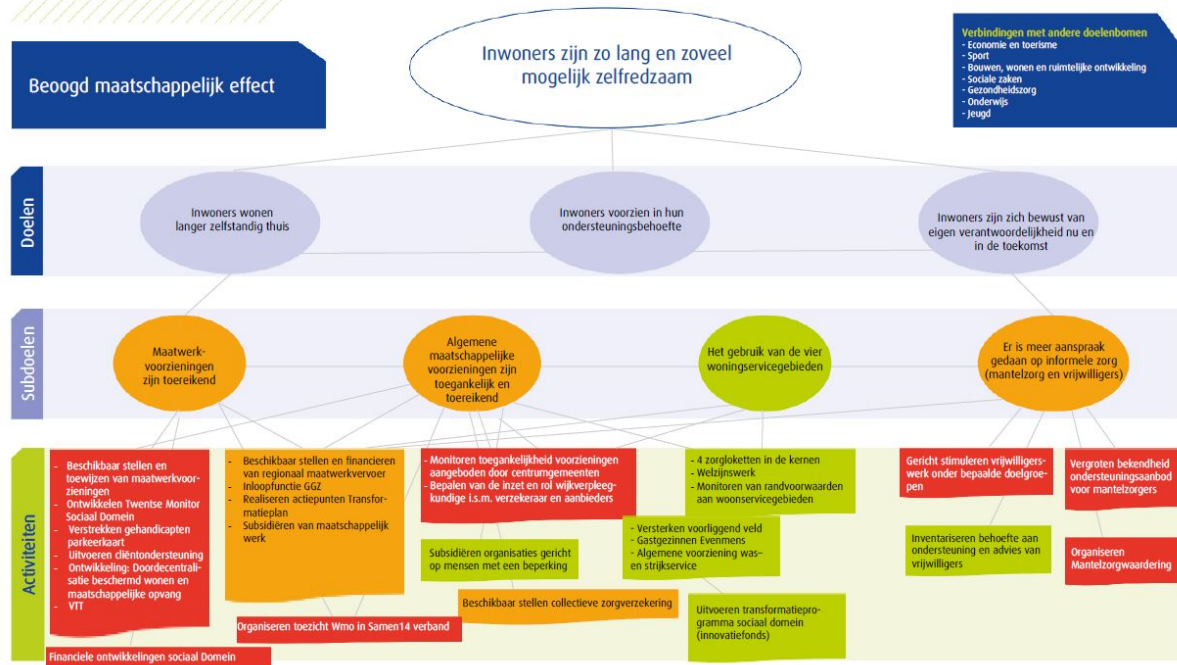
* betreft het aantal uitkeringspartijen

** betreft per 2021 het aantal toegekende aanvragen

Doelenboom Maatschappelijke ondersteuning

Doelenboom

Maatschappelijke ondersteuning | 2022

Beoogd maatschappelijk effect

Inwoners zijn zo lang en zoveel mogelijk zelfredzaam

Doel: Inwoners wonen langer zelfstandig thuis

Wij streven als Twenterand na dat inwoners zo lang mogelijk zelfredzaam blijven. Daartoe werken we er aan om de inwoners zo lang dit mogelijk en wenselijk is zelfstandig thuis te laten wonen. We voorzien zo goed mogelijk, direct of indirect, in de diverse ondersteuningsbehoeften van inwoners. We zorgen voor goed ingerichte woonservicegebieden. We ondersteunen mantelzorgers en vrijwilligers om in dit doel te voorzien.

Doel: Inwoners voorzien in hun ondersteuningsbehoefte

Het doel van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) is dat inwoners worden voorzien in hun ondersteuningsbehoefte. Inwoners worden gestimuleerd en ondersteund om nog meer op eigen kracht en samen met het eigen netwerk te komen tot oplossingen. De inwoner en zijn omgeving staan daarbij centraal. We stimuleren inwoners op hun eigen mogelijkheden en verantwoordelijkheden in te zetten. Daar waar nodig zetten we een maatwerkvoorziening in om in de ondersteuningsbehoefte van de inwoner te voorzien.

Doel: Inwoners zijn zich bewust van eigen verantwoordelijkheid nu en in de toekomst

We bevorderen het bewustzijn onder de inwoners van hun eigen verantwoordelijkheden en bevoegdheden. Inwoners worden gestimuleerd en ondersteund om in eerste instantie op eigen kracht en gezamenlijk met de mensen uit hun omgeving tot oplossingen voor problemen te komen.

Subdoel: Maatwerkvoorzieningen zijn toereikend

Activiteiten

- **VOORSTEL: Financiële ontwikkelingen Sociaal Domein**

VOORSTEL Financiën Wmo en Jeugd

De financiën sociaal domein blijven ook in 2022 en verder onze nadrukkelijke aandacht vragen. Net als in eerdere documenten begint dit thema met onvoldoende Rijksfinanciering. Op het moment van schrijven (mei 2021) loopt een arbitrage tussen VNG en het kabinet over extra structurele middelen op het gebied van jeugd. Ondanks dat is aangetoond dat gemeenten jaarlijks structureel fors financiële middelen tekort komen (zie ook het AEF-rapport), is er nog steeds geen duidelijkheid over de toekomstige (structurele) financiering. Ondertussen is door lobby wel een extra incidentele compensatie door het kabinet toegezegd voor 2021. Het gaat landelijk om € 613 miljoen. Dit is deels voor de huidige financiële nood, maar vooral ook om knelpunten in bijvoorbeeld de acute zorg in de jeugdGGZ aan te pakken. Het exacte effect voor Twenterand is nog niet bekend. Hoe dan ook, wij blijven binnen ons vermogen inzetten op transformatie in het sociaal domein. Met andere woorden, we streven vernieuwing(en) en efficiëntere inzet van middelen na in het sociaal domein. De uitkomsten van de recente cijfers op de nieuw gedecentraliseerde taken per 2015 kennen per saldo bemoedigende uitkomsten, maar kijkend naar de rekeninguitkomsten 2020 en de ramingen in de huidige begroting dienen ook een aantal aanpassingen in deze kadernota plaats te vinden.

a) Woonplaatsbeginsel Jeugdwet

De wetwijziging woonplaatsbeginsel Jeugdwet, die regelt welke gemeente financieel verantwoordelijk is voor de jeugdhulp, is zoals u weet uitgesteld naar 2022 en inmiddels is er nadere informatie beschikbaar hoe dit wordt verrekend met gemeenten via de herijking algemene uitkering (per 2023). Via een CBS-simulatie komen er lagere kosten voor Twenterand, maar dat betekent tegelijkertijd ook een lagere algemene uitkering. Voor de meeste gemeenten verloopt dit (als de cijfers kloppen) budgetneutraal. In onze begroting is al structureel rekening gehouden met 1 miljoen lagere kosten. Dit moet worden bijgesteld naar nul en dat betekent per saldo een nadeel van 1 miljoen vanaf 2023.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Woonplaatsbeginsel Jeugdwet	s	€1.000.000 (vanaf 2023 e.v.)	n

b) Voorzieningen Wet maatschappelijke ondersteuning.

Naast het bemoedigende beeld voor Wmo-begeleiding, blijkt dat voor de Wmo-voorzieningen het beeld minder rooskleurig is. Huishoudelijke ondersteuning en Woonvoorzieningen vergen extra middelen. Er zijn meer aanvragen, onder andere door het abonnementstarief, de vergrijzing/langer zelfstandig thuis wonen en ook tariefstijgingen voor huishoudelijke ondersteuning. De jaarrekening 2020 bevestigt dit (zie de jaarrekening voor een uitgebreide toelichting). Om budgettair hierop in te spelen nemen wij € 300.000,- structureel extra op in deze kadernota.

Om op de geschetste financiële perspectieven te anticiperen wordt gekeken naar kostenbesparingen. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan het invoeren van een was- en strijkservice. Zie hiervoor elders onder deze doelenboom. Initiatieven die al eerder zijn ingezet en vruchten afwerpen worden voortgezet. Zo wordt de lijn die al is ingezet op het gebied van jeugd rond de beïnvloeding van externe verwijsprocessen, de praktijkondersteuner jeugd bij de huisarts en de blijvende inzet van het voorliggend veld onverminderd doorgezet. Ondanks alle inspanningen blijven er ook risico's als openeinderegelingen, vergrijzingseffecten en denken wij aan de effecten van corona. Welke effecten heeft dit bijvoorbeeld op de problematiek onder jeugd en volgt er mogelijk nog een zogenaamde boeggolf? Al met al betekent dit dat ook deze kadernota met de nodige onzekerheden tot stand is gekomen.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Wmo voorzieningen en HO	s	€ 300.000	n

Subdoel: Algemene maatschappelijke voorzieningen zijn toegankelijk en toereikend

Activiteiten

- **ONTWIKKELING: Versterken voorliggend veld**

Middelen voorliggend veld

In het sociaal domein is Transformatie met hierbij een effectieve inzet van het voorliggend veld een wezenlijk onderdeel van onze visie. Sinds 2015 regisseren wij nadrukkelijk hierop, bevorderen vernieuwing en wordt meebewogen met de ontwikkelingen. Zo zijn er (goedkopere c.q. laagdrempeliger) alternatieven ontstaan voor geïndiceerde zorg, zoals inlopen in de kernen met name voor ouderen, gezinswerkers en de poh'ers jeugd. Ook kwamen er kernteams waarbij voorliggend veld ging participeren. De effectiviteit van het voorliggend veld heeft mede door een datagedreven aanpak ook steeds meer aandacht gekregen. Dit alles is niet van de één op de andere dag geregeld (het kost tijd voordat interventies in het sociaal domein goed werken), maar stappen worden gemaakt. We werken stap voor stap, vanuit de meest kansrijke dossiers. Met onze instellingen wordt dus steeds gekeken of we de juiste dingen met elkaar doen voor de doelgroep (vragers om ondersteuning) en of het ook werkt wat we doen. Uiteraard wordt ook gekeken naar hoe instellingen zich tot elkaar verhouden, immers voor de buitenwereld, kan alles op elkaar lijken.

Voor het kunnen uitvoeren van werkzaamheden door instellingen zijn middelen nodig, die veelal via subsidies worden verstrekt. Om de extra druk op het voorliggend veld te verlichten is er zowel in 2020 als 2021 door de raad €75.000 incidenteel beschikbaar gesteld. Door de samenwerking in de kernteams wordt meer casuïstiek opgevangen in het voorliggend veld. In deze kadernota is afgewogen, gezien de financiële situatie, of het mogelijk en wenselijk is om deze middelen nogmaals beschikbaar te stellen. Wanneer deze middelen in 2022 nog een keer toegekend worden, zullen deze als structurele subsidie bij de instellingen worden. Gezien de huidige overschrijding van het subsidieplafond is dit niet wenselijk. Ook is het van belang om het nieuwe subsidiebeleid dat in ontwikkeling is mee te nemen, waar ook duidelijker zal moeten worden hoe we ons onderling verhouden en hoe er met subsidie en inkoop betere sturing kan plaatsvinden. De extra middelen worden dus nu niet opgenomen en de instellingen vallen hiermee terug naar hun basissubsidie. Het wegvallen van de middelen zal een effect hebben op de dienstverlening van de instanties en dus op onze inwoners. Deze keuze wat gehandhaafd moet worden, doen we niet alleen. Er wordt in dialoog samen met de instanties gekeken waar de prioriteiten in de dienstverlening liggen. Wettelijke taken en (kosten en maatschappelijk) effectief aanbod krijgen wat ons betreft voorrang. In het kader van de subsidieaanvragen 2022 zullen wij dit gesprek voeren en wordt duidelijk wat de gevolgen zijn. Het college zal dit najaar de resultaten beoordelen en indien er substantieel ongewenste effecten zijn, komen we er bij de gemeentebegroting op terug.

- **VOORSTEL: Algemene voorziening was- en strijkservice**

Algemene voorziening was- en strijkservice

Gemeente Twenterand wordt, net als vele gemeenten, geconfronteerd met oplopende kosten binnen de Wmo door vergrijzing en de invoering van het abonnementstarief. Dit effect wordt met name gezien bij huishoudelijke ondersteuning (HO), maar ook bij andere voorzieningen zoals wonen.

De was- en strijktaken maken onderdeel uit van de HO. Een manier om grip op de kosten te houden en de HO toekomstbestendig te maken is de was- en strijktaken uit de maatwerkvoorziening te halen en deze als een algemene voorziening aan de inwoners aan te bieden in de vorm van een was- en strijkservice. Vele andere gemeenten hebben dit ook al gedaan en zijn succesvol gebleken in het realiseren van een kostenbesparing.

Het opzetten van een was- en strijkservice als algemene voorziening betekent dat de was niet langer thuis gewassen wordt door de vaste eigen hulp. De was wordt thuis opgehaald, op een centraal punt gewassen en weer thuis schoon geleverd. Wie geen gebruik wenst te maken van deze was- en strijkservice moet dit zelf op een andere manier oplossen, bijvoorbeeld door het inzetten van het eigen netwerk. Als de was- en strijkservice door individuele omstandigheden geen goede oplossing is blijft een maatwerkvoorziening altijd mogelijk.

Deze service kan worden uitgevoerd door een partner uit het voorliggend veld. Dit kan een commerciële aanbieder zijn of een maatschappelijke partner. De gemeente ziet bijvoorbeeld kansen om de was- en strijkservice uit te laten voeren door een samenwerking van Voetbalvereniging DOS'37, De Twentse Zorgcentra en inVia. Deze partners hebben in 2019 een subsidie ontvangen vanuit het Innovatiefonds Sociaal Domein. Met deze gelden zijn wasmachines op de voetbalvereniging gerealiseerd.

De was- en strijkservice biedt kansen om mensen met een uitkering of op een andere manier een afstand tot de arbeidsmarkt hebben te laten participeren in deze voorziening. De algemene voorziening zorgt dus voor een daling in de kosten op de HO enerzijds en wellicht ook op de

uitkeringsuitgaven anderzijds. Het doel voor 2022 en verder is om minimaal € 50.000,- minder te besteden aan de uitvoering van was- en strijktaken ten opzichte van de begroting 2021.

Voorstel	i/s	Financiën	v/n
Algemene voorziening was- en strijkservice	s	€ 50.000	v

- VOORSTEL: Beschikbaar stellen en financieren van regionaal maatwerkvervoer**

Continuering Automaatje Twenterand

Automaatje is halverwege 2019 gestart en kende direct een voorspoedige groei, zowel qua aantallen deelnemende reizigers als qua aantal vrijwillige chauffeurs. Bij Automaatje snijdt het mes aan twee kanten: sociaal contact voor reiziger en chauffeur en dus een vorm van eenzaamheidsbestrijding, en het tegen lage kosten voorzien in een behoefte aan lokale en regionale mobiliteit van (veelal) alleenstaande inwoners. Een groei die voorjaar 2020 gestagneerd werd t.g.v. corona maar waar door een tijdelijke omvorming tot Belmaatje, een positieve draai aan werd gegeven. Inmiddels verzorgt AutoMaatje coronaproof weer het vervoer voor medisch noodzakelijke ritten en voorziet het in vaccinatie- en testvervoer. Corona maakt dat het project niet volledig heeft kunnen draaien. Zodra de situatie het toelaat worden de normale ritten weer uitgevoerd en vindt er een intensieve promotiecampagne plaats om de eerder ingezette groei te continueren en om als voorliggende voorziening tot volle wasdom te komen. Gezien de maatschappelijke en demografische ontwikkelingen, evenals de stijgende (vervoers-)kosten in het sociale domein, wordt een verdere voortzetting van AutoMaatje in 2022 aanbevolen. Een bedrag van € 36.000,- wordt daarom eenmalig opgenomen, ten laste van de reserve sociaal domein.

Voorstel	i/s	Financiën	v/n
Continuering Automaatje Twenterand	i	€ 36.000	n

- VOORSTEL: Gastgezinnen Evenmens**

Gastgezinnen Evenmens

Eind 2019 heeft Stichting Evenmens Twenterand middelen vanuit het innovatiefonds verkregen om de pilot Gespecialiseerde Gastgezinnen te starten. De gastgezinnen zijn gestart als ondersteuning voor gezinnen met kinderen met een (lichte) zorgvraag of jonge mantelzorgers die opgroeien in een gezin met zorg. De vrijwillige gastgezinnen vangen deze kinderen op. Via Evenmens hebben zij een training gehad om zich te specialiseren hierin. Er zijn 13 gastgezinnen ingeschreven in Twenterand. Eind 2020 waren er in totaal 10 koppelingen geweest, waarbij 14 kinderen zijn geholpen. De inzet van een gastgezin ontlast ouders en jonge mantelzorgers, waardoor geïndiceerde zorg wordt uitgesteld of niet nodig is. De kosten van gastgezinnen waren hiermee € 21.000 lager dan wanneer reguliere zorg was ingezet (uitgaande van één dagdeel geïndiceerde zorg per week). Gezien het succes van de gastgezinnen is het voorstel om deze op te nemen in het reguliere aanbod van Evenmens Twenterand. Dit zal €6.502 kosten (structureel).

Voorstel	i/s	Financiën	v/n
Gastgezinnen Evenmens	s	€ 6.502	n

Metingen en verplichte indicatoren

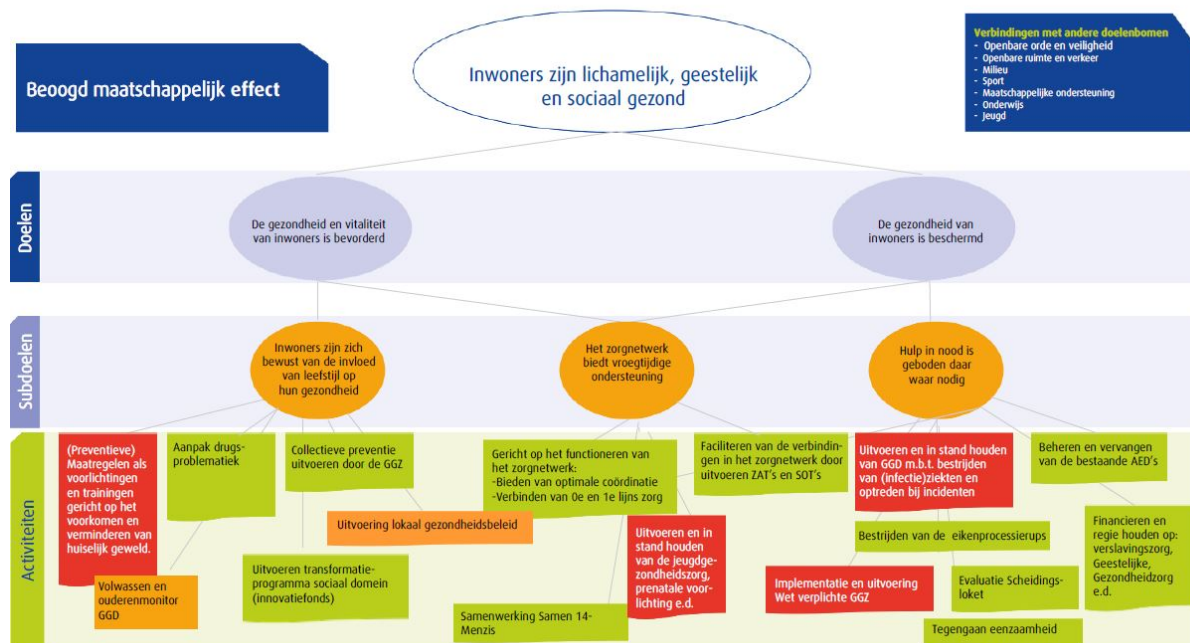
Beleidsdoelen	Begroot 2022	Begroot 2021	2020	2019	2018	2017	2016	Bron
Maatwerkvoorzieningen zijn toereikend								
Toegekende maatwerkvoorzieningen totaal	3600	3600	3434	3325	2756	2680	2404	Interne systemen
Algemeen maatschappelijke voorzieningen zijn toegankelijk en toereikend								
Aantal mantelzorgers dat de waardebonnen heeft ontvangen	1000	1000	986	1003	682	649	645	Stichting Evenmens
Aantal individueel ondersteunde mantelzorgers	350	450	306*	162	203*	455	413	Stichting Evenmens
Aantal behandelde cliëntsystemen	350	350	437	454	400	322	270	Avedan Maatschappelijk werk
Aantal behandelde cliënten	220	220	252	275	313	210	210	MEE IJsseloevers
Aantal verzekerden collectieve zorgverzekering	1200	1185	1221	1416	1408	1475	1849 (1/6)	Menzis

*In 2018 is er op een andere manier en met een ander systeem geregistreerd. De korte contacten zoals doorverwijzingen, korte vragen en deelname aan cursussen zijn niet meer meegenomen om een beter beeld te krijgen van de individueel ondersteunde mantelzorger.

Doelenboom Gezondheidszorg

Doelenboom

Gezondheidszorg | 2022

Beoogd maatschappelijk effect

Inwoners zijn lichamelijk, geestelijk en sociaal gezond.

Doel: De gezondheid en vitaliteit van inwoners is bevorderd

Volgens het concept voor positieve gezondheid, is gezondheid "het vermogen zich aan te passen en een eigen regie te voeren, in het licht van de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven". Gezondheid is nauw verbonden met andere leefgebieden van inwoners. Dit maakt een integrale aanpak voor het verbeteren van de gezondheid noodzakelijk. Voor de gemeente is het van belang dat haar inwoners gezond en vitaal zijn. Door het bevorderen van gezondheid en vitaliteit kunnen zorgkosten verminderd en soms wel voorkomen worden. Inwoners die gezond en vitaal zijn kunnen daarnaast een grote bijdrage leveren aan de samenleving door bijvoorbeeld het uitvoeren van vrijwilligerswerk.

Doel: De gezondheid van inwoners is beschermd

Naast het bevorderen van de gezondheid en vitaliteit van inwoners is het ook nodig om deze gezondheid te beschermen. Er zijn meerdere bedreigingen die de gezondheid van mensen kunnen schaden. Door het organiseren van beschermingsmaatregelen probeert de gemeente dit te voorkomen. Gezondheidsbescherming is het geheel van activiteiten en maatregelen dat er toe bijdraagt dat mensen minder worden blootgesteld aan schadelijke omstandigheden.

Subdoel: Inwoners zijn zich bewust van de invloed van leefstijl op hun gezondheid

Activiteiten

- **VOORSTEL: Uitvoeren innovatiefonds Sociaal Domein**
Twenterand vindt het belangrijk om vernieuwing aan te jagen in het sociaal domein, maar ook kosten te besparen. Innovatie gaat niet vanzelf en diverse zaken worden aangevraagd. Goed voorbeeld zijn

de gespecialiseerde gastgezinnen (zie elders in deze kadernota). Het innovatiefonds is op dit moment de enige mogelijkheid om incidenteel te investeren in het sociaal domein, omdat er binnen de huidige subsidieverordening geen ruimte voor is. Op termijn heeft het de voorkeur om het innovatiefonds onderdeel te laten uitmaken van het subsidiebeleid, hier wordt al rekening mee gehouden. Dit betekent echter wel dat er incidentele middelen van 50.000 euro voor 2022 nodig zijn. Deze komen ten laste van de reserve sociaal domein.

Voorstel	i/s	Financiën	v/n
Innovatiefonds	i	€ 50.000	n

Subdoel: Hulp in nood is geboden waar nodig

Activiteiten

- **VOORSTEL: Voortgang pilot Scheidingspunt**

In september 2021 loopt na een periode van anderhalf jaar de pilot Scheidingspunt af. Na een vliegende start is het aantal zaken in het voorjaar van 2021 gedaald. De verwachting is echter dat er in de tweede helft van 2021 een toename zal zijn van het aantal scheidingen, mede vanwege corona-effecten. Voorstel is om deze pilot met een jaar te verlengen vanwege de zeker aanwezige problematiek en om de pilot een betere kans te geven. Het Scheidingspunt onderdeel van het coalitieakkoord en oog houden voor de schadelijke effecten van scheiding, met name voor kinderen vinden wij belangrijk. Hiervoor is een incidenteel budget van € 55.200 nodig. Deze komt ten laste van de reserve sociaal domein.

Voorstel	i/s	Financiën	v/n
Voortgang pilot Scheidingspunt	i	€ 55.200	n

Metingen

Beleidsdoelen	Begroot 2022	Begroot 2021	2020	2019	2018	2017	2016	Bron
Hulp is geboden waar nodig								
Aantal beschikbare en in kaart gebrachte AED's (incl. AED's in particulier eigendom)	83	83	81	80	88	90	90	Hartslagnu.nl
Minimaal aantal inwoners uit Twenterand die staan ingeschreven op www.hartslagnu.nl	920	nbn	917	900	1.039	1.166	1.011	Hartslagnu.nl
Mate waarin hulpverlening bij tijdelijk huisverbod wordt aangeboden (%)*	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	Avedan Maatschappelijk werk
Mate van acceptatie hulpverlening bij tijdelijk huisverbod (%)	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	Avedan Maatschappelijk werk
Aantal basisscholen met voorlichting over middelengebruik	21***	21	2**	17	8	-	-	Tactus Verslavingszorg

* Tot en met augustus 2020 gaat het om 3 thv's in de gemeente Twenterand

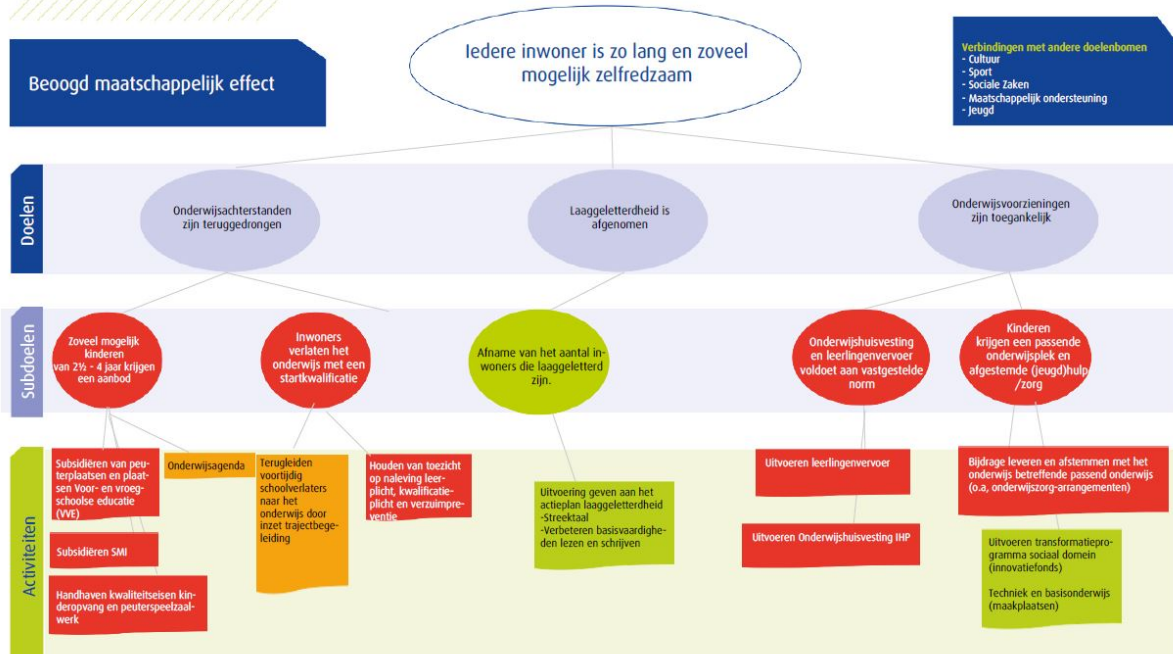
** In verband met de coronamaatregelen zijn verschillende voorlichtingen niet doorgedaan. Met de scholen is afgestemd hoe hiermee om te gaan.

*** In verband met de coronamaatregelen hebben er 7 scholen tot aan de zomervakantie voorlichtingen afgenomen. De aantallen voor de tweede helft na de zomervakantie zullen wederom afhankelijk zijn van corona.

Doelenboom Onderwijs

Doelenboom

Onderwijs | 2022

Beoogd maatschappelijk effect

Iedere inwoner is zo lang en zoveel mogelijk zelfredzaam

Doel: Onderwijsachterstanden zijn teruggedrongen

Het doel van onderwijsachterstandenbeleid is in een vroegtijdig stadium achterstanden en problemen bij kinderen signaleren. Zo kan tijdig de juiste ondersteuning geboden worden en hebben kinderen op vervolgonderwijs een betere start. Tevens hopen we met deze preventieve inzet in de toekomst minder vaak jeugdhulpvoorzieningen in te zetten.

Doel: Laaggeletterdheid is afgenomen

Laaggeletterden zijn niet in staat gedrukte of geschreven informatie te gebruiken en kunnen hierdoor minder goed functioneren in de samenleving, thuis en op het werk. Onze doelstelling is om te komen tot een vermindering van de laaggeletterdheid in Twenterand met als resultaat een grotere kans op geluk, gezondheid en groei van onze inwoners.

Doel: Onderwijsvoorzieningen zijn toegankelijk

De voorzieningen voor onderwijshuisvesting en leerlingenvervoer voldoen aan de normen die in de lokale verordeningen zijn vastgelegd. Tevens zorgt de gemeente dat er in specifieke gevallen extra ondersteuning beschikbaar is voor kinderen in aanvulling op een passende onderwijsplek, zoals het passend onderwijs beoogt.

Subdoel: afname van het aantal inwoners die laaggeletterd zijn

Activiteiten

- VOORSTEL: verlenging actieplan laaggeletterdheid**

In het coalitieakkoord krijgt het bestrijden van laaggeletterdheid prioriteit. Het is essentieel om inwoners mee te laten doen aan de samenleving. Laaggeletterde inwoners kunnen bijvoorbeeld taalcurssussen volgen die worden aangeboden door het ROC van Twente of via het Taalpunt Twenterand. Er wordt momenteel bekeken hoe (na afloop van het huidige actieplan) hier verder invulling aan zal worden gegeven na 2021. Aangezien die ontwikkeling nog loopt en om het huidige niveau te kunnen handhaven, wordt voorgesteld het huidige budget van 2021 ook voor 2022 op te nemen. Het gaat om een bedrag van € 25.875 euro, te dekken uit de reserve Sociaal Domein.

Voorstel	i/s	Financiën	v/n
Verlenging actieplan laaggeletterdheid	i	€ 25.875	n

Subdoel: Onderwijshuisvesting en leerlingenvervoer voldoet aan vastgestelde norm

Activiteiten

- ONTWIKKELING: Onderwijshuisvesting en IHP**

Er zijn diverse ontwikkelingen op het gebied van onderwijshuisvesting: het leerlingenaantal van SBO De Sleutel is behoorlijk gegroeid en lijkt structureel. De belangrijkste ontwikkeling is echter de Oranjeschool: de noodzaak voor vervangende nieuwbouw is in het college besproken. Er is ook een relatie met gebiedsontwikkeling. Samen met de school zijn we in gesprek over de planning en de consequenties. Als realisatie in 2023 aan de orde is - waar we nu van uitgaan - moet er worden bekeken wat dit in de tussentijd betekent voor de gemeentelijke zorgplicht. Er is een Integraal Huisvestingsplan (IHP) in ontwikkeling dat verantwoordelijkheden, planning, medegebruik en kosten meer in zicht moet brengen. Tot slot kan er een relatie zijn met leegstaand vastgoed dat ingezet kan worden als alternatief in plaats van extra investeren bij de groei van scholen.

Metingen

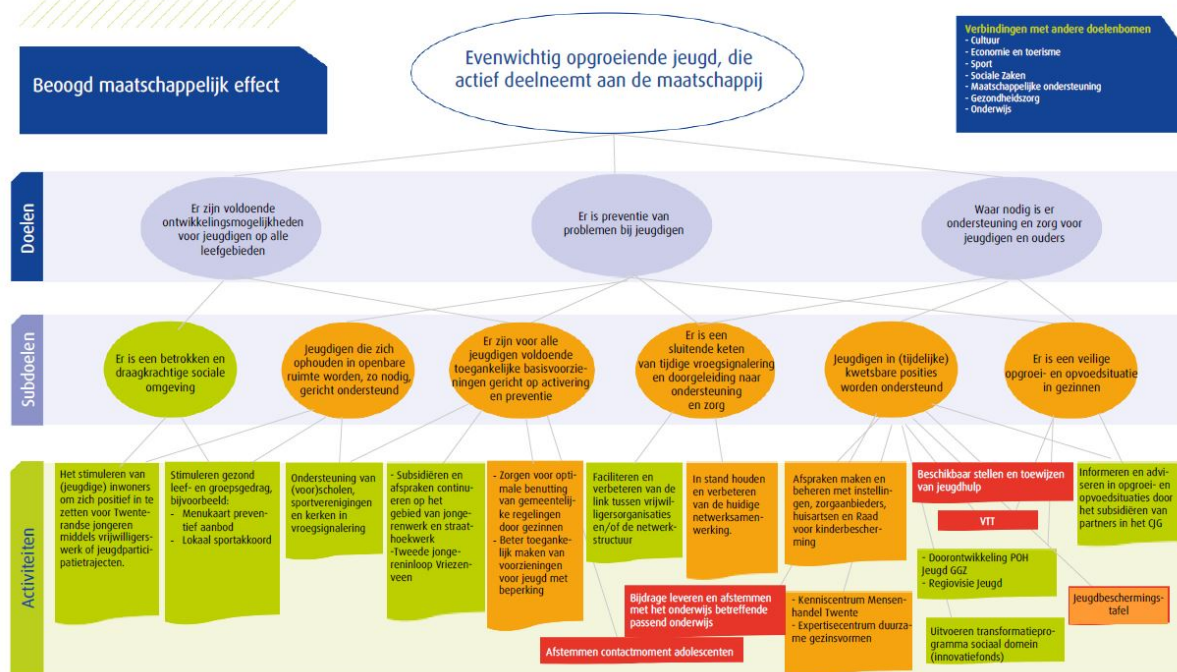
Beleidsdoelen	Begroot 2022	Begroot 2021	2020	2019	2018	Bron
Laaggeletterdheid is afgenomen						
Aantal peuters dat wordt bereikt (zowel reguliere peuters als doelgroeppeuters (VVE))	nbn	nbn	418	313	170	Opgave instellingen
Aantal cursisten die een taal cursus volgen bij het ROC	20	20	38	40	50	ROC
Aantal cursisten aangemeld via Taalpunt	40	30	31	90	37	Taalpunt

Nieuwe indicatoren	2022	2021	2020	2019
Aantal leerlingen leerlingenvervoer	335	310	298	282

Doelenboom Jeugd

Doelenboom

Jeugd | 2022

Beoogd maatschappelijk effect

Evenwichtig opgroeiende jeugd, die actief deelneemt aan de maatschappij.

Doel: Er zijn voldoende ontwikkelingsmogelijkheden voor de jeugd op alle leefgebieden

De meeste jeugdigen groeien probleemloos op, ouders zijn hiervoor als eerste verantwoordelijk. Daarnaast zijn er voldoende voorzieningen op het gebied van sport, welzijn, cultuur, educatie, gezondheid en vrije tijd waarin de Twenterandse jeugd zich kan ontwikkelen.

Doel: Er is preventie van problemen bij jeugd

De gemeente wil voorkomen dat lichte opvoed- of opgroevragen uitgroeien tot zorgvragen.

Doel: Waar nodig is er ondersteuning en zorg voor jeugdigen en ouders

Voor ouders en jeugdigen waarvoor het niet vanzelfsprekend is dat alles vanzelf goed verloopt, is aanvullende ondersteuning of zorg nodig om ook voor hen de kans om evenwichtig op te groeien mogelijk te maken of te vergroten. We streven naar effectieve en efficiënte ondersteuning en zorg waarmee we de eigen kracht van ouders en jeugdigen versterken met als doel dat ze zo snel mogelijk en zo goed mogelijk hun eigen leven (weer) vorm kunnen geven. De gemeente heeft op grond van de Jeugdwet een jeugdhulpplicht, die waarborgt dat jeugdigen de hulp ontvangen die zij nodig hebben. Met deze verantwoordelijkheden heeft de gemeente meer instrumenten in handen om hierop te sturen.

Subdoel: Jeugd in (tijdelijk) kwetsbare posities wordt ondersteund

Activiteiten

- **VOORSTEL:** Beschikbaar stellen en toewijzen van jeugdhulp
Versterking OZJT (regionale taken zorg en jeugdhulp in Twente)

Een belangrijk deel van de taken voor jeugdhulp en ondersteuning regionaal belegd. Hiertoe is binnen de regio OZJT (Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp in Twente) in het leven geroepen. Een kleine organisatie, die met inzet van gemeenten de regionale taken vormgeeft. Op verzoek van regionale bestuurders heeft OZJT een meerjarenperspectief gemaakt waarin staat wat nodig is om alle kerntaken te kunnen uitvoeren. Al enige tijd zien wij druk op de bezetting van OZJT. Taken als bijv. contractmanagement en de financiële toetsing van dossiers (bijvoorbeeld bij aanbieders in problemen) vergen meer dan er bezetting is. Na een eerste verkennend overleg hierover in de bestuurscommissie OZJT blijkt er ons inziens erkenning voor deze vraag. Echter gezien de vele ontwikkelingen (landelijk [jeugdwet/regiovisie- Norm voor Opdrachtgeverschap] en regionaal [bijvoorbeeld de GezondheidsGR - waarop werken we samen] en gezien de financiële positie van gemeenten) gaan wij er van uit dat eerst tijdelijk versterking zal plaatsvinden. Wij nemen nu daarom incidenteel € 27.000,- op (2 jaar lang), ten laste van de reserve sociaal domein. In de begroting 2022 zal de formele uitkomst van regionale besluitvorming worden verwerkt.

Voorstel	i/s	Financiën	v/n
Versterking OZJT	i	€27.000 (voor 2 jaar)	n

- VOORSTEL: Veilig Thuis Twente**

Alternatieve financiering Veilig Thuis Twente

Veilig Thuis Twente (VTT) had extra formatie nodig als gevolg van de aangescherpte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Hierdoor kwamen meer meldingen over inwoners binnen bij VTT. Om wachtlijsten te voorkomen was onder andere extra formatie nodig. In de begroting van 2021 is rekening gehouden met een gemeentelijke bijdrage om deze extra formatie mee te financieren. Het Rijk heeft echter aan centrumgemeente Enschede geld uitgekeerd waarmee de extra formatie voor VTT gefinancierd kan worden. Hiermee vervallen de gemeentelijke kosten voor deze extra formatie en is het bedrag nu ingebracht als structurele besparing (€ 31.400) bij de kadernota.

Voorstel	i/s	Financiën	v/n
Veilig Thuis Twente	s	€ 31.400	v

- ONTWIKKELING: Regiovisie jeugd**

Gemeenten hebben de taak om voor hun inwoners de zorg en ondersteuning die ze nodig hebben mogelijk te maken. Alle Nederlandse gemeenten geven met de 'norm voor opdrachtgeverschap' aan hoe zij dit per regio willen organiseren en financieren voor de langere termijn. Voor jeugdhulp werken de Twentse gemeenten met betrokkenen, waaronder uw raad, een regiovisie uit die dit najaar 2021 aan uw raad wordt aangeboden. De regiovisie omvat een blijvende lerende kijk op het Twentse zorglandschap en zal ook praktische uitwerking en een vervolg in 2022 krijgen. Uw raad wordt hier nader over geïnformeerd.

In de regiovisie wordt ook bepaald wat er lokaal en wat er regionaal georganiseerd dient te worden. Dat kan gaan over een sociale basisinfrastructuur (zoals het voorliggend veld), vrijwillige jeugdhulp en gedwongen jeugdhulp. Regionaal en lokaal proberen we problemen bij opvoeden en opgroeien te voorkomen of zo snel mogelijk te signaleren. Naast inwoners zelf heeft het lokale voorliggend veld hier een belangrijke rol in. Een voorbeeld hiervan is het jongerenwerk. Ook zetten we in op directe jeugdparticipatie.

- VOORSTEL: Afspraken maken en beheren met instellingen, zorgaanbieders, huisartsen en Raad voor kindbescherming**

Continueren derde gezinswerker

Het continueren van de derde gezinswerker in 2022 vraagt een incidentele investering van € 69.304,- . De middelen voor deze derde gezinswerker zijn voor het jaar 2021 toegekend. De businesscase onder het gezinswerk laat zien dat de investering wordt terugverdiend én duurdere zorg voorkomen wordt. Een gezinswerker is goed geworteld in het lokale netwerk, laagdrempelig en kan snel een gezin helpen bij het voorkomen van zwaardere problematiek. Ook kan de gezinswerker vrij lang in een gezin

werken, snel beschikbaar zijn en is deze laagdrempelig voor het gezin waardoor een goede en snelle inschatting gemaakt kan worden van de problematiek. Door korter op de bal te zitten, kan eerder ingegrepen worden, wordt problematiek minder zwaar en kunnen duurdere zorgkosten bespaard worden. De dekking wordt gevonden in de reserve Sociaal Domein. Gezien de financiële situatie van de gemeente is slechts een eenmalige bijdrage mogelijk.

Voorstel	i/s	Financiën	v/n
Continueren derde gezinswerker	i	€ 69.304	n

Metingen en verplichte indicatoren

Beleidsindicatoren	Begroot 2022	Begroot 2021	2020	2019	2018	2017	2016	Bron
Voor alle jeugdigen zijn er voldoende en toegankelijke voorzieningen								
Aantal activiteiten dat door jongeren zelf wordt georganiseerd bij St. Zorgzaam Twenterand (SZST)	60	60	42	56	70	99*	140*	Stichting ZorgSaam Twenterand (SZT)
Waar nodig is er ondersteuning en zorg voor jeugdigen en ouders								
Aantal bezoekers CJG Loket	80	80	34	64	82	108	63	SZT
Aantal Bezoekers website Loes.nl	300.000	300.000	364.556	337.134	296.265	333.714	322.316**	SZT/GGD
Aantal uitgevoerde trajecten BOR	5	5	3	5	4	8	7***	Humanitas
Aantal uitgevoerde trajecten Homestart	5	5	1	2	1	4	1***	Humanitas
Er is een sluitende keten van tijdige vroeg signalering en doorgeleiding naar ondersteuning en zorg								
Aantal jongeren gemeld in het zorgnetwerk door SZT	65	60	74	46	57	117	104****	SZT
Kwetsbare jeugd incl. jeugdgroepen wordt/ worden ondersteund								
Aantal individuele coaching plannen door SZT	25	20	17	20	13	18	31	SZT
Aantal jeugdige/jongvolwassen vrijwilligers dat betrokken is bij het jongerenwerk van SZT	175	175	24	108	188	215	197	SZT
Een overzicht van vrij toegankelijke voorzieningen per kern.	1	1	1	1	gereed	-		
Totaal aantal jeugdhulpvoorzieningen*	1300	1300	1292	717	951	874	822	Interne systemen
totaal aantal jeugdigen uniek	700	700	733	-	-	-	-	Interne systemen
Er is een expertisecentrum duurzame gezinsvormen gerealiseerd	Ja	Ja	Nee					
er is een regionaal meldpunt loverboyproblematiek / mensenhandel Twente gerealiseerd	Ja	Ja	Nee					

* In samenwerking met professionals.

** Bezoekers worden niet meer per gemeente geregistreerd, voor 2013 werd dit nog wel gedaan.

*** Zowel koppelingen als consulten

**** 2016 laat een explosieve groei zien, dit heeft enerzijds te maken met de manier van registreren, anderzijds is er een toename van jongeren (tot 23 jaar) én van ouders, die steeds meer bekend zijn met de functie van het jongerenwerk in de preventieve sfeer, en contact zoeken met en een beroep doen op jongerenwerkers bij (beginnende) problemen.

* het betreft het aantal indicaties per jaar voor zorg en natura en persoonsgebondenbudget tesamen

Programma Ruimte

Inleiding

De opgaven voor de gemeente Twenterand in het ruimtelijke domein zijn groot.

De hoeveelheid werk zal met de invoering van de Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) waarschijnlijk veranderen. Maatwerk zal meer tijd gaan kosten, maar integraler werken is efficiënter en zal op termijn weer capaciteit en geld besparen. Het werk zelf zal ook veranderen. Er zal meer werk in het voortraject van een aanvraag zitten, door onder meer het vooroverleg, en er zal meer werk achteraf zijn, in de vorm van handhaving.

Daarnaast zullen de milieuvoorschriften binnen de Omgevingswet gekoppeld worden aan de ruimtelijke plannen zoals de Omgevingsvisie en Omgevingsplannen. Om daar als gemeente iets over te kunnen zeggen en te bepalen, is er milieudeskundigheid nodig. Die extra personele capaciteit kunnen we via de ODT inzetten, maar het is praktischer om die zelf in huis te hebben.

De Wkb heeft twee effecten waardoor de legesopbrengsten zullen verminderen:

1. Het aantal bouwprojecten waarvoor geen vergunning nodig is zal toenemen. Naarmate er meer vergunningvrij gebouwd kan worden, daalt de omvang van de legesopbrengsten.
2. Voor de resterende vergunningen (gevolgklasse 1) vervalt de bouwtechnische toets. Voor de nieuwe taken die gelieerd zijn aan een specifieke vergunningaanvraag kunnen leges worden geheven. Dan gaat het bijvoorbeeld om de volgende (nieuwe) activiteiten:
 - Vooroverleg over een specifiek project.
 - Omgevingstoets, o.a. de check op de omgevingsveiligheid.
 - Administratieve toets.

Op dit moment is niet duidelijk in hoeverre de verminderde legesopbrengst door het in rekening brengen van leges voor de nieuwe taken kan worden gecompenseerd.

De bouwtechnische toets zal door private partijen worden uitgevoerd en niet meer door de gemeente. Dat zou personele capaciteit kunnen opleveren, maar de toets krijgt in 2022 een andere vorm. Er zal meer ingezet moeten worden op casemanagement, afstemming met ruimtelijke ordening en bouwplantoetsing. Naar verwachting zal de benodigde capaciteit dus minimaal gelijk blijven.

Naast de invoering van de Omgevingswet zijn we op stoom met het opstellen van een Omgevingsvisie. Deze visie zal begin 2022 door de gemeenteraad worden vastgesteld.

Twenterand staat voor een woningbouwopgave. We willen de lokale woonbehoefte bedienen met t/m 2031 een groei van 550 woningen. Tevens hebben we daarnaast de ambitie bij te dragen aan de regionale vraag naar woningen. Om de doelgroepen op de woningmarkt goed te helpen is het nodig de juiste kwaliteit woningen te bouwen en doorstroming op de woningmarkt te bevorderen. Starters zijn op zoek naar betaalbare woningen en het toenemend aantal ouderen zoekt een woning waarin ze lang zelfstandig kunnen blijven wonen. Ook zijn er specifieke doelgroepen, zoals woonwagenbewoners, met eigen woonwensen.

Om de woningbouw te kunnen versnellen zijn sleutelgebieden/projecten aangewezen waar een woningbouwimpuls kan worden gerealiseerd. Daarnaast zijn ook inbreidingslocaties en uitbreidingslocaties in beeld. Het doel is om harde plannen te realiseren en zachte plannen voor 2025 hard te maken en snel te kunnen starten met bouwen. De extra woningbouwopgave vraagt meer capaciteit van de gemeente.

We zetten in op het realiseren, uitvoeren of afronden van de plannen Mozaïek, Smithoek, Zuidmaten, Kroezenhoek, Vroomshoop Oost 2C, Garstelanden, de uitbreiding van het 110 KV Station Vroomshoop Enexis, Rohof locatie en het nieuwe zwembad.

De afspraken uit het nationale Klimaatakkoord van juni 2019, waaraan de gemeenten zich vrijwel unaniem hebben verbonden, hebben tot nieuwe uitvoeringstaken bij gemeenten geleid, vooral voor de thema's Gebouwde omgeving en Opwek hernieuwbare Energie waarvoor een belangrijke regierol bij

gemeenten is neergelegd. De energie- en warmtetransitie is een grote en langjarige gezamenlijke opgave, waarbij we nu nog maar aan het begin staan. De Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) heeft onderzocht wat de uitvoering van het Klimaatakkoord de decentrale overheden in de periode 2022-2030 gaat kosten. Het ROB onderzoek uitvoeringslasten Klimaatakkoord lagere overheden is voor de VNG inzet voor het nieuwe kabinet. Het is nog onzeker wat de kabinetsformatie zal betekenen voor de energietransitie en het klimaatbeleid en daarmee voor de tegemoetkoming voor gemeenten in uitvoeringsmiddelen en juridisch instrumentarium. Als er nieuwe Klimaat uitvoeringsgelden naar de gemeenten komen - wat landelijk wel de verwachting is - kan dat onze inzet versterken. Belangrijk is het gesprek met onze inwoners en ondernemers over de Klimaatopgave en wat dat ook lokaal betekent.

De energietransitie krijgt vorm via de Regionale Energie Strategie en het besluit van het college waarbij het zoekgebied ZO Vriezenveen is aangewezen om vier windmolens te plaatsen. Hierbij werken we samen met de gemeenten Tubbergen en Almelo. In dit zoekgebied is reeds het zonnepark gerealiseerd en we zien kansen om in dit gebied een energielandschap te creëren. Het opwekken van waterstof in samenwerking met Twenterandse ondernemers zien we als een uitdaging.

Klimaatadaptatie is ook een belangrijk klimaatthema. In het Gemeentelijk Rioleringsplan is hier al rekening mee gehouden. In gemeentelijke projecten, zoals het plan Mozaïek, en de Centrumvisie Vriezenveen, wordt rekening gehouden met bijvoorbeeld hittestress door meer vergroening. Via de verordening duurzaamheidssubsidie worden woningeigenaren gestimuleerd om bijvoorbeeld de hemelwaterafvoer af te koppelen of tegels te verwijderen zodat meer regenwater wordt vastgehouden.

De warmtevisie wordt in 2021 vastgesteld. Op basis van deze visie willen we nu geen wijken aanwijzen die al vóór 2030 gasloos gemaakt worden. Wel zoeken we kansen om aan te sluiten bij concrete projecten in de samenwerking met Mijande Wonen. En we gaan kleinschalig aan de slag bijvoorbeeld met de Slimme wijkaanpak met ondersteuning van Enpuls. Dan gaat het om kleinschalige projecten van ca. 20 – 40 woningen.

Met de Woonvisie als basis zetten we in op het ontwikkelen van inbreidingslocaties en zoeken we naar uitbreidingslocaties voor wonen en werken. We willen daarbij ook een regionale rol vervullen.

Een onderwerp met een enorme impact op de gedupeerde bewoners is de problematiek rondom het Kanaal Almelo – de Haandrik. Vanwege schade aan hun panden en de nog onzekere situatie m.b.t. de schadeafhandeling leven veel gedupeerde bewoners langs het kanaal Almelo - de Haandrik in grote zorgen en onzekerheden. De problematiek rondom het kanaal zorgt ook voor financiële risico's in relatie tot de gemeentelijke begroting. Tevens bestaat het risico dat er door de gemeente kosten gemaakt moeten worden die nog niet zijn voorzien of nog niet te voorzien zijn. Maar ook om mogelijke kosten van netwerkbeheerders, wanneer de door hen aangevraagde vergunning of instemming wordt geweigerd. Dit omdat de gemeente schade, die mogelijk door hun werkzaamheden zou kunnen optreden, wil voorkomen. Daarnaast leidt de gemeente zelf financiële schade aan de eigen infrastructuur, omdat deze buiten het onverplichte deel van de schaderegeling van de provincie valt.

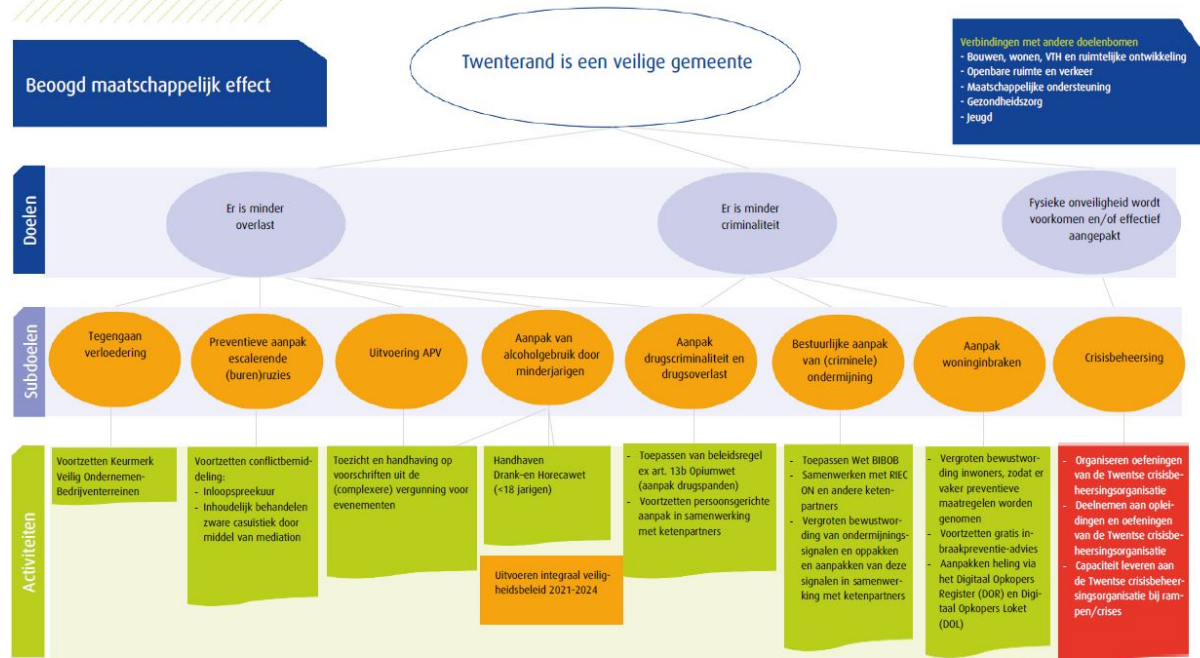
Een toekomstgerichte visie op Mobiliteit zal voor Twenterand worden uitgewerkt. Daarbij speelt duurzaamheid een grote rol. Verder zetten wij in op de verbreding/opwaardering van de N36. Een zuidelijke rondweg te Vriezenveen zijn onderwerpen van onderzoek.

Op het gebied van openbare orde en veiligheid blijven we werken aan een veilig Twenterand. Dit doen we door overlast en criminaliteit te verminderen en fysieke onveiligheid te voorkomen en aan te pakken. In 2021 wordt het Integraal Veiligheidsbeleid geactualiseerd waarin onder andere de thema's ondermijning en zorg en veiligheid een plek krijgen. Veiligheid is een breed begrip en behelst veel onderwerpen. We willen integraal, flexibel, informatie gestuurd en vooral samen werken. Het zorgen voor een veilige gemeente is een gedeelde verantwoordelijkheid van de gemeente, netwerkpartners en de inwoners. Het geactualiseerde integraal veiligheidsbeleid dekt alle subdoelen en activiteiten en daarom wordt hier niet per doel of activiteit nader op in gegaan.

Doelenboom Openbare orde en veiligheid

Doelenboom

Openbare orde en veiligheid | 2022

Beoogd maatschappelijk effect

Twenterand is een veilige gemeente

Doel: Er is minder overlast

Doel: Er is minder criminaliteit

Doel: Fysieke onveiligheid wordt voorkomen en/of effectief aangepakt

Subdoel: Aanpak van alcoholgebruik door minderjarigen

Activiteiten

- **Uitvoeren integraal veiligheidsbeleid 2021-2024**

Op basis van de actualisatie van het Integraal Veiligheidsplan wordt ingezet op onder andere de thema's ondermijning en zorg en veiligheid. We voeren het aangescherpte 'Damocles-beleid' (sneller en langer sluiten drugspanden) en Bibob-beleid uit. We willen inzetten op een intensivering van de samenwerking met ketenpartners door structureel overleg met politie, Sociale recherche Twente (SRT) en het RIEC-ON en het uitvoeren van integrale controles samen met o.a. politie, SRT, Douane, en NVWA. Ook willen we het bewustzijn van onze medewerkers en ondernemers m.b.t.

ondermijning verhogen. Op het snijvlak van zorg en veiligheid spelen een aantal actuele thema's zoals zorgfraude, nazorg detentie en de groepsaanpak voor overlastgevende jeugd. Als het gaat om leefbaarheid worden de drie buitengewone opsporingsambtenaren (Boa's) ingezet voor toezicht en handhaving. We blijven bovendien preventief inzetten op het voorkomen van woninginbraken door communicatie en gratis inbraak preventie advies voor inwoners. Tenslotte leveren wij onze bijdrage aan de crisisbeheersingsorganisatie van de Veiligheidsregio Twente.

Metingen en verplichte indicatoren

Beleidsdoelen	Begroot 2022	Begroot 2021	2020	2019	2018	2017	2016	Bron
Aanpak woninginbraken								
Woninginbraken	*	*	30	40	45	38	67	Politie
Geregistreerde diefstal van (brom/snor)fietsen in Twenterand	*	*	34	52	46	65	69	Politie
Bestuurlijke aanpak van (georganiseerde) criminaliteit								
Nieuwe BIBOB-onderzoeken	**	**	0	0	3	n.v.t.	n.v.t.	
Nieuwe indicatoren Uitvoeringsprogramma VTH								
Aantal te laat verleende vergunningen voor B of C evenementen	0	0	0	0				eigen gegevens
Aantal controles A/B-evenementen	30	30	2	36				eigen gegevens
Aantal controles C-evenementen	3	3	1	2				eigen gegevens
Aantal controles Drank- en Horecawet (leeftijdscontrole)	20	20	12	16				eigen gegevens
Aantal geïnde bestuurlijke boetes	5	5	0	1				eigen gegevens
Aantal behandelde klachten	80	80	240	113				eigen gegevens

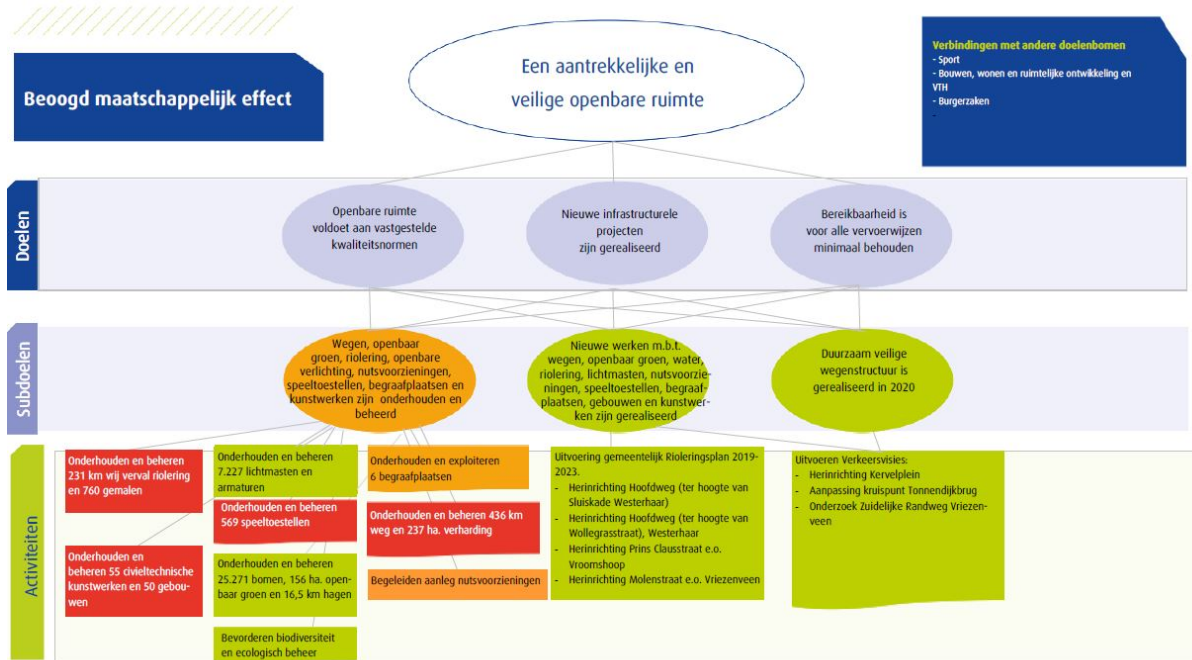
* zo min mogelijk

** Bibob onderzoeken zijn situationeel en daarom niet te plannen

Doelenboom Openbare ruimte en verkeer

Doelenboom

Openbare Ruimte en Verkeer | 2022

Beoogd maatschappelijk effect

Een aantrekkelijke en veilige openbare ruimte

Doel: Openbare ruimte voldoet aan de vastgestelde kwaliteitsnormen

Per taakveld (openbaar groen, riolering enz.) is vastgelegd aan welke kwaliteitseisen het onderhoud en beheer moeten voldoen. De manier waarop dat is vastgelegd is een beleids-/beheerplan. Daarmee wordt duidelijkheid gegeven aan de gemeenteraad en aan inwoners.

Doel: Nieuwe infrastructurele werken zijn gerealiseerd

Per jaar wordt gekeken welke nieuwe infrastructurele werken worden gerealiseerd. Op basis van het beschikbare budget worden de hoogst geprioriteerde werken uitgevoerd.

Doel: Bereikbaarheid is voor alle vervoerswijzen minimaal behouden

Hiermee wordt bedoeld dat voor auto, fiets, trein en bus wordt geprobeerd het voorzieningsniveau minimaal op hetzelfde niveau te houden. Vooral voor bus en trein wordt geprobeerd dat middels overleg (ook in regionaal verband) te realiseren en mogelijk te verbeteren.

Subdoel: Wegen, openbaar groen, riolering, openbare verlichting, nutsvoorzieningen, speeltoestellen, begraafplaatsen en kunstwerken zijn onderhouden en beheerd

Activiteiten

- **VOORSTEL: Onderhouden en beheren 231 km vrij verval riolering en 760 gemalen**
Gemeentelijk Rioleringsplan 2019-2023
We kunnen de laatste 2 jaar van het GRP (2022 en 2023) een bedrag van € 200.000 laten vrijvallen van de voorziening vanwege lagere rentekosten dan geraamd. Dit is in 2019 en 2020 in de jaarrekening ook al gedaan wat een voordeel was voor het saldo van de jaarrekening.

Voorstel	i/s	Financiën	v/n
Vrijval voorziening riolering	i	€200.000 (2022 en 2023)	v

Klimaatadaptatie

In 2021 heeft de gemeenteraad de aanpak voor klimaatadaptatie vastgesteld. Op basis daarvan werken we in 2022 verder aan het tegengaan van wateroverlast, droogte en hittestress.

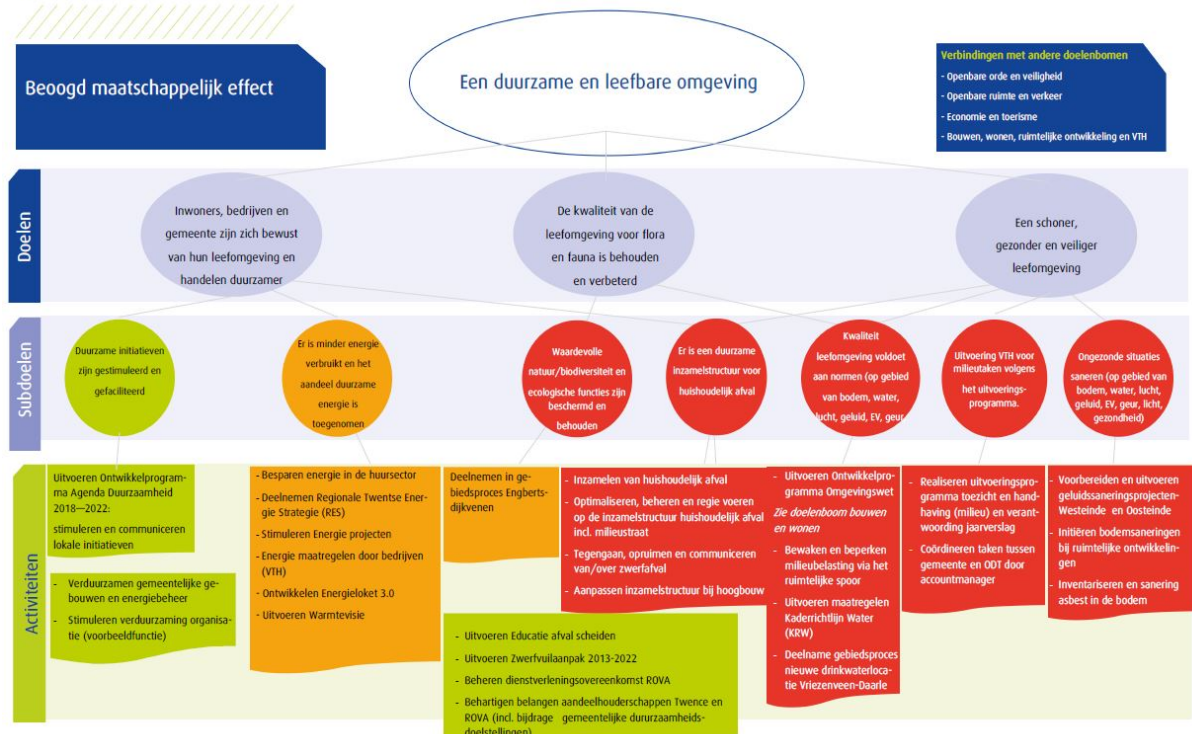
Metingen

Beleidsdoelen	Begroot 2022	Begroot 2021	2020	2019	2018	2017	2016	Bron
Openbaar groen is onderhouden en beheerd								
Totaal M2 ingezaaide wegberm	nnb	2.500	2.600	11.000	27.000	2.500		Eigen gegevens
Aantallen aangeplante vrucht en drachtbomen	nnb	40	97	81	96	69		Eigen gegevens
Nieuwe metingen								
verkeersongevallen waarbij doden zijn gevallen	nnb		3	1	2	0	6	BLIQ verkeersveiligheid rapportage
verkeersongevallen met gewonden	nnb		35	30	25	26	21	BLIQ verkeersveiligheid rapportage
verkeersongevallen	nnb		131	133	186	147	197	BLIQ verkeersveiligheid rapportage

Doelenboom Duurzaamheid, milieu en VTH

Doelenboom

Duurzaamheid, milieu en VTH | 2022

Beoogd maatschappelijk effect

Een duurzame en leefbare omgeving

Doel: Inwoners, bedrijven en gemeente zijn zich bewust van hun leefomgeving en handelen duurzamer

Onder duurzaamheid verstaan we het verbeteren van de balans tussen sociale, ecologische en economische ontwikkeling, waar bij ook effecten voor toekomstige generaties en effecten elders ter wereld worden meegenomen.

Doel: De kwaliteit van de leefomgeving voor flora en fauna is behouden en verbeterd

Dit doel van het milieubeleid is het borgen van de juiste ecologische voorwaarden voor natuur en biodiversiteit.

Doel: Er is een schoner, gezonder en veiliger leefomgeving voor mensen

Het gaat hier om het bewaken en verbeteren van de leefomgevingskwaliteit voor bewoners.

Subdoel: Duurzame initiatieven zijn gestimuleerd en gefaciliteerd (onderdeel agenda duurzaamheid 2018-2022)

Activiteiten

- **Uitvoeren Ontwikkelprogramma Agenda Duurzaamheid 2018—2022**

De basis voor de gemeentelijke inzet op duurzaamheid is de vastgestelde Agenda Duurzaamheid 2018-2022, die samen met de Twenterandse samenleving is opgesteld. In deze agenda werken wij met focus op de thema's Energietransitie, Circulaire Economie en Klimaatadaptatie, samen met onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners. 2022 is het laatste jaar van de Agenda

Duurzaam Twenterand. Met de opbrengst van het Zonnepark Oosterweilanden is in 2021 het Duurzaamheidsfonds ingericht dat we inzetten om inwoners en bedrijven te stimuleren en activeren om aan de slag te gaan met duurzaamheidsvraagstukken.

Verordening duurzaamheidssubsidie Twenterand: We willen woningeigenaren met deze subsidie stimuleren om bijvoorbeeld hun woning te isoleren, een (hybride) warmtepomp aan te schaffen of zonnepanelen te plaatsen.

Subdoel: Er is minder energie verbruikt en het aandeel duurzame energie is toegenomen (onderdeel agenda Duurzaamheid 2018-2022).

Activiteiten

- **Besparen energie in de huursector**

Samenwerken met Mijande : Via de prestatieafspraken die de gemeente met Mijande maakt (o.a. afspraken over woningkwaliteit en duurzaamheid /warmtetransitie huurwoningen), streven we naar energiebesparen en duurzame energie in de huursector. Het verduurzamen van bestaande woningen heeft prioriteit. Waar mogelijk trekken we met Mijande op om elkaar te versterken door verduurzamingsprojecten van Mijande Wonen te gebruiken als een vliegwiel om ook particulieren te bewegen om mee te doen.

- **ONTWIKKELING: Deelnemen Regionale Energie Strategie (RES) Twente**

Wij sluiten aan bij de Regionale Energie Strategie Twente (RES Twente) en de doelen van het Klimaatakkoord (in 2030: 49% CO₂-emissiereductie ten opzichte van 1990 en in 2050: minimaal 80-95% CO₂-emissiereductie). Voor de periode tot 2030 is de bijdrage van Twenterand aan de opwek hernieuwbare energie in Twente bepaald op 82 GWh. Dit bestaat uit:

26 hectare zon op (grote daken) (22 GWh)

25 hectare zonneveld (20 GWh)

4 windmolens (40 GWh)

De bijdrage moeten we borgen in ons omgevingsbeleid en uitvoeringsprogramma. Bij het vertalen van de RES in het omgevingsbeleid van gemeente (en provincie) is participatie belangrijk om betrokkenheid te vergroten.

Onze voorkeursvolgorde voor de opwek van duurzame energie tot 2030 is: maximaal zon op daken (in de kernen op daken van woningen en gebouwen, maar ook op stallen in het buitengebied) en boven parkeerterreinen. De 25 ha zonneveld is al gerealiseerd met verschillende zonneparken. Voor de windmolens heeft het college een voorstel gedaan voor een zoekgebied Vriezenveen zuid oost.

Gebiedsproces zoekgebied Vriezenveen zuid oost : In het zoekgebied Vriezenveen zuid oost willen we met participatie van inwoners en ondernemers een nieuw (energie)landschap realiseren.

Belangrijk is een eerlijke verdeling van de lusten en lasten. We zien kansen voor waterstof en andere opgaven in de gebiedsontwikkeling. We werken daar samen aan met onze buurgemeenten en in de RES Twente.

- **Stimuleren Energie projecten**

Netcapaciteit: Voor verbetering van de netcapaciteit werkt Enexis samen met de gemeente aan uitbreiding van de capaciteit rondom het elektriciteitsstation in Vroomshoop.

(Voorbereiden) stimuleren Zon op Dak : Voor 2030 wil Twenterand maximaal inzetten op het benutten van de mogelijkheden van Zon op Dak. Omdat er in de gemeente nog veel dakoppervlak is dat in theorie geschikt is voor zonne-energie, willen wij bedrijven actief benaderen. Het gaat vooral om grote (agrarische) bedrijfsdaken, soms in combinatie met de mogelijkheid van asbestsanering en voor participatie.

Stimuleren Duurzaam gas : We willen de productie van duurzaam gas (waterstof en groen gas / biogas) stimuleren. We verkennen de kansen groen gas / biogas samen met andere Twentse Plattelandsgemeenten in een groen gas coalitie in RES Twente verband.

- **Ontwikkelen project Energieloket 3.0**

Het lokale Energieloket heeft een belangrijke rol in de uitvoering van de Warmtevisie. Via informatie en communicatie door het Energieloket en met de inzet van persoonlijk advies van de vrijwillige wooncoaches in Twenterand, stimuleren en ondersteunen we inwoners.

- **Uitvoeren Warmtevisie**

Uiteindelijk moeten in 2050 alle woningen en gebouwen in de gemeente van het aardgas af zijn. Als eerste bescheiden stap tot 2030 zetten we in op isoleren en energiebesparen, met aandacht voor ventileren. Op dit moment zijn voor onze gemeente als alternatief voor aardgas vooral individuele oplossingen zoals warmtepompen en (hybride) oplossingen in beeld. Het uitgangspunt is 'haalbaar en betaalbaar' en daar willen we ook ons duurzaamheidsfonds voor inzetten, naast landelijke regelingen. Het uitgangspunt voor de uitvoering is dat we samen met inwoners aan de slag gaan en actief op zoek gaan naar kansrijke gebieden en initiatieven in de gemeente. In de uitvoering hebben we aandacht voor energie-armoede.

Subdoel: Waardevolle natuur/biodiversiteit en ecologische functies zijn beschermd en behouden

Activiteiten

- **Deelnemen gebiedsproces Engbertsdijkvenen**

Staatsbosbeheer is bezig met de voorbereiding van uitvoering van interne maatregelen. In het gebiedsproces voor de externe maatregelen zal na de ruimtelijke procedure (PIP 2020 of - indien de nieuwe Omgevingswet per 1-1-2022- in werking treedt - een projectbesluit) naar de uitvoering worden toegewerkt.

Voor Combikansen verwijzen wij u naar de doelenboom Economie - Platteland (recreatie en toerisme)

Subdoel: Er is een duurzame inzamelstructuur voor huishoudelijk afval (onderdeel Agenda duurzaamheid 2018-2022)

Activiteiten

- **Inzamelen van huishoudelijk afval**

De gemeente Twenterand heeft de zorgplicht voor de inzameling van huishoudelijk afval en heeft de ambitie om in 2025 30 kg restafval per inwoners per jaar te behalen. Onze inzet is om ook in de kernen Vroomshoop, Westerhaar en Den Ham per kern 4 ondergrondse verzamelcontainers te realiseren. Daarnaast willen we ondergrondse restcontainers in combinatie met glascontainers plaatsen in Geerdijk en de Pollen.

Subdoel: Kwaliteit leefomgeving voldoet aan normen (op gebied van bodem, water, lucht, geluid, EV, geur)

Activiteiten

- **Uitvoeren ontwikkelprogramma Invoering Omgevingswet**

De hoeveelheid werk zal met de invoering van de Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) waarschijnlijk veranderen. Maatwerk zal meer tijd gaan kosten, maar integraler werken zal op termijn efficiënter verlopen. Het werk zelf zal ook veranderen. Er zal meer werk in het voortraject van een aanvraag zitten, door onder meer het vooroverleg, en er zal meer werk achteraf zijn, in de vorm van handhaving.

Daarnaast zullen de milieuvoorschriften binnen de Omgevingswet gekoppeld worden aan de ruimtelijke plannen zoals de Omgevingsvisie en Omgevingsplannen. Om daar als gemeente iets over te kunnen zeggen en te bepalen, is er milieudeskundigheid nodig. Die extra personele capaciteit kunnen we via de ODT inzetten, maar dat het is praktischer om die zelf in huis te hebben.

Verder verzorgt de ODT nu het voorbereidend milieubeleidswerk voor onze gemeente. Uiteindelijk dient het naar beleid te worden omgebogen en ter vaststelling te worden voorgelegd aan de het college. Ook daartoe ontbreekt bij ons de capaciteit.

De Wkb heeft twee effecten waardoor de legesopbrengsten zullen verminderen:

1. Het aantal bouwprojecten waarvoor geen vergunning nodig is zal toenemen. Naarmate er meer

vergunningsvrij gebouwd kan worden, daalt de omvang van de legesopbrengsten.

2. Voor de resterende vergunningen (gevolgklasse 1) vervalt de bouwtechnische toets.

Voor de nieuwe taken die gelieerd zijn aan een specifieke vergunningaanvraag kunnen leges worden geheven. Dan gaat het bijvoorbeeld om de volgende (nieuwe) activiteiten:

- Vooroverleg over een specifiek project.
- Omgevingstoets, o.a. de check op de omgevingsveiligheid.
- Administratieve toets.

Op dit moment is niet duidelijk in hoeverre de verminderde legesopbrengst door het in rekening brengen van leges voor de nieuwe taken kan worden gecompenseerd. Daarnaast kan de verandering in de werkzaamheden er ook toe leiden dat we bepaalde leges moeten verhogen omdat we daar meer werk gaan leveren onder de Omgevingswet.

De bouwtechnische toets zal door private partijen worden uitgevoerd en niet meer door de gemeente. Dat zou personele capaciteit kunnen opleveren, maar de toets krijgt in 2022 een andere vorm. Er zal meer ingezet moeten worden op casemanagement, afstemming met ruimtelijke ordening en bouwplantoetsing. Naar verwachting zal de benodigde capaciteit dus minimaal gelijk blijven.

Naast de invoering van de Omgevingswet zijn we op stoom met het opstellen van een Omgevingsvisie. Deze visie zal begin 2022 door de gemeenteraad worden vastgesteld.

De gemeente ziet als bevoegd gezag toe op een juiste omgang met bodemverontreiniging en een juiste sanering van verontreinigde bodem en grondwater. Deze taak ligt nu bij de provincie en een dertigtal bevoegd gezag gemeenten. Provincies dragen de bodemdossiers over aan gemeenten, die de verantwoordelijkheid overnemen. Dat is inclusief het bodemarchief. In het bodemarchief is informatie te vinden over de staat van de grond. De aan- of afwezigheid van een verontreiniging heeft gevolgen voor de waarde van de grond. Gemeenten zijn straks verplicht ervoor te zorgen dat alle in het archief aanwezige informatie ook openbaar toegankelijk is. Gemeenten zijn verplicht deze taak over te nemen. Wettelijk is bepaald dat het handhavingsdeel door de Omgevingsdienst wordt uitgevoerd. De gemeente is straks vrij in de wijze waarop zij de uitvoering van het vergunningsdeel organiseert.

Naast de publiekrechtelijke taak hebben provincies nog veel verontreinigde locaties in beheer. Deze zijn met Rijksgeld aangepakt. Vaak is de verontreiniging niet weggehaald, maar is alleen de contactmogelijkheid tussen de verontreiniging en de mens/natuur weggenomen. Verontreinigingen weghalen kan immers kostbaar zijn. Deze locaties vallen onder het overgangsrecht. De gemeente mag de verantwoordelijkheid en de financiële gevolgen voor deze locaties overnemen, maar is dat niet verplicht. De gemeente dient dit zelf met de provincie te regelen.

Subdoel: Uitvoering VTH voor milieutaken volgens het uitvoeringsprogramma

Activiteiten

- **Coördineren taken tussen gemeente en ODT door accountmanager**
In 2020 zijn we gaan deelnemen aan een provinciaal traject voor de aanschaf van een nieuwe VTH risicomodel. We zijn namelijk nu ook wettelijk verplicht om een risicoanalyse voor vergunningverlening uit te voeren. Dit om kosten te besparen en een zo groot mogelijke uniformiteit te realiseren. Het risicomodel was in 2020 nog niet beschikbaar.

Subdoel: Ongezonde situaties saneren (op gebied van bodem, water, lucht, geluid, EV, geur, licht en gezondheid)

Activiteiten

- **Asbestsanering**
In het Coalitieakkoord is als ambitie opgenomen dat in 2018-2022 70% van de asbestsanering wordt gerealiseerd en via het Duurzaamheidsfonds leningen met lage rente mogelijk worden gemaakt. Door het vervallen van de wettelijke verplichting tot asbestsanering en het vertrek van een medewerker had asbestsanering geen prioriteit meer. We willen dit weer oppakken en een stimuleringsregeling opzetten met vouchers voor asbestsanering. De communicatie over het gratis storten tot 35 m² bij het afvalbrengpunt willen we intensiveren. In ons erventransitiebeleid is een compensatiemogelijkheid opgenomen bij de sanering van asbestdaken op schuren in het buitengebied. In overleg met de

ervencoaches willen we onderzoeken of deze mogelijkheid in verband met de ervaringen uit de praktijk eventueel moet worden aangepast. We maken prestatieafspraken met Mijande Wonen maken over het saneren van asbest.

Via het Duurzaamheidsfonds, dat met de opbrengst van het zonnepark wordt gevuld, kunnen geen leningen worden verstrekt voor asbestsanering omdat het geld uit dit fonds anders wordt besteed. In 2021 wordt van de opbrengst van het zonnepark € 200.000,00 besteed aan de uitvoering van de verordening duurzaamheidssubsidie Twenterand. Deze verordening is nog een concept en zal aan de raad ter vaststelling worden aangeboden. De medewerker klimaattaken (€ 75.000,00) en uitvoeringskosten (€25.000,00) wordt uit de reserve duurzaamheid gefinancierd.

In 2022 worden de medewerker klimaattaken en uitvoeringskosten (in totaal € 100.000,00) uit de opbrengst van het zonnepark gefinancierd. Dit betekent dat in 2022 van de opbrengst van het zonnepark ad € 300.000,00 -/- € 100.000,00 = € 200.000,00 beschikbaar is voor de uitvoering van de verordening duurzaamheidssubsidie Twenterand.

Met ingang van 2023 gaat € 200.000,00 van de opbrengst van het zonnepark naar het nieuwe zwembad en worden de resterende € 100.000,00 aangewend voor de medewerker milieutaken en uitvoeringskosten. Dan is er dus geen geld meer beschikbaar voor de duurzaamheidssubsidie.

Door het vervallen van de wettelijke verplichting tot asbestsanering en het vertrek van een medewerker had asbestsanering geen prioriteit meer. We zetten een stimuleringsregeling op met vouchers voor asbestsanering en willen de communicatie over asbestsanering intensiveren. In ons erventransitiebeleid is een compensatiemogelijkheid opgenomen bij de sanering van asbestdaken op schuren in het buitengebied. In overleg met de ervencoaches willen we onderzoeken of deze mogelijkheid in verband met de ervaringen uit de praktijk eventueel moet worden aangepast.

Daarnaast willen we de communicatie over asbestsanering intensiveren. In de Kadernota 2020 was voor de jaren 2020 t/m 2022 respectievelijk € 50.000,00, € 100.000,00 en € 100.000,00 opgenomen voor een Asbestfonds. Dit zou worden gebruikt voor een revolverend fonds en de provincie zou ook meebetalen. I.v.m. met het vervallen van de wettelijke verplichting om asbest te verwijderen is van dit geld geen gebruik gemaakt. Door een amendement zijn deze gelden gehalveerd, zodat nog respectievelijk € 25.000, € 50.000 en € 50.000 beschikbaar is voor asbestsanering.

Metingen

Beleidsdoelen	Begroo t 2022	Begroo t 2021	2020	2019	2018	2017	2016	Bron
Er is een duurzame inzamelstructuur voor huishoudelijk afval								
Kg restafval per inwoner	*	*	*	73	76	75	76	Waarstaatjegemeente.nl / grondstoffenmonitor
Er is minder energie verbruikt en het aandeel duurzame energie is toegenomen.								
% Hernieuwbare energie	nnb	nnb	nnb	nnb	8,7/ 13,9 ***	7,2%/ 12,1% ***	6,5 % / 11,5 % ***	Waarstaatjegemeente.nl/ Klimaat monitor.databank.nl
Totaal bekend energiegebruik (TJ)	**	**	nnb	nnb	2312	2356	2307 TJ	Klimaatmonitor.databank.nl
Ongezonde situaties saneren								
m2 asbestverdachte daken	nnb	****	****	47 ha	49 ha	52 ha	56 ha	Readaar
Indicatoren Uitvoeringsprogramma VTH								
Realiseren Uitvoeringsprogramma	100	100%	70%	63% *****				eigen gegevens
aantal controles bedrijven met aandacht op energiemaatregelen	65	75	65	87				eigen gegevens
Aantal bestuurlijke (her)controles milieu in handhavingssfeer	25	25	30	1				eigen gegevens

* ambitie 30kg restafval in 2025

** deze gegevens zijn nog niet beschikbaar

*** hernieuwbare energie inclusief toedeling vanuit Twence

**** streven naar 20% duurzame opwek in 2020

***** energieneutraal in 2050

***** 70% (van alle daken (56ha) gesaneerd in 2022 (coalitieakkoord). 2019: 16%

***** milieuvergunningverlening: 83%, milieutoezicht: 43 %

Doelenboom Bouwen, wonen, ruimtelijke ontwikkeling, Gemeentelijk Vastgoed en VTH

Doelenboom

Bouwen, wonen, ruimtelijke ontwikkeling, Gemeentelijk vastgoed en VTH | 2022

Beoogd maatschappelijk effect

In Twenterand is het prettig wonen en werken

Doel: Leefbaardere kernen en buitengebied

De doelen worden bereikt door keuzes te maken richting het mogelijk maken van maatschappelijke ontwikkelingen waarbij tevens sprake is van 'een goede ruimtelijke ordening' en een 'goede fysieke leefomgeving'. We streven naar het bevorderen van een duurzame ruimtelijke kwaliteit in een dynamische omgeving. Bij het bereiken van leefbare kernen en buitengebied gaat het om de kwaliteit van de leefomgeving: ruimte scheppen, maar ook het gebruik van maatschappelijke functies afwegen.

Doel: Behoud en versterken van de identiteit van kernen en buitengebied, waarbij ruimtelijke kwaliteit is ontwikkeld en is gehandhaafd. Bestaande woningvoorraad is verbeterd en doorstroming naar passende woning is bevorderd.

De doelen worden bereikt door keuzes te maken richting het mogelijk maken van maatschappelijke ontwikkelingen waarbij tevens sprake is van 'een goede ruimtelijke ordening' en een 'goede fysieke leefomgeving'. We streven naar het bevorderen van een duurzame ruimtelijke kwaliteit in een dynamische omgeving. Bij het bereiken van leefbare kernen en buitengebied gaat het om de kwaliteit van de leefomgeving: ruimte scheppen, maar ook het gebruik van maatschappelijke functies afwegen.

Doel: Voldoende en meer passende vestigings- en expansiemogelijkheden voor lokale bedrijven

De doelen worden bereikt door keuzes te maken richting het mogelijk maken van maatschappelijke ontwikkelingen waarbij tevens sprake is van 'een goede ruimtelijke ordening' en een 'goede fysieke leefomgeving'. We streven naar het bevorderen van een duurzame ruimtelijke kwaliteit in een

dynamische omgeving. Bij het bereiken van leefbare kernen en buitengebied gaat het om de kwaliteit van de leefomgeving: ruimte scheppen, maar ook het gebruik van maatschappelijke functies afwegen.

Doel: Gemeentelijk vastgoed dient bij te dragen aan het realiseren van de maatschappelijke en ruimtelijke beleidsdoelen

Subdoel: In stand houden van de kwaliteit van het gemeentelijk vastgoed

Activiteiten

- **Dashboard voor portefeuillemanagement**

De ontwikkeling van een dashboard voor portefeuillemanagement is een waardevol instrument voor sturing en het borgen van controle op het vastgoed.

Het opzetten van een dashboard is één van de adviezen in het Beleidskader gemeentelijk vastgoed vastgesteld in 2019. Het belang van een dashboard wordt onderkend maar gezien de financiële prioritering zal dit niet eerder dan in 2023 aanvangen.

Subdoel: Middels portefeuillesturing zorgen voor een toekomstgerichte en duurzame vastgoedportefeuille met oog voor de maatschappelijke vraag en financiële stabiliteit

Activiteiten

- **ONTWIKKELING: Opstellen en uitvoeren verhuurbeleid**

Middels het opstellen van verhuurbeleid wordt toegewerkt naar een transparante en consistente manier van verhuur van het gemeentelijk vastgoed. De kosten voor het beheer van de gebouwen en het beschikbaar stellen van een gebouw voor verhuur wordt afgewogen tegen het maatschappelijke doel van de activiteit(en) die in het vastgoed plaatsvindt(en).

De verhuur van ruimten in overheidsvastgoed is in de wet Markt en Overheid aangemerkt als een economische activiteit. De feitelijke huur mag dus wel hoger, maar niet lager zijn dan de kostprijsdekkende huur.

De eisen van transparantie en consistentie maken een duidelijke scheiding wenselijk tussen huur (kosten voor de exploitant) en subsidie (opbrengsten voor de exploitant). Het verhuurbeleid zal, (parallel aan het subsidiebeleid) worden aangepast.

- **Strategische portefeuillesturing**

Het Beleidskader voor gemeentelijk vastgoed Twenterand, dat eind 2019 door de raad is vastgesteld, heeft de gewenste uitgangspunten voor het gemeentelijk vastgoed in kaart gebracht:

- Het in bezit hebben van gemeentelijk vastgoed is geen doel.
- Het gemeentelijke vastgoed staat ten dienste van maatschappelijke doelen en is dus een middel.
- Maatschappelijke doelen zijn vastgelegd in de doelenbomen.
- Alleen gemeentelijk vastgoed met maatschappelijke doelen in eigendom hebben, nemen en houden.
- Het gemeentelijke vastgoed optimaal benutten.

Het beleidskader wordt verder doorontwikkeld naar een strategische sturing van de vastgoedportefeuille.

Subdoel: Verduurzamen van het gemeentelijk vastgoed

Activiteiten

- **Opstellen en uitvoeren routekaart verduurzaming maatschappelijk vastgoed**

In het Klimaatakkoord hebben 12 sectoren in het maatschappelijk vastgoed afgesproken ieder een Sectorale Routekaart op te stellen en uit te voeren waarin duidelijk wordt op welke wijze het vastgoed in die sector CO₂-arm en aardgasvrij wordt gemaakt richting 2050. Het streefdoel conform het Klimaatakkoord is 49% CO₂-reductie in 2030 en het einddoel 95% CO₂-reductie in 2050.

Twenterand heeft de ambitie om uiterlijk 2040 al haar eigen gebouwen energieneutraal te hebben.

Tevens wil de gemeente in 2050 voor 100% gebruik maken van hernieuwbare energie. In 2023 zal er op z'n minst een C Label behaald moeten worden.

De sectorale routekaart voor gemeentelijk maatschappelijk vastgoed geeft inzicht in waar gemeenten nu staan met het gemeentelijk vastgoed. En hoe zij op een kosteneffectieve manier kunnen toewerken naar CO₂-arm en aardgasvrij vastgoed.

Gemeenten moeten elke 4 jaar aangeven hoe zij dit aanpakken binnen de eigen vastgoedportefeuille. Ze maken hiervoor een portefeuilleroutekaart of duurzaam meerjarenonderhoudsplan (DMJOP). Dit is niet vrijblijvend en afgesproken in het Klimaatakkoord.

In 2022 wordt op basis van de ervaringen die gemeenten opdoen en de resultaten de Sectorale Routekaart her-ontwikkeld.

Twenterand heeft een meerjarenonderhoudsplan voor al haar gebouwen tot 2030. In de MJOP zit een duurzaamheidscomponent maar deze is niet gericht of afdoende voor het toewerken naar CO₂-arm en aardgasvrij vastgoed. Een overkoepelende visie en strategie over de verduurzaming, zoals een routekaart, is vanuit het Klimaatakkoord verplicht en nodig om de doelstellingen in 2030 en 2050 te kunnen halen.

Voor 2022 de ligt de prioriteit bij het verduurzamen van het gemeentehuis. Het gemeentehuis heeft een voorbeeldfunctie voor ander (gemeentelijk) vastgoed in Twenterand. Het vaststellen van een routekaart voor het overige vastgoed zal vanwege financiële prioritering niet eerder dan in 2023 aanvangen.

Subdoel: Versnellen woningbouw en zorgen voor een kwalitatief woningbouwprogramma met bijzondere aandacht voor doelgroepen.

Activiteiten

- **Uitvoeren Woonagenda**

De provincie Overijssel, andere gemeenten en woonpartners hebben gezamenlijk een Regionale Woonagenda Twente 2021-2025 vastgesteld. In 2022 zal verder worden gewerkt aan de actiepunten uit de woonagenda.

Een onderdeel uit de Woonagenda zijn de sleutelprojecten/sleutelgebieden en het geven van invulling aan de regionale woonbehoefte. Twenterand wil hier een bijdrage aan leveren door naast te voorzien in de lokale woonbehoefte ook invulling te geven aan de regionale vraag.

- **Woonvisie Twenterand**

In 2021 is de Woonvisie vastgesteld. In 2022 wordt uitvoering gegeven aan dit volkshuisvestelijk beleid en eventuele actiepunten uitgewerkt.

Uit het woonbehoefte onderzoek is gebleken dat er in Twenterand tot 2031 behoefte is aan 550 huishoudens. Tevens is er door de provincie een regionale behoefte aan 5.000 tot 7.000 woningen gedefinieerd. Verdeling van de aantallen over de gemeenten moet nog worden vastgesteld aan de hand van een in 2021 op te stellen kwalitatief afwegingskader. Via inbreidingsprojecten, uitleg locaties en sleutelprojecten wil Twenterand bijdragen aan deze opgave.

- **Woningbouwversnelling**

Er is een toenemende vraag naar woningen. De in 2021 vastgestelde regionale woonagenda Twente 2021-2025 geeft Twenterand meer ruimte kwalitatieve woningbouw toe te voegen. Naast bouwen voor de lokale vraag wil Twenterand ook bijdragen aan de regionale behoefte naar woningen.

Om de woningbouw te kunnen versnellen en naast de lokale vraag ook in de extra regionale vraag te kunnen voorzien zijn sleutelgebieden/projecten aangewezen waar een woningbouwimpuls kan worden gerealiseerd. Naast de specifieke sleutelgebieden/projecten kan er ook op andere inbreidingslocaties en uitbreidingslocaties worden gebouwd. Het doel is om harde plannen te realiseren en zachte plannen voor 2025 hard te maken en snel te kunnen starten met bouwen.

De versnellingsopgave en extra woningbouw vraagt meer capaciteit van de gemeente.

- **Opzetten/uitvoeren woonwagengebeleid**

Vervolgen van het opstellen van beleid rondom het thema woonwagens en onderzoek naar plaatsen voor woonwagens. Vanuit het opgenomen budget voor de jaren 2021, 2022 & 2023.

- **Prestatieafspraken Mijande Wonen**

In 2022 zal de uitvoeringsagenda 2021-2022 van de prestatieafspraken worden geëvalueerd en nieuwe afspraken worden gemaakt voor de uitvoeringsagenda 2023-2024.

Subdoel: Uitvoering VTH en RO en bouwtaken volgens het uitvoeringsprogramma

Activiteiten

- **VOORSTEL: Heffen leges principeverzoeken**

Een principeverzoek is bedoeld om globaal af te tasten wat de gemeente van een ruimtelijk plan vindt en of het haalbaar is. Een principeverzoek is vaak het allereerste stadium van een planprocedure. Voor de behandeling van een principeverzoek, die gratis is, worden leges ingevoerd om extra inkomsten te genereren. Uitgaande van 35 principeverzoeken per jaar gaat het structureel om € 12.250 per jaar. Mogelijk wordt onder de Omgevingswet, die op 1 januari 2022 in werking treedt, niet meer van een "principeverzoek" gesproken, maar heeft de rechtsopvolger van het principeverzoek een andere naam.

Voorstel	i/s	Financiën	v/n
Principeverzoek	s	€ 12.250	v

Subdoel: Invoering Omgevingswet

Activiteiten

- **Uitvoeren ontwikkelprogramma Invoering Omgevingswet**

De hoeveelheid werk zal met de invoering van de Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) waarschijnlijk veranderen. Maatwerk zal meer tijd gaan kosten, maar integraler werken zal op termijn efficiënter verlopen. Het werk zelf zal ook veranderen. Er zal meer werk in het voortraject van een aanvraag zitten, door onder meer het vooroverleg, en er zal meer werk achteraf zijn, in de vorm van handhaving.

Daarnaast zullen de milieuvoorschriften binnen de Omgevingswet gekoppeld worden aan de ruimtelijke plannen zoals de Omgevingsvisie en Omgevingsplannen. Om daar als gemeente iets over te kunnen zeggen en te bepalen, is er milieudeskundigheid nodig. Die extra personele capaciteit kunnen we via de ODT inzetten, maar dat het is praktischer om die zelf in huis te hebben.

Verder verzorgt de ODT nu het voorbereidend milieubeleidswerk voor onze gemeente. Uiteindelijk dient het naar beleid te worden omgebogen en ter vaststelling te worden voorgelegd aan de het college. Ook daartoe ontbreekt bij ons de capaciteit.

De Wkb heeft twee effecten waardoor de legesopbrengsten zullen verminderen:

1. Het aantal bouwprojecten waarvoor geen vergunning nodig is zal toenemen. Naarmate er meer vergunningsvrij gebouwd kan worden, daalt de omvang van de legesopbrengsten.

2. Voor de resterende vergunningen (gevolgklasse 1) vervalt de bouwtechnische toets.

Voor de nieuwe taken die gelieerd zijn aan een specifieke vergunningaanvraag kunnen leges worden geheven. Dan gaat het bijvoorbeeld om de volgende (nieuwe) activiteiten:

- Vooroverleg over een specifiek project.
- Omgevingstoets, o.a. de check op de omgevingsveiligheid.
- Administratieve toets.

Op dit moment is niet duidelijk in hoeverre de verminderde legesopbrengst door het in rekening brengen van leges voor de nieuwe taken kan worden gecompenseerd. Daarnaast kan de verandering in de werkzaamheden er ook toe leiden dat we bepaalde leges moeten verhogen omdat we daar meer werk gaan leveren onder de Omgevingswet.

De bouwtechnische toets zal door private partijen worden uitgevoerd en niet meer door de gemeente. Dat zou personele capaciteit kunnen opleveren, maar de toets krijgt in 2022 een andere vorm. Er zal meer ingezet moeten worden op casemanagement, afstemming met ruimtelijke ordening en bouwplantoetsing. Naar verwachting zal de benodigde capaciteit dus minimaal gelijk blijven.

Naast de invoering van de Omgevingswet zijn we op stoom met het opstellen van een Omgevingsvisie. Deze visie zal begin 2022 door de gemeenteraad worden vastgesteld.

De gemeente ziet als bevoegd gezag toe op een juiste omgang met bodemverontreiniging en een juiste sanering van verontreinigde bodem en grondwater. Deze taak ligt nu bij de provincie en een dertigtal bevoegd gezag gemeenten. Provincies dragen de bodemdossiers over aan gemeenten, die de verantwoordelijkheid overnemen. Dat is inclusief het bodemarchief. In het bodemarchief is informatie te vinden over de staat van de grond. De aan- of afwezigheid van een verontreiniging heeft gevolgen voor de waarde van de grond. Gemeenten zijn straks verplicht ervoor te zorgen dat alle in het archief aanwezige informatie ook openbaar toegankelijk is. Gemeenten zijn verplicht deze taak over te nemen. Wettelijk is bepaald dat het handhavingsdeel door de Omgevingsdienst wordt uitgevoerd. De gemeente is straks vrij in de wijze waarop zij de uitvoering van het vergunningsdeel organiseert.

Naast de publiekrechtelijke taak hebben provincies nog veel verontreinigde locaties in beheer. Deze zijn met Rijksgeld aangepakt. Vaak is de verontreiniging niet weggehaald, maar is alleen de contactmogelijkheid tussen de verontreiniging en de mens/natuur weggenomen. Verontreinigingen weghalen kan immers kostbaar zijn. Deze locaties vallen onder het overgangsrecht. De gemeente mag de verantwoordelijkheid en de financiële gevolgen voor deze locaties overnemen, maar is dat niet verplicht. De gemeente dient dit zelf met de provincie te regelen.

Subdoel: Behoud en versterken van de identiteit van kernen en buitengebied, waarbij ruimtelijke kwaliteit wordt ontwikkeld en is gehandhaafd

Activiteiten

- **Centrumvisie Vriezenveen en Centrumontwikkeling Vroomshoop**

We zetten in op de uitvoering van de Centrumvisie Vriezenveen. Samen met de koplopers, waar de VOV deel van uitmaakt, en vastgoedeigenaren maken we het centrum van Vriezenveen aantrekkelijker als verblijfs- en ontmoetingsplek. Daarmee worden ook het vestigingsklimaat voor detailhandel en andere centrumfuncties versterkt. Er komt een passende ontsluitingsstructuur voor het verkeer met speciale aandacht voor de toegankelijkheid van het centrum voor fietsers en voetgangers. De nadruk ligt op de kwaliteit van de openbare ruimte. Naast ruimtelijke kwaliteit is er aandacht voor sociale veiligheid, leefbaarheid, duurzaamheid, klimaatadaptatie en economische vitaliteit. Er is aandacht voor de ondernemers die van het lint naar het centrum willen verhuizen en de gemeente onderzoekt hoe zij deze verhuizing kan faciliteren en stimuleren. De centrummanager kan daarbij een belangrijke rol vervullen.

Voor de centrumontwikkeling Vroomshoop wordt ingezet op de verplaatsing van de winkelfunctie aan het Linderflier naar de gewenste locatie aan de Julianastraat. Het doel is om een compleet en compact winkelgebied te realiseren voor de kern van Vroomshoop. De vrijkomende locatie is beschikbaar voor betaalbare woningbouw. Er wordt ingezet op het creëren van draagvlak bij de winkeliers en vastgoedeigenaren om de centrumontwikkeling mogelijk te maken.

Metingen

Beleidsdoelen	Begroot 2022	Begroot 2021	2020	2019	2018	2017	2016	Bron
Voldoende en passende woningen								
Aantal opgeleverde woningen	+100**	**	843	773*	673	632	589	Eigen meting, aantallen zijn totalen
Aantal startersleningen	afh. verstrekte leningen in 2021 nieuwe ronde nodig.	11*****	8***	15	12	2*	8	25 leningen in totaal beschikbaar vanaf 2019
Aantal Blijversleningen	0	0	0****	0	0-	0-	nvt	10 leningen in totaal beschikbaar
Aantal Verzilverleningen	n.v.t.	6*****	nvt	-	-	-	-	Totaal Max €300.000,-

Nieuwe indicatoren Uitvoeringsprogramma VTH								
Aantal van rechtswege verleende vergunningen	0	0	0	1				Eigen gegevens
Aantal bestuurlijke (her)controles RO in handhavingssfeer	6	5	4	3				Eigen gegevens
Aantal bestuurlijke (her)controles bouw/sloop in handhavingssfeer	4	4	0	3				Eigen gegevens
Aantal bestuurlijke (her)controles brandveiligheid in handhavingssfeer	6	4	0	0				Eigen gegevens
Aantal behandelde klachten	28	30	26	26				Eigen gegevens
Ontwikkelen bestemmingsplannen	4	3	10	12				Eigen gegevens

* prognose geeft gemiddeld 45 woningen per jaar. In 2018 vergunning verleend voor de bouw van ruim 130 woningen/appartementen. In 2019: 48

** prognose geeft gemiddeld 45 woningen per jaar. Is afhankelijk van de (vergunning)aanvragen en niet te prognostiseren

*** Startersleningen momenteel niet meer beschikbaar, maximum bereikt. Vervolg wordt opgepakt

**** Verordening Blijverslening verordening wordt ingetrokken wanneer de verordening Verzilverlening wordt bekrachtigd door de raad.

***** Resterend aantal 02-09-2020

***** 6 x €50.000,- = max. lening. (min=€10.000,-)

Programma Economie en vrije tijdsbesteding

Inleiding

De opgave op het terrein van Economie en Vrijtijdsbesteding is het invullen van de regisserende en faciliterende rol van de gemeente. Dit betekent dat wij steeds afwegen wie welke rol vervult en dat er een nieuw samenspel tussen de gemeente en andere actoren ontstaat. De bijdrage die actoren leveren aan het maatschappelijk effect zijn het uitgangspunt, niet de instelling/organisatie. In samenspraak met de omgeving en onze partners willen wij de maatschappelijke meerwaarde verwoorden.

Wij zetten steeds meer in op het versterken van netwerken en onze relaties daarbinnen. Netwerken die enerzijds lokaal aanwezig zijn. Maar wij moeten ook steeds meer gebruik maken van regionale, provinciale, landelijke en grensoverschrijdende structuren en mogelijkheden. Binnen een netwerk gaat het ook vooral om het delen van kennis. Kennis, bijvoorbeeld over informatiebeveiliging of duurzaamheid, is niet alleen nodig voor een overheid maar ook voor ondernemers. Samen op zoek gaan naar nieuwe ideeën en mogelijkheden is belangrijk. Onze voorstellen zijn dan ook gericht op het verder vormgeven van het nieuwe samenspel: het relatiebeheer tussen gemeente, ondernemers, onderzoek, onderwijs, andere overheden, sportverenigingen, culturele instellingen en inwoners.

Het werkprogramma Economie omvat twee programmalijnen. De eerste programmalijn is 'Meedoen'. Dit gaat over vrijetijdsbesteding. De tweede programmalijn is 'Versterken Werkgelegenheid'. De opgave is om (samen) te werken aan de verbinding tussen Economische en Sociale Zaken. Het subdoel 'Stimuleren werkgelegenheid' heeft een plek gekregen in de doelenboom en In samenwerking met het programma Sociaal Domein wordt gewerkt aan duurzame werkgelegenheid. Een andere koppeling die sterker naar voren komt is de relatie met onderwijs. De verbinding met onderwijs is zichtbaar gemaakt door Onderwijs toe te voegen aan 'Verbindingen met andere doelenbomen', maar ook door vanuit de doelenboom Sociale Zaken te verwijzen naar de Twentse belofte in de doelenboom Onderwijs. Voor de koppeling tussen economische zaken en sociale zaken is een ontwikkelprogramma economie, werkgelegenheid en onderwijs opgesteld.

Doelenboom cultuur en recreatie & toerisme

Corona heeft grote impact op deze sector en de daarbij behorende doelstellingen. Er is de laatste jaren volop gewerkt om te komen tot een nieuwe recreatieve structuur t.b.v. lokale promotie die aansluit bij Gastvrij Twente. De nieuwe netwerkorganisatie houdt zich bezig met lokale promotie. De actualisatie van de Nota Vrijtijdseconomie (2021) sluit hierbij aan en zorgt voor integratie van de verschillende onderdelen uit de vrijetijdseconomie (cultuur en evenementen). Ook willen we verder inzetten op gebiedspromotie Engbertsdijkvenen en onderzoeken welke kansen er liggen om onder andere vrijetijdseconomie te versterken binnen onze gemeente. We blijven inzetten op het verder doorontwikkelen hiervan.

Doelenboom Economie en werkgelegenheid

De verwachting is dat de economische visie aangescherpt moet gaan worden op basis van een economische analyse (2021) en de impact van corona. Dit geldt ook voor de te actualiseren Detailhandelsstructuurvisie (2021) en de uitvoering van deze visie in 2022. Dit zal de komende jaren veel aandacht vragen.

Met ingang van 2022 zal er geen structureel budget (25.000) meer zijn voor leader. Dit betekent niet dat we stoppen. Vanaf 2022 zullen co-financieringsvraagstukken voor leader gefinancierd worden uit andere budgetten zoals bijvoorbeeld het kernbudget of werkbudget economie. De omvang van het bedrag blijft gelijk aan 25.000 euro.

In 2021 is een start gemaakt met het opstellen van een toekomstgerichte visie voor het buitengebied van Twenterand. Dit proces zal in 2022 worden afgerond. In de integrale visie komen de verschillende thema's samen. Onderdeel van deze visie is een uitvoeringsprogramma, dit zal in 2022 opgepakt worden. Bij de begrotingsbehandeling zal waar mogelijk concreter op de prioriteiten van de verschillende thema voor 2022 in worden gegaan.

Doelenboom sport

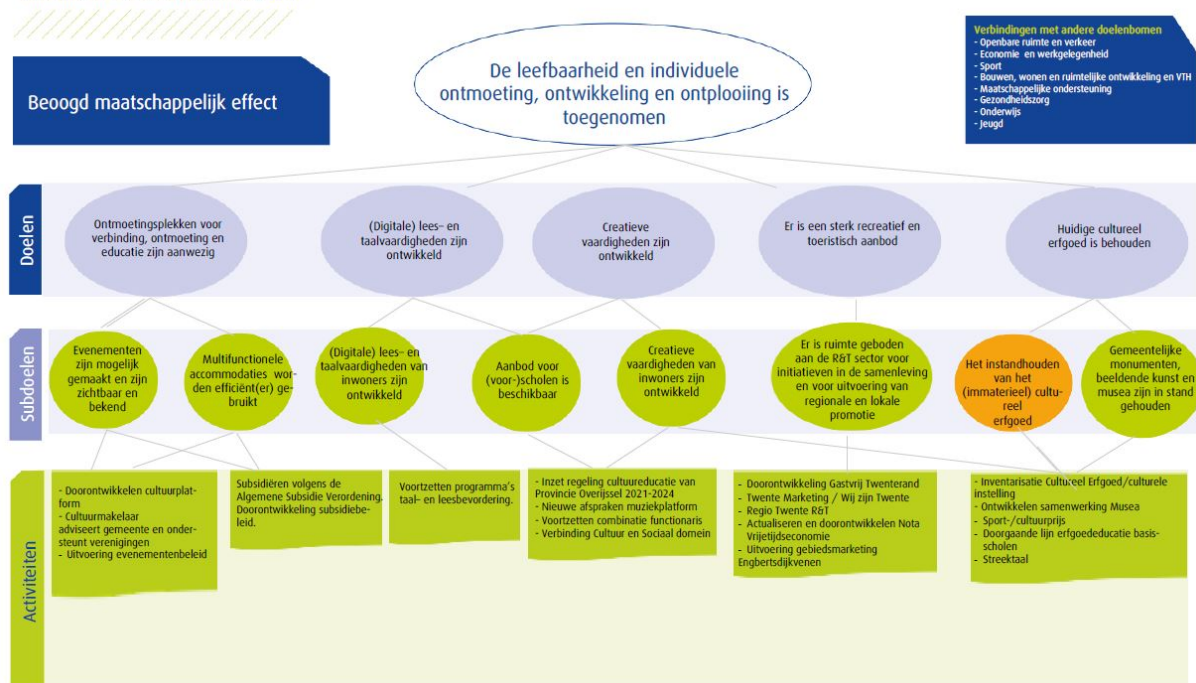
De gemeenten heeft verschillende sportaccommodaties en sportvoorzieningen, dit zijn de basisvoorzieningen binnen onze gemeente. Het accommodatiebeleid voor deze voorzieningen is verouderd en moet worden geactualiseerd. Belangrijke opgave is om het bestaande steeds meer en beter gezamenlijk te gebruiken, ook duurzaamheid (bijvoorbeeld ledverlichting) en zelfwerkzaamheid zijn onderdelen die aangepast moeten worden. Ter ondersteuning willen wij de bestaande voorzieningen beter inzichtelijk hebben, inclusief de maatschappelijke bijdrage die geleverd wordt. Dit is ook van belang om op termijn de financiën van de gemeente beheersbaar te houden.

Als gevolg van corona heeft de focus vooral gelegen op het ondersteunen en informeren van verenigingen. Waarbij er ook aandacht is voor de effecten van corona op de ontwikkeling van de ledenaantallen. Deze informatie zal mee worden genomen in de te actualiseren sportvisie. De sportvisie is de kapstok voor andere beleidsstukken. De sportvisie zal vervolgens doorvertaald moeten worden naar diverse beleidsthema's om de doelstelling van 75% van de inwoners te laten sporten en bewegen te halen.

Doelenboom Cultuur en Recreatie & Toerisme

Doelenboom

Cultuur en Recreatie & Toerisme | 2022

Beoogd maatschappelijk effect

De leefbaarheid en individuele ontmoeting, ontwikkeling en ontplooiing is toegenomen

Doel: Ontmoetingsplekken en podia voor kunst, cultuur en evenementen zijn beschikbaar

Hieronder wordt verstaan fysieke ontmoetingsplekken zoals CCK2, De Klaampe, Het Punt en dergelijke, maar ook digitale ontmoetingsplekken.

Doel: (Digitale) lees- en taalvaardigheden zijn ontwikkeld

Hieronder wordt verstaan lectuur, literatuur, maar ook digitale media en dergelijke.

Doel: Creatieve vaardigheden zijn ontwikkeld

Cultuureducatie: alle vormen van educatie waarbij cultuur als doel of middel wordt ingezet, zowel actief, receptief en reflectief. Cultuuruitingen kunnen een middel zijn om andere leergebieden te ondersteunen, zoals geschiedenis, aardrijkskunde, maatschappijleer, economie of wiskunde.

Doel: Er is een sterk recreatief en toeristisch aanbod

Recreatief en toeristisch aanbod bevat verblijfsrecreatie maar ook de dagrecreatieve voorzieningen. Gastvrij Twenterand werkt voor en met de recreatieve ondernemers in Twenterand. Marketing Oost verzorgt de promotie van Twente.

Doel: Huidig Cultureel erfgoed is behouden

Cultureel erfgoed: sporen uit het verleden in het heden, die zichtbaar en tastbaar aanwezig zijn. Dat kunnen voorwerpen zijn in musea, archeologische vondsten, archieven, monumenten en landschappen (materieel), maar ook de daaraan verbonden gebruiken, verhalen en gewoonten (immaterieel). De monumentenlijst is opgenomen in de Welstandsnota Twenterand.

Subdoel: Evenementen zijn mogelijk gemaakt en zijn zichtbaar en bekend

Activiteiten

- **Uitvoering evenementenbeleid**
Het vaststellen van het Evenementenkompas ligt stil sinds de corona-crisis omdat er geen evenementen georganiseerd kunnen worden. Zodra er weer ruimte is voor evenementen zal de vaststelling en de uitvoering van het Evenementenkompas worden opgepakt.

Subdoel: Multifunctionele accommodaties worden efficiënt (er) gebruikt

Activiteiten

- **Doorontwikkeling subsidiebeleid**
In 2021 is een start gemaakt met de doorontwikkeling van het subsidiebeleid. In 2022 zal een verdere uitwerking van het subsidiebeleid plaatsvinden. Het aangepaste beleid zal dan ook worden vastgesteld

Subdoel: Aanbod voor (voor-)scholen is beschikbaar

Activiteiten

- **Inzet regeling cultuureducatie van Provincie Overijssel 2021-2024**
We gaan samen met de scholen, de provincie Overijssel en de combinatiefunctionaris cultuur en onderwijs verder uitvoering geven aan het nieuwe cultuureducatieplan 2021 - 2024. We hebben in dit plan afgesproken dat we de komende jaren de volgende focus leggen:
Op elke basisschool een cultuurcoördinator
Centraal aanbod in alle disciplines continueren (de Cultuurklapper)
Uitvoeren en optimaliseren doorgaande leerlijnen erfoededucatie en streektaal
Continueren inzet op muziekonderwijs (versterken samenwerking lokale muziekverenigingen en basisscholen)
Onderzoeken kansen vernieuwende culturele projecten (bijv. laaggeletterdheid, cultuur & techniek, cultuur & natuur)
Wij willen op deze manier werken aan een verrijking van de leeromgeving van alle Twenterandse kinderen in het basisonderwijs.

Subdoel: Creatieve vaardigheden van inwoners zijn ontwikkeld

Activiteiten

- **Verbinding Cultuur en Sociaal Domein**
We willen inzetten op het ontwikkelen van creatieve vaardigheden voor alle inwoners. Het is de bedoeling om hierbij ook relatie te leggen met bijvoorbeeld de doelgroepen vanuit het sociaal domein. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het inzetten van cultuur voor eenzaamheidsbestrijding of cultuur inzetten voor mensen met een beperking. Culturele organisaties en verenigingen zorgen voor ontmoeting, verbinding en educatie en dragen op deze manier bij aan het welzijn van onze inwoners.

Subdoel: Er is ruimte geboden aan de R&T sector voor initiatieven in de samenleving en voor uitvoering van regionale en lokale promotie

Activiteiten

- **Uitvoering gebiedsmarketing Engbertsdijkvenen**
In 2021 zijn we gestart met de marketing voor Engbertsdijkvenen. In 2022 gaan we hiermee verder.
- **Actualiseren en doorontwikkelen Nota Vrijtijdseconomie**
In de tweede helft van 2021 wordt gestart met de actualisatie van de nota Vrijtijdseconomie en vervolgens zal de nota worden vastgesteld. Er zal een verbinding worden gelegd met het Evenementenkompas, de Cultuuropdracht. Ook zal de samenwerking met Gastvrij Twenterand hierin worden meegenomen.

Subdoel: Het instandhouden van het (immaterieel) cultureel erfgoed

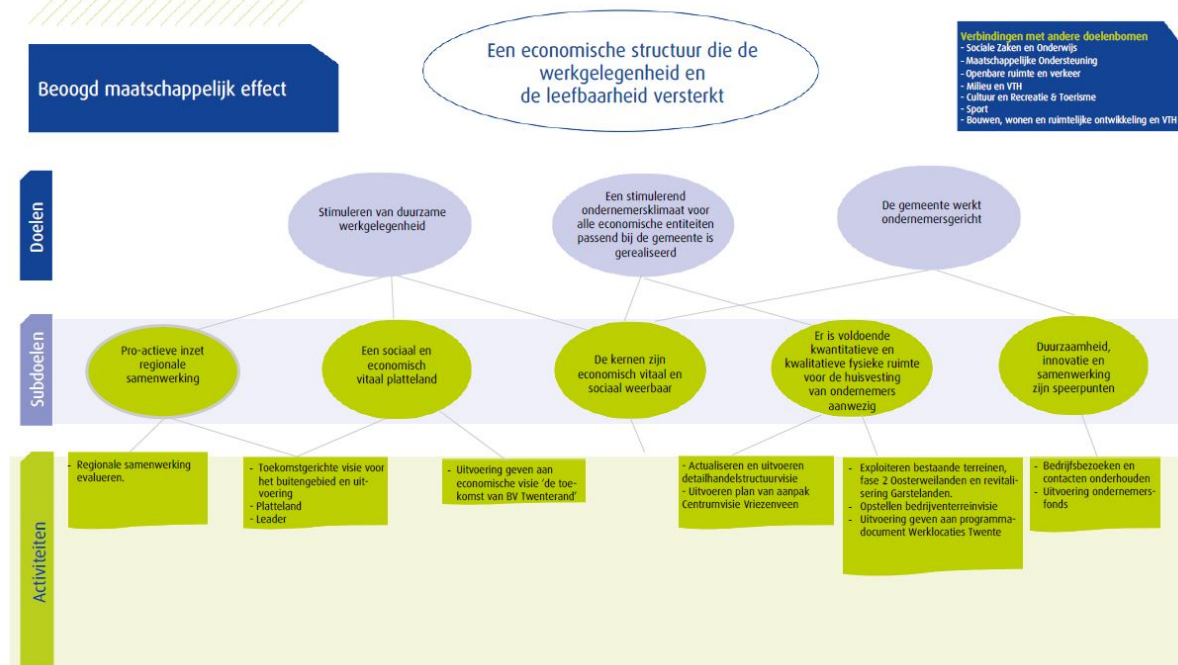
Activiteiten

- **Inventarisatie Cultureel Erfgoed / culturele instelling**
We willen de visie op het cultureel erfgoed koppelen aan de nieuwe omgevingswet. Deze wet en de erfgoedwet zorgen samen voor de bescherming van ons cultureel erfgoed. Cultureel erfgoed is een verplicht thema in de omgevingsvisie. Bij het vaststellen van de omgevingsvisie dient ook gemotiveerd te worden of en hoe participatie heeft plaatsgevonden.
De gemeentelijke monumenten en de beeldende kunst worden ook gekoppeld aan de nieuwe omgevingswet.
Met de erfgoedinstellingen willen we komen tot meer verbinding en samenwerking. We gaan daarbij inzetten op een doorgaande leerlijn erfgoededucatie waarbij gemeente, scholen, erfgoedinstellingen en eventuele andere partners samenwerken. Op deze manier creëren we meer draagvlak voor het behouden en beschermen van ons cultureel erfgoed. Dit past ook bij het uitgangspunt dat de wij de maatschappelijke rol van erfgoedinstellingen in onze gemeente willen verbreden. Wij willen dat erfgoedinstellingen zich op deze manier verder door ontwikkelen tot vitale organisaties die een bijdrage leveren aan brede maatschappelijke thema's binnen de gemeente.

Doelenboom Economie en werkgelegenheid

Doelenboom

Economie en Werkgelegenheid | 2022

Beoogd maatschappelijk effect

Een economische structuur die de werkgelegenheid en de leefbaarheid versterkt

Doel: Stimuleren van duurzame werkgelegenheid

Samen met sociale domein de werkgelegenheid in Twenterand stimuleren en nog meer de verbinding te zoeken tussen economie, een inclusieve arbeidsmarkt en arbeidsparticipatie.

Doel: Een stimulerend ondernemersklimaat voor alle economische entiteiten passend bij de gemeente is gerealiseerd

Economische entiteiten betreffen alle ondernemersvormen, zowel commerciële als niet-commerciële bedrijven. Met passend bij de gemeente wordt bedoeld dat het past bij de wensen die de ondernemer in Twenterand heeft.

Doel: De gemeente werkt ondernemersgericht

Dit betekent actief informatie/kennis/ervaringen en dergelijke ophalen bij en delen met ondernemers ten behoeve van (beleids)ontwikkeling.

Subdoel: Een sociaal en economisch vitaal platteland

Activiteiten

- Platteland

In 2021 is een start gemaakt met het opstellen van een toekomstgerichte visie voor het buitengebied van Twenterand. Dit proces zal in 2022 worden afgerond. In de visie komen de verschillende thema's samen in een integrale visie. Onderdeel is een uitvoeringsagenda. De uitvoering hiervan zal worden opgepakt in 2022.

- **VOORSTEL: Leader**

Met ingang van 2022 zal er geen structureel budget (25.000) meer zijn voor leader. Dit betekent niet dat we stoppen. Vanaf 2022 zullen co-financieringsvraagstukken voor leader gefinancierd worden uit andere budgetten zoals bijvoorbeeld het kernbudget of werkbudget economie. De omvang van het bedrag blijft gelijk aan 25.000 euro.

Voorstel	i/s	Financiën	v/n
Leader	s	€ 25.000	v

Subdoel: Er is voldoende kwantitatieve en kwalitatieve fysieke ruimte voor de huisvesting van ondernemers aanwezig

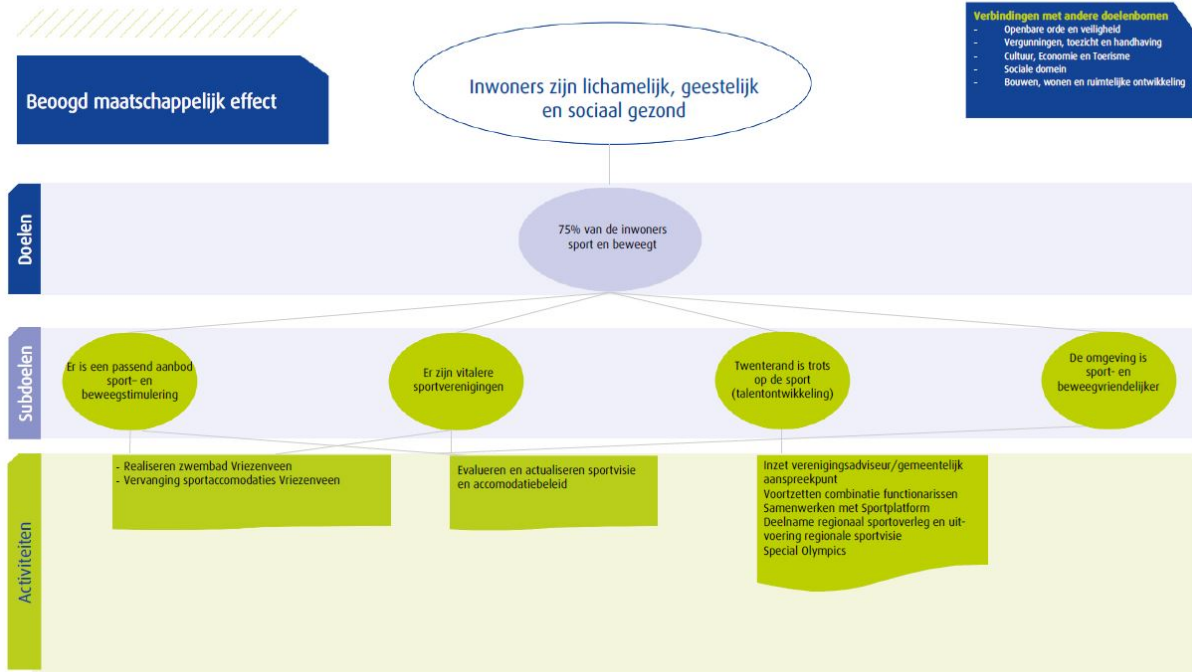
Activiteiten

- **Actualiseren detailhandelsstructuurvisie**
De huidige detailhandelstructuurvisie 2017-2022 loopt tot eind 2022. Een actualisering van de visie is nodig. We starten hier mee in 2021.
- **Exploiteren bestaande terreinen, fase 2 Oosterweilanden en revitalisering Garstelanden.**
Het is belangrijk voor de economie dat we blijven investeren in de bedrijventerreinen van Twenterand.
- **Opstellen bedrijventerreinvisie**
Naast het hebben van een strategisch plan bedrijventerreinen is het van belang om samen met ondernemend Twenterand te kijken naar de toekomst van bedrijventerreinen.
- **Uitvoeren plan van aanpak Centrumvisie Vriezenveen**
In 2022 zal uitvoering gegeven worden aan de centrumvisie Vriezenveen. Dit zal samen met de afdeling Realisatie worden opgepakt.

Doelenboom Sport

Doelenboom

Sport | 2022

Beoogd maatschappelijk effect

Inwoners zijn lichamelijk, geestelijk en sociaal gezond

Doel: 75% van de inwoners sport en beweegt

Hoe vitaler iemand is, hoe groter de kans dat diegene kan deelnemen in de maatschappij en zelfstandig thuis kan blijven wonen.

De rijksoverheid streeft in het kader van het Olympisch Plan 2028 naar een samenleving waarin minimaal 75% van de Nederlanders uit alle lagen van de bevolking regelmatig aan sport en bewegen doet. Ook in Twenterand hebben wij deze ambitie. De onderzoeken naar deelname worden uitgevoerd door Sportservice Overijssel. De metingen uit 2016 laten het volgende beeld zien:

	Sportdeelname Ned.	Norm gezond bewegen
4-18 jaar	75%	7%
19-65 jaar	46%	59%
65+	33%	68%

Het streven is om in deze collegeperiode 75% van de inwoners te laten sporten en bewegen. Dat houdt in dat met name op de doelgroep vanaf 19 jaar ingezet wordt.

Subdoel: Er is een passend aanbod sport- en beweegstimulering

Activiteiten

- **Vervanging sportaccommodaties Vriezenveen**
In Vriezenveen staan een aantal sportaccommodaties die aan vervanging toe zijn. Het gaat om sporthal De Stamper, de semi permanente sporthal en het gymlokaal aan de Krijgerstraat. Uit een behoefteonderzoek moet blijken hoeveel sportzalen nodig zijn en wat er terug gebouwd moet worden.
- **Realiseren zwembad Vriezenveen**
In 2022 zal gestart worden met de bouw van het nieuwe zwembad in Vriezenveen.

Subdoel: Twenterand is trots op de sport (talentontwikkeling)

Activiteiten

- **Special Olympics**
In 2022 worden de Special Olympics in Twente georganiseerd. Elke Twentse gemeente organiseert een of meerdere sporten.
In Twenterand zal het korfbaltoernooi worden gespeeld. De korfbalverenigingen worden actief betrokken bij de organisatie van dit toernooi.

Programma Fundament

Inleiding

Programma Fundament

Het beoogd effect van het programma Fundament is een (financieel) gezonde organisatie die kan inspelen op de ontwikkelingen in de maatschappij. Fundament omvat reguliere bedrijfsvoering en doorlopende organisatieontwikkeling die ervoor zorgt dat de basis op orde is en blijft.

De inhoud van Fundament is ondersteunend aan en randvoorwaardelijk voor alle programma's en doelen. Om tot een solide bedrijfsvoering te komen, worden de zogenaamde piofach-taken uitgevoerd (zie doelenboom bedrijfsvoering). Onder organisatieontwikkeling werken we aan een aantal ontwikkelopgaven zoals Dienstverlening en Professionalisering en maken we tijd- en plaats onafhankelijk werken mogelijk. Het programma Fundament bevat de doelenbomen dienstverlening en bedrijfsvoering.

Naast de eerder genoemde uitgangspunten om tot een sluitende begroting te komen voor de jaarschijf 2022, trachten wij op een kosteneffectieve wijze te opereren. Dit doen wij als een gemeente 'die bestuurt afhankelijk van de maatschappelijke opgave, doelen realiseert in samenwerking met en in de samenleving en haar wettelijke taken uitvoert'. Met ander woorden: wij proberen bij het behalen van onze doelen en het uitvoeren van onze wettelijke taken zo veel als mogelijk samen te werken met onze maatschappelijke partners. Noem het regiegemeente of samenwerkende gemeente. In onze afweging geven wij dan ook prioriteit aan de verplichte wettelijke taken. Als er wordt gekozen voor niet-wettelijke taken, wordt dat expliciet beargumenteerd. Daarnaast kiezen wij voor taken waarvan het effect in de samenleving duidelijk zichtbaar is voor onze inwoners/organisaties, of onwenselijke effecten worden vermeden. Nieuwe activiteiten, en zeker die welke structurele middelen vergen, kunnen gezien de financiële positie niet worden gehonoreerd. De ambtelijke organisatie wordt in de kadernota 2022 en verder ontzien. Wij maken werk van plannen die op (redelijke) termijn na de verkiezingen geld gaan opleveren. Immers, we willen Twenterand Duurzaam Financieel gezond maken.

De herinrichting en verduurzaming van het gemeentehuis wordt verder vormgegeven en uitgevoerd. Vanuit het (integrale) schetsontwerp wordt, samen met de in- en externe stakeholders, gewerkt naar een voorlopig en vervolgens definitief ontwerp voor de herinrichting. Het definitief ontwerp voor vervanging van de achtergevel zit in de aanbestedingsfase. Met de uitvoering van de plannen wordt een duurzame, toekomstbestendige en efficiënte huisvesting gerealiseerd. De huisvestingslasten gaan omlaag door verhuur van ruimten aan maatschappelijke partners en/of derden en door een verminderde energiebehoefte. Er wordt inzet gepleegd om de nog voor verhuur beschikbare oppervlakte te verhuren aan maatschappelijke partners en/of derden.

Vaste kern, flexibele schil

Om als organisatie regie te voeren en snel en flexibel te reageren op de veranderingen en resultaatgericht te blijven, is een bepaalde mate van flexibiliteit nodig. Dit betekent dat bij het ontstaan van formatieruimte door uitstroom van personeel het geen automatisme is om deze weer vast in te vullen. Er gaat eerst een afweging aan vooraf die kan leiden tot andere inzet of invulling. Ook vraag en aanbod in de markt kan van invloed zijn op de wijze van invulling.

Professionalisering

Welke inhoudelijk kennis in huis aanwezig moet zijn is afhankelijk van de opgaven en de wettelijke taken. Wat betreft vereiste competenties en vaardigheden wordt voortdurend gewerkt aan professionalisering van medewerkers. Denk hierbij aan onder andere eigenaarschap, tijd- en plaats onafhankelijk werken, (projectmatig) samenwerken, procesregie, netwerken, onderhandelen, mondelinge en schriftelijke communicatieve vaardigheden en creativiteit.

Informatievoorziening

Informatie en informatievoorziening(systemen) spelen een steeds belangrijkere rol bij het uitvoeren van de gemeentelijke processen. En bij de sturing op die processen en bij het monitoren en verantwoorden van beleidsdoelstellingen. Om die reden wordt verder gewerkt aan een robuuste I&A-

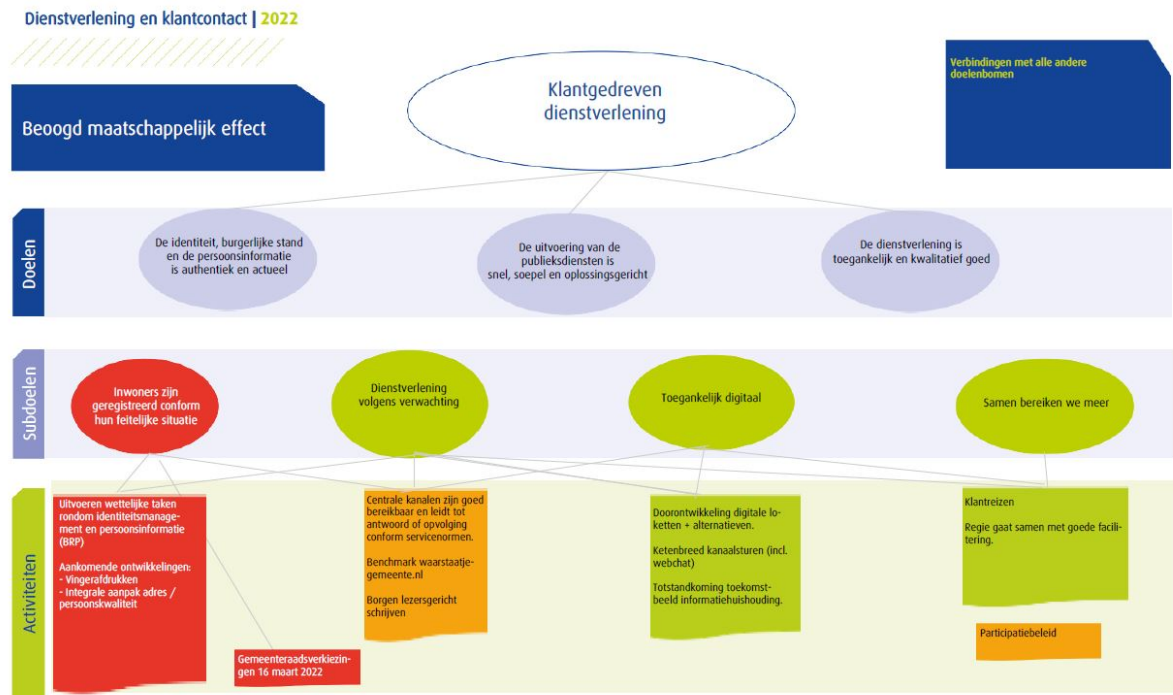
organisatie neergezet – kwalitatief en kwantitatief – en wordt de governance (wie neemt welke beslissingen) helder ingericht. Nieuwe expertises en rollen zoals datagedreven werken, organisatie-architectuur en portfoliomanagement zullen verder worden ontwikkeld, om de ambities van Twenterand beter te kunnen realiseren.

Gemeenteraadsverkiezingen

Op 16 maart 2022 zijn er gemeenteraadsverkiezingen. De gemeenteraadsverkiezingen worden door de gemeente georganiseerd volgens de voorgeschreven wet- en regels. Onduidelijk is of de coronamaatregelen op dat moment nog impact hebben en of bepaalde nieuwe stemmethodes nogmaals worden gehanteerd. De voorbereiden starten eind augustus 2021.

Doelenboom Dienstverlening en klantcontact

Doelenboom

Beoogd maatschappelijk effect

Klantgedreven dienstverlening

Doel: De identiteit, burgerlijke stand en de persoonsinformatie is authentiek en actueel

Bij geboorte of bij binnenkomst van elke nieuwe inwoner van Nederland wordt de identiteit vastgesteld en vastgelegd. Alle inwoners van de gemeente Twenterand zijn geregistreerd met een set van gegevens in de basisregistratie (BRP). De kwaliteit wordt bepaald door de actualiteit en authenticiteit van de geregistreerde gegevens. De persoonsgegevens moeten van een kwalitatief hoog niveau zijn, omdat honderden publieke instellingen deze gegevens gebruiken in hun contacten met de inwoners. Op basis hiervan hebben inwoners bepaalde rechten en kunnen zij gebruik maken van bepaalde diensten en voorzieningen.

Doel: De uitvoering van de publieksdiensten is snel, soepel en oplossingsgericht

De uitvoering van de Publieksdiensten is snel, soepel en oplossingsgericht en sluit steeds meer aan bij het besef dat mensen graag zelf hun zaken regelen, wanneer het hen uitkomt. Ook in 2022 zal verder worden geïnvesteerd in kanaalafhankelijk werken, responsieve E-formulieren via digitaal loketten. Voor mensen die dit niet kunnen, bieden we ondersteuning en alternatieven. Standaard waar het kan, persoonlijk en op maat waar het moet. De inrichting van selfservice vereist beschikbaarheid van systemen, beveiliging en ICT-infrastructuur.

Doel: De dienstverlening is toegankelijk en kwalitatief goed

Bij klant gedreven dienstverlening geloven we dat de kracht voor goede dienstverlening in de betrokkenheid en professionaliteit zit van de medewerkers. Toegankelijk qua (toegangs-)kanalen en werken volgens onze dienstverleningskernwaarden: professioneel, invoelend en respectvol, oplossingsgericht en transparant. De logica (of de beleving) van de inwoner is daarbij belangrijk, onze organisatie is daarbij zoveel mogelijk ondersteunend. We zorgen dat de verwachting rondom onze dienstverlening helder is. Wij verbeteren onze kwaliteit door monitoring en vragen aan klanten.

Subdoel: Inwoners zijn geregistreerd conform de feitelijke situatie

Activiteiten

- **Integrale aanpak adres/persoonskwaliteit**
Door integraal samen te werken binnen de gemeente en met landelijke partijen verhogen we de kwaliteit van de BRP. Dit gebeurt adhoc op basis van signalen maar ook project- of procesmatig. Het integraal samenwerken verhoogt de slagkracht en draagt bij aan andere doelen zoals bv bestrijding fraude en het optreden als 1 overheid.
- **Gemeenteraadsverkiezingen 16 maart 2022**
Op 16 maart 2022 vinden de gemeenteraadsverkiezingen plaats. De gemeenteraadsverkiezingen worden door de gemeente georganiseerd en gecoördineerd volgens de voorgeschreven wet- en regels. Onduidelijk is nog of de coronamaatregelen in 2022 nog impact zal hebben en of de nieuwe stemmethodes zoals briefstemmen en vervroegd stemmen nogmaals worden gehanteerd. De voorbereiden starten eind augustus 2021.
- **Vingerafdrukken**
Voor een goede bewaking van de buitengrenzen van de Europese Unie moet de beveiliging van reis- en identiteitsdocumenten gegarandeerd kunnen worden. In de Europese Verordening Biometrie is geregeld om vingerafdrukken op te nemen als biometrisch kenmerk en toe te voegen aan identiteitsdocumenten. Medio 2021 zal deze nieuwe werkwijze worden geïmplementeerd.

Subdoel: Dienstverlening volgens verwachting

Activiteiten

- **Centrale kanalen zijn goed bereikbaar. Inwoners worden voorzien van antwoord conform servicenormen**
Ook in 2022 zal door worden gegaan met het verkennen en toepassen van technische mogelijkheden van automatisering, digitalisering en robotisering met als doel (meer automatisch) te voldoen aan de gepubliceerde servicenormen en het verbeteren van de dienstverlening in z'n algemeen. In 2022 ontvangt het servicepunt naast de huidige centrale kanalen post, telefonie en balie ook de vragen en verzoeken binnenkomend via Social Media en webchat.
- **Benchmark**
Met de benchmark naar de gemeentelijke dienstverlening wordt begin 2022 de inwonersbeleving gepeld en resultaten gepubliceerd op waarstaatjegemeente.nl.

Subdoel: Toegankelijk digitaal

Activiteiten

- **Dienstverlening & klantcontact**
In 2022 gaan we verder met het toepassen van de beschikbare technische mogelijkheden om aanvragen van standaardproducten in te richten via de digitale loketten met DigiD en E-herkenning. De processen via het digitaal loket zijn veilig, snel en papierloos voor de inwoners en de gemeente. De digitale dienstverlening en de standaard aangeboden alternatieve routes worden gebruiksvriendelijk ingericht. De dienstverlening blijft voor iedereen toegankelijk.
- **Ketenbreed kanaalsturen**
Keten breed en via alle centrale kanalen worden inwoners verleid om gebruik te maken van het kanaal digitale loket. Door toevoeging van webchat op de website kan de inwoner tijdens

publiekopeningstijden direct geholpen worden. Gebruik maken van het digitale loket wordt hierdoor gestimuleerd en switchen naar een ander kanaal voorkomen.

- **Totstandkoming toekomstbeeld informatiehuishouding**

In 2021 is besloten het contract met Dimpact te beëindigen (medio 2023). In 2022 zal het pakket aan wensen en eisen ter voorbereiding op de aanbesteding duidelijk moeten zijn met als uitgangspunt onze dienstverlening op niveau te houden en te verbeteren.

Subdoel: Samen bereiken we meer

Activiteiten

- **Participatiebeleid**

Eind 2021 wordt het participatiebeleid opgeleverd. Met een eenduidig Twenterands participatiebeleid zorgen we voor een participatieaanpak die helder is voor zowel medewerkers als inwoners, ondernemers en organisaties. Daarnaast creëert het inzicht in de wijze waarop inwoners, ondernemers en organisaties invloed kunnen uitoefenen op besluitvorming rondom de inrichting van hun leefomgeving.

- **Klantreizen**

Het principe van een klantreis is een relatief eenvoudige. Het is de reis die een inwoner of ondernemer langs de gemeente aflegt voor het behalen van een persoonlijk doel, bv aanvraag paspoort, verbouwing van een huis enz. In 2022 willen we net als in 2021 klantreizen inzetten voor het inrichten en verbeteren van klantprocessen.

- **Regie gaat samen met goede facilitering**

Als regiegemeente werken we meer samen met inwoners, bedrijven en organisaties met de intentie samen resultaten/ doelen te bereiken. Regie nemen vraagt om goede facilitering en ondersteuning. Denk hierbij aan goede ontmoetingsfaciliteiten en vastlegging.

Doelenboom Bedrijfsvoering

Doelenboom

Bedrijfsvoering | 2022

Beoogd maatschappelijk effect

Solide bedrijfsvoering ten behoeve van een goed functionerende gemeente

Doel: De medewerkers zijn in staat te doen wat de organisatie vraagt

Hierbij werken wij o.a. aan:

- Werken in rollen i.p.v. functies;
- Teamontwikkeling;
- Leiderschapsontwikkeling;
- Bevordering lerend vermogen;
- Tijd- en plaatsafhankelijk werken;

Doel: Inwoners zijn geïnformeerd en participeren

Het doel is dat de inwoners van de gemeente Twenterand zich gehoord en betrokken voelen. In beide begrippen zit het tweerichtingsverkeer. Beide bereik je ook door goed te luisteren naar wat er in de Twenterandse samenleving gebeurt en ook door daadwerkelijk iets te doen met die signalen. Hierbij gaan we meer naar buiten., werken we meer op locatie, om beter aan te sluiten bij wat leeft in de maatschappij.

Doel: Kwalitatief goede, effectieve en efficiënte ondersteuning en advisering aan bestuur en organisatie

Dit meer intern gerichte doel wordt bereikt door de realisatie van de subdoelen van alle SCOPAFIJTH – functies. Hierdoor zijn de primaire processen in de andere doelenbomen beter in staat om de bestuurlijke doelen te realiseren.

Doel: De financiële huishouding geeft een volledig en betrouwbaar beeld van de gemeentelijke financiële positie

De (financiële) gegevens die bij de verschillende documenten in de p&c-cyclus verstrekt worden, moeten een juist beeld geven van de financiële positie op dat moment. Dit betekent dat de gegevens in het financiële systeem up-to-date moeten zijn.

Subdoel: Een aantrekkelijke werkgever met gekwalificeerde en flexibel inzetbare medewerkers

Activiteiten

- **VOORSTEL: In beeld brengen welke kennis, vaardigheden, houding en gedrag van kritiek belang zijn voor het behalen van de ambities en doelstellingen (rolafhankelijk)**
Uitstellen ophoging opleidingsbudget
Vanwege de financiële situatie wordt de ophoging van het opleidingsbudget met 1 jaar uitgesteld. Er wordt vooral geïnvesteerd in opleidingen en trainingen die gericht zijn op (functioneel) noodzakelijke kennis en ontwikkeling.

Voorstel	i/s	Financiën	v/n
Uitstellen ophoging opleidingsbudget	i	€ 82.000	v

- **VOORSTEL: Budgettaire ontwikkelingen personeel**
Opgave personeel
In deze kadernota gevraagde formatie-uitbreiding is noodzakelijk om de wettelijke taken en bestuurlijke prioriteiten uit te kunnen voeren.

Voorstel	i/s	Financiën	v/n
Opgave personeel	s	€490.000	n

Temporiseren datagestuurde werken

Bij de behandeling van de begroting 2021 is gesproken over het belang om datagestuurde werken verder uit te bouwen binnen de organisatie. Immers, datasturing kan ondersteunend zijn bij de dagelijkse werkzaamheden, maar zeker ook bij het voorspellen van ontwikkelingen en het meten van voortgang van (politieke) doelrealisatie. En het vergroot de mogelijkheid om te werken met beleidsinformatie en sturingsinformatie om daarmee ook primaire processen continu te kunnen meten en verbeteren.

In de begroting 2021 is het voorstel om dit vorm te geven met 1 jaar uitgesteld. Echter, in verband met de noodzaak om de begroting 2022 sluitend te krijgen is het voorstel opnieuw opgeschort. Dit levert in 2022 een voordeel op van € 75.000 op. De extra middelen zijn met ingang van 2023 verwerkt.

Voorstel	i/s	Financiën	v/n
Temporiseren datagestuurde werken	i	€ 75.000	v

Subdoel: De organisatie is doelmatig en doeltreffend gefaciliteerd

Activiteiten

- **VOORSTEL: Inkopen, beheren en uitgeven van kantoorartikelen, meubilair, abonnementen, materiaal en materieel**

Besparing op abonnementen

Het budget abonnementen wordt verlaagd naar € 30.000 leidend tot een besparing van € 26.000.

Voorstel	i/s	Financiën	v/n
Besparing op abonnementen	s	€ 26.000	v

Besparing door minder gebruik dienstauto's

Vanuit de veronderstelling dat er niet alleen in tijden van corona maar ook daarna meer met Teams overlegd wordt en minder gereisd, wordt een lager gebruik van dienstauto's geraamd. Dat mindere gebruik wordt gespreid over alle dienstauto's wat leidt tot een besparing waarvoor € 7.000. wordt ingeboekt.

Voorstel	i/s	Financiën	v/n
Minder gebruik dienstauto's	s	€ 7.000	v

Subdoel: Alle IC processen zijn beoordeeld op risico's

Activiteiten

- **VOORSTEL: Beschikbaar houden van programmatuur**

Software kosten

Uit de jaarrekening 2020 bleek een forse overschrijding van de kosten software. De oorzaak hiervan is m.n. doordat in de begroting de vervanging en uitbreiding van software niet meegenomen is. Dit betreft grotendeels een structurele kostenpost en heeft dus ook z'n weerslag op de begroting 2022 en verder. Er is een extra raming opgenomen van € 250.000.

Voorstel	i/s	Financiën	v/n
Software kosten	s	€250.000	n

Het programma Twenterand Digitaal bevat een jaarlijks investeringsbudget van € 150.000 voor de aankoop software. In de praktijk gebeurt dit vrijwel niet meer, want software wordt bijna altijd gehuurd, 'werken in de cloud'. Afschaffen van dit programma levert vrijval aan kapitaallasten op, oplopend van € 38.500 in het eerste jaar, met jaarlijks € 38.500 tot in totaal € 154.000 in het vierde jaar.

Voorstel	i/s	Financiën	v/n
Twenterand Digitaal	s	€ 38.500	v

Subdoel: Goede advisering en ondersteuning Raad en griffie

Activiteiten

- **VOORSTEL: Faciliteren Raad en griffie**

De volgende ontwikkelingen zullen in 2022 (en daarna) voor raad en griffie actueel zijn. Deze ontwikkelingen behoeven veelal een zoektocht om er op de juiste wijze mee om te gaan. Uitgangspunt daarbij is steeds: een hoogwaardige kwaliteit van bestuurlijke besluitvorming.

- Hoe om te met gaan met de leermomenten uit de Covid-19 pandemie.
- Verminderde belangstelling voor "politiek" en opkomstbevordering.
- Burgers worden mondiger: opkomst van burgerparticipatie en overheidsparticipatie (inwonersbetrokkenheid).
- Groeiende en veranderende intergemeentelijke samenwerking, met name binnen de Regio Twente.

- Meer aandacht voor ondermijning en integriteit.
- Digitalisering van het besluitvormingsproces.
- Wettelijke verplichting tot ondertiteling van de uitzendingen en videoverslagen van de raadsvergaderingen en raadsdebatten, alsmede de archivering daarvan.
- Voorbereiding op de gemeenteraadsverkiezingen van 2022. Opleidingstraject en ondersteuning nieuwe raadsleden.

Veel van deze ontwikkelingen worden (ook) vanuit de organisatie opgepakt en behoeven derhalve vanuit het budget voor raad en griffie geen extra middelen. Dat geldt echter niet voor laatstgenoemde ontwikkeling. Deze ontwikkeling vergt wel extra middelen die bovendien niet in het krappe reguliere budget voor raad en griffie beschikbaar is. Het betreft hier de aanschaf van devices c.q. notebooks voor de nieuwe raadsleden, alsmede het opleidingstraject voor de nieuwe raadsleden. Hiervoor is een eenmalig bedrag van EUR 30.000 nodig. Voorgesteld wordt om dit te dekken uit de ARR.

Voorstel	i/s	Financiën	v/n
Faciliteren Raad en griffie	i	€ 30.000	n

Bijlagen

Lijst met verklarende afkortingen

Lijst met verklarende afkortingen

AED	Automatische externe defibrillator
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
AMvB	Algemene Maatregel van Bestuur
AMW	Algemeen Maatschappelijk Werk
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
Awb	Algemene wet bestuursrecht
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
AZC	Asielzoekerscentrum
BAC	Bestuurlijke Advies Commissie
BAG	Wet Basisregistraties Adressen en Gebouwen
BBV	Besluit begroting en verantwoording
BBZ	Bijstand voor zelfstandigen
BCF	Beleidsgestuurde Contract Financiering
BCM	Bestandscontrolemodule
BIO	Baseline Informatiebeveiliging Overheden
BDU	Brede Doel Uitkeringen
BGT	Basisregistratie Grootchalige Topografie
BHV	BedrijfsHulpVerlening
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOA	Bijzonder Opsporings Ambtenaar
BOPZ	Wet bijzondere opnemingen psychiatrische ziekenhuizen
BOR	Begeleide OmgangsRegeling
BRP	Basisregistratie Personen
BTW	Belasting over Toegevoegde Waarde
BUIG	Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten
BW&RO	Bouwen, wonen en ruimtelijke ontwikkeling
B&W	Burgemeester en wethouders
BW	Beschermd wonen
CAO	Collectieve Arbeids Overeenkomst
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin
CPB	Centraal Plan Bureau
CORV	Collectieve Opdracht Routeer Voorziening
CPO	Collectief Particulier Opdrachtgeverschap
DIV	Documentaire Informatie Voorziening
DHW	Drank- en Horecawet
DOL	Digitaal Opkopers Loket
DOR	Digitaal Opkopers Register
DSO	Digitaal Stelsel Omgevingswet
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
EHBO	Eerste Hulp Bij Ongelukken
EHS	Ecologische Hoofd Structuur
EMU	Europese Economische en Monetaire Unie
EVP	Extern veiligheidsplan
EZ	Economische Zaken
GBA	Gemeentelijke Basis Administratie

GGD	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
GGZ	Geestelijke GezondheidsZorg
GHOR	Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen
GMP	Gemeentelijk Mobiliteits Plan
GR	Gemeenschappelijke regeling
GRP	Gemeentelijk Riolerings Plan
GT	Gemeentelijke telecommunicatie
HR	Human Resource
HRM	Human Resource Management
HTTV	Hammer Tafeltennis Vereniging
I&A	Informatisering & Automatisering
IBP	Interbestuurlijk Programma
ICT	Informatie en Communicatie Technologie
IHP	Integraal Huisvestingsplan
IMGeo	Informatiemodel Geografie
IND	Immigratie- en Naturalisatiedienst
IBP	Interbestuurlijk Programma
IKVO	Industriekring Vroomshoop & Omstreken
IOAW	Inkomensvoorziening Oudere en gedeelt. Arbeidsongeschikte werkloze Werknemers
IOAZ	Inkomensvoorziening Oudere en gedeelt. Arbeidsongeschikte werkloze Zelfstandigen
IPR	Internationaal Privaatrecht
ISV	Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing
IVT	Informatiepunt Vrijwilligerswerk Twenterand
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
KB	Koninklijk Besluit
KOP	Kernontwikkelingsplan
KVO-B	Keurmerk Veilig Ondernemen Bedrijventerreinen
KRW	Kader Richtlijn Water
LGB	Lokaal Gezondheidsbeleid
MDA	Milieu, duurzaamheid en afval
MER	Milieu Effect Rapportage
MEV	Macro Economische Verkenning
MFA	Multifunctionele accommodaties
MJOP	Meerjarenonderhoudsplan
MO	Maatschappelijke opvang
MT	Management Team
NEO	Nieuwe Energie Overijssel
NMO	Natuur en Milieu Overijssel
NvO	Norm voor opdrachtgeverschap
ODT	Omgevingsdienst Twente
OMD	Ondersteuning maatschappelijke deelname
OM	Openbaar Ministerie
OOV	Openbare orde en veiligheid
OR&V	Openbare ruimte en verkeer
OZB	Onroerendezaakbelasting
OZJT	Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp in Twente
P&O	Personeel & Organisatie
P&C	Planning & Control
PAS	Programmatische Aanpak Stikstof

PGB	Persoonsgebonden budget
PIOFACH	Personeel, Informatie, Organisatie, Financiën, Automatisering, Communicatie, Huisvesting incl. Juridisch
PIP	Provinciaal Inpassingsplan
pMJP	provinciaal Meerjarenprogramma Plattelandsontwikkeling
PO	Primair Onderwijs
POH Jeugd GGZ	Praktijk Ondersteuner Huisarts Jeugd geestelijke gezondheidszorg
PPS	Publiek Private Samenwerking
PSO	Prestatieladder Socialer Ondernemen
PW	Participatiewet
R&T	Recreatie & Toerisme
RES	Regionale Energie Strategie
RIEC ON	Regionaal Informatie en Expertise Centrum Oost Nederland
RIS	RaadsInformatieSysteem
RMC	Regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten
RO	Ruimtelijke Ordening
ROB	Raad voor Openbaar bestuur
RSO	Richtlijn Sportdeelname Onderzoek
RUD	Regionale UitvoeringsDienst
RvC	Raad van Commissarissen
RVO	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
RWZI	Rioolwaterzuiveringsinstallatie
SCOPAFIJTH	Security, communicatie, organisatie, personeel, administratieve organisatie, financiën, informatievoorziening, juridisch, technologie, huisvesting
SEV	Sociaal Economische Visie
SKJ	Stichting Kwaliteitsregister Jeugd
SMART	Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch, Tijdgebonden
SMI	Sociaal Medische Indicatie
SPP	Strategische PersoneelsPlanning
SOT	Schoolondersteuningsteam
SON	Stadsbank Oost Nederland
SOWECO	Sociaal Werkvoorzieningschap Centraal Overijssel
SoZa	Sociale Zaken
SROI	Social return on Investment
SRT	Sociaal Recherche Twente
SSNT	Shared Services Netwerk Twente
START	Specifiek, Toetsbaar, Acceptabel, Realistisch, Tijdgebonden
SW	Sociale werkplaatsen
SZST	Stichting ZorgSaam Twenterand
UP	Uitvoeringsprogramma
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VO	Voortgezet Onderwijs
VPB	Vennootschapsbelasting
VRT	Veiligheidsregio Twente
VSO	Voortgezet Speciaal Onderwijs
VSV	Voortijdig schoolverlaten
VTE	Vrijtijdseconomie
VTH	Vergunningen, Toezicht en Handhaving

VTLB	Vrij Te Laten Bedrag
VTT	Veilig Thuis Twente
VVE	Voor- en voerschoolse educatie
VvG	Vereniging van Grondbedrijven
VWS	Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
Wajong	Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten
WCK	Wet Consumenten Krediet
Wet BIBOB	De Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur
Wet BOPZ	Bijzondere Opnemingen in Psychiatrische Ziekenhuizen
Wet FIDO	Wet Financiering Decentrale Overheden
Wet OKE	Wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie
Wet WIJ	Wet investeren in jongeren
Wgr	Wet gemeenschappelijke regelingen
Wgs	Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening
Wlz	Wet langdurige zorg
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
WOB	Wet Openbaarheid van Bestuur
WOZ	Wet Onroerende Zaakbelasting
Wro	Wet ruimtelijke ordening
Wsw	Wet sociale werkvoorziening
WT-4	West Twente 4 gemeenten
Wvggz	Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg
WW-uitkering	Werkloosheidsuitkering
Wwb	Wet werk en bijstand
ZAT	Zorg- en adviesteam